

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Diplomová práce

2017

Anna Chocholová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Anna Chocholová

**Kulturní sféra zahraniční politiky globálních
měst: příklad Londýna a Paříže v letech
2007-2016**

Diplomová práce

Praha 2017

Autor práce: **Anna Chocholová**

Vedoucí práce: **Eliška Tomalová, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

CHOCHOLOVÁ, Anna. *Kulturní sféra zahraniční politiky globálních měst: příklad Londýna a Paříže v letech 2007-2016*. Praha, 2017. 88 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce Eliška Tomalová, Ph.D.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá kulturní sférou zahraniční politiky globálních měst a zkoumá ji na případu Londýna a Paříže v letech 2007-2016. Odpovídá na otázku, z jakých důvodů, jakým způsobem a s jakými výsledky tato dvě globální města tvoří kulturní dimenzi své zahraniční politiky. Pomocí analýzy kulturní diplomacie v podání Spojeného království a Francie zkoumá, zda se zahraniční kulturní snahy globálních měst odchylojí od těch státních a vykazují společné rysy, nebo zda naopak státní příslušnost hraje navzdory fenoménu globálních měst nadále hlavní roli. Nakonec dochází k zodpovězení otázky, zda, do jaké míry a s jakými výsledky dochází v kulturní sféře k meziměstské spolupráci mezi Londýnem, Paříží a ostatními metropolemi, ve snaze zhodnotit hypotézu Saskie Sassen o utváření nadnárodních urbánních sítí. Práce dochází k závěru, že ačkoli kulturní sféra zahraniční politiky Londýna a Paříže vykazuje mnohé podobnosti, stále lze sledovat i vliv státních modelů. Londýn oproti Paříži, stejně jako Spojené království ve srovnání s Francií, více využívá moderních metod marketingu a utváření značky města či státu a zároveň klade důraz na ekonomický zisk. Obě města na druhou stranu v rámci svých kulturnědiplomatických aktivit využívají podobných nástrojů a sdílejí některé z cílů, čímž do jisté míry potvrzují teorie globálních měst. Londýn i Paříž se navíc intenzivně angažují v meziměstské bilaterální a multilaterální diplomacii, a potvrzují tak hypotézu Saskie Sassen, že metropole utváří síť spolupráce sahající za hranice národních států.

Abstract

This Master's thesis examines the foreign cultural policies of global cities, and incorporates case studies of London and Paris during the years 2007-2016. It answers the question why, in what manner and with what results do these two global cities form the cultural sphere of their respective foreign policies. Through the analysis of the British and French cultural diplomacy, the thesis determines whether the foreign cultural efforts of global cities differ from the ones of their states and share common features among themselves, or whether the influence of the national models, contrary to the global cities theories, still plays the key role. Furthermore, the question of if, to what extent and with what results do Paris and London participate in cooperation among cities is addressed in order to assess Saskia Sassen's hypothesis about the formation of transnational urban networks. The thesis concludes that even though the cultural spheres of London's and Paris's foreign policies share many similarities, the influence of state models is still evident. London, as opposed to Paris, just like the United Kingdom as opposed to France, makes use of modern methods, including marketing and city/state branding, and at the same time puts emphasis on economic profit. On the other hand, both cities use similar tools and share specific goals when it comes to their cultural diplomatic activities, and consequently to a certain extent affirm global city theories. Moreover, London and Paris actively participate in bilateral and multilateral city diplomacy, and thus support Saskia Sassen's hypothesis, that cities are forming a network of cooperation which extends beyond the nation states' borders.

Klíčová slova

Globální město, Londýn, Paříž, paradiplomacie, kulturní diplomacie, „city branding“, zahraniční politika, veřejná diplomacie, městská diplomacie.

Keywords

Global city, London, Paris, paradiplomacy, cultural diplomacy, city branding, foreign policy, public diplomacy, city diplomacy.

Rozsah práce: 161 087 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Anna Chocholová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Elišce Tomalové Ph.D. za odborné vedení diplomové práce a cenné rady poskytnuté při jejím psaní. Rovněž bych chtěla poděkovat rodině a přátelům za kontinuální podporu, bez které by dokončení studia představovalo velkou výzvu.

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno:

Anna Chocholová

E-mail:

a.chocholova@gmail.com

Semestr:

letní

Akademický rok:

2015/2016

Název práce:

Kulturní sféra zahraniční politiky globálních měst: příklad Paříže a Londýna

Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok):

letní semestr, 2016/2017

Vedoucí diplomového semináře:

PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Vedoucí práce:

Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D.

V čem se oproti původnímu zadání změnil cíl práce?

Cíl původně představovalo zjistit, z jakých důvodů, jakým způsobem a s jakými výsledky se globální města prezentují v mezinárodních vztazích. Od té doby došlo ke specifikaci tématu, a proto jsou i cíle práce konkrétnější. Měla by zanalyzovat, jakým způsobem a s jakými výsledky globální města tvoří kulturní dimenzi své zahraniční politiky, ve snaze zjistit zda, do jaké míry, a s jakými výsledky dochází v této sféře k meziměstské spolupráci. Tím by práce chtěla demonstrovat, že globální města hrají na mezinárodní scéně čím dál větší roli a často jsou s okolním světem provázaná skoro tak dobře, nebo i lépe, než s vlastními státy. Zároveň by měla ukázat, že globální města mezi sebou v oblasti kultury stále více spolupracují, a to i přesto, že si navzájem velmi konkurují a v dnešním globalizovaném světě musí využít každé příležitosti jak upevnit či zlepšit svou pozici ve světě.

Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu?

V teritoriálním vymezení nenastaly v podstatě žádné změny, naopak v časovém a věcném vymezení tématu došlo k několika specifikacím. Tematicky se práce oproti původnímu návrhu zaměří pouze na kulturní sféru diplomacie obou měst. Co se týče časového vymezení, práce prozkoumá období let 2001 až 2015. Rokem 2001 začne, protože v té době došlo k ustanovení Úřadu Velkého Londýna po dlouholeté absenci centrální samosprávy města, a zároveň se v Paříži poprvé v novodobé historii k moci dostali socialisté, a byla vytvořena pozice místostarosty pro mezinárodní vztahy. Rok 2015 potom představuje jeden z nejdůležitějších momentů kulturní spolupráce mezi oběma městy, kdy došlo k realizaci několikaměsíčního programu „Tandem,“ usilujícího o sblížení umělecké scény těchto dvou metropolí.

Jak se proměnila struktura práce (vyjádřete stručným obsahem)?

Struktura práce se proměnila především v návaznosti na specifikaci tématu. Práce již nebude rozebírat šest dimenzí městské diplomacie, ale zaměří se pouze na tu kulturní. První část nadále počítá s představením globálních měst a městské diplomacie, spolu s odpovídající teorií a metodologií. Následující kapitoly se pak budou věnovat případovým studiím Londýna a Paříže, s tím že k tématu by práce měla přistupovat chronologicky.

Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce?

Metodologická koncepce práce nebyla v projektu diplomové práce stanovena vůbec, takže vývojem prošla značným. Práce bude koncipovaná jako případová studie dvou co nejpodobnějších případů, a zaměří se na Londýn a Paříž.

Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila

celek práce?

Oproti původnímu projektu byly zpracovány především publikace zabývající se kulturní diplomacií (například kniha Jessicy C. E. Gienow-Hecht a Marka C. Donfrieda *Searching for a Cultural Diplomacy*), které autorce umožnily lépe se orientovat v nově konkrétněji vymezeném tématu. Alternativní pohled na problematiku nabízí literatura věnující se paradiplomacii, zpracována byla mimo jiné díla Mariana Martína Zamorana a Artura Rodrígueza Moratóa "The Cultural Paradiplomacy of Barcelona since the 1980s: Understanding Transformations in Local Cultural Paradiplomacy," Viléma Řeháka "Paradiplomacie a Hlavní Město Praha," nebo Víta Dostála a Michala Kořana "Paradiplomacie: Teoretické Uchopení v Mezinárodních Vztazích, Politologii, Evropských Studiích a Regionálním Rozvoji." K lepšímu pochopení globálních měst a jejich role v mezinárodních vztazích napomohly také publikace *Study on Globalizing Cities: Theoretical Frameworks and China's Modes* (Zhenhua Zhou), "Global Cities: Gorillas in Our Midst" (Michele Acuto) či "The World City Hypothesis" (John Friedmann). Zpracována byla také práce Ulfa Hannerze *Transnational Connections: Culture, People, Places*, která dobře definuje kulturní roli globálních měst.

Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali (v bodech):

- specifikace tématu
- jasné časové vymezení
- konkretizace výzkumné otázky a náčrt teoretického a metodologického rámce
- zpracování další sekundární literatury a zlepšení orientace v tématu

Podpis studenta a datum:

Schváleno:

Datum

Podpis

Vedoucí práce

Vedoucí diplomového semináře

Obsah

ÚVOD.....	2
1. TEORETICKÝ RÁMEC.....	8
1.1 GLOBÁLNÍ MĚSTA	8
1.2 PARADIPLOMACIE	14
1.3 ZAHRANIČNÍ POLITIKA GLOBÁLNÍCH MĚST	16
1.4 KULTURNÍ A VEŘEJNÁ DIPLOMACIE.....	21
2. KULTURNÍ DIMENZE ZAHRANIČNÍ POLITIKY LONDÝNA	26
2.1 KULTURNÍ DIPLOMACIE SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA.....	27
2.2 VZTAH MEZI GLOBÁLNÍ, STÁTNÍ A MĚSTSKOU ROVINOU	31
2.3 CÍLE KULTURNÍ DIMENZE ZAHRANIČNÍ POLITIKY LONDÝNA	33
2.4 AKTÉŘI	35
2.5 OBLASTI ČINNOSTI A NÁSTROJE	38
2.6 VÝSLEDKY A EVALUACE	46
2.7 SHRNUÍ.....	48
3 KULTURNÍ DIMENZE ZAHRANIČNÍ POLITIKY PAŘÍŽE.....	49
3.1 FRANCOUZSKÁ KULTURNÍ DIPLOMACIE	50
3.2 VZTAH MEZI GLOBÁLNÍ, STÁTNÍ A MĚSTSKOU ROVINOU	52
3.3 CÍLE KULTURNÍ DIMENZE ZAHRANIČNÍ POLITIKY PAŘÍŽE.....	54
3.4 AKTÉŘI	57
3.5 OBLASTI ČINNOSTI A NÁSTROJE	60
3.6 VÝSLEDKY A EVALUACE	70
3.7 SHRNUÍ.....	72
ZÁVĚR	73
SUMMARY	77
POUŽITÁ LITERATURA.....	80
PRIMÁRNÍ ZDROJE	80
SEKUNDÁRNÍ ZDROJE.....	83
<i>Monografie</i>	83
<i>Články</i>	84
SEZNAM PŘÍLOH.....	86
PŘÍLOHY	87

Úvod

Po dlouholeté dominanci států v mezinárodních vztazích se v 21. století začíná při řešení globálních problémů angažovat čím dál tím víc různých aktérů. Stoupá důležitost nadnárodních korporací a institucí, neziskových organizací a v neposlední řadě i lokálních, zejména městských, orgánů. Ve městech dnes žije více než polovina světového obyvatelstva, a především globální města proto jako ekonomická, politická i kulturní centra hrají stále větší roli. Představují unikátní diplomatické aktéry, schopné efektivně řešit významné světové problémy včetně zhoršujícího se stavu životního prostředí, terorismu nebo migrace. Ve většině případů jsou těmito problémy nejvýrazněji zasaženy jejich regiony, musí je proto řešit, i když na celostátní a mezinárodní úrovni neexistuje konsenzus. Města jsou zároveň díky efektivnějšímu aparátu schopna dosáhnout konsenzu mnohem rychleji než celé státy, a to i v případě spolupráce s ostatními metropolemi. Přes zmíněnou perspektivnost se postavení (globálních) měst v mezinárodní politice v odborné literatuře nevěnuje příliš pozornosti, obzvlášť pokud jde o česká díla. Tato práce si proto klade za cíl debatu na dané téma rozšířit, s tím, že se zaměří na kulturní sféru městské diplomacie, které byl v sekundární literatuře navzdory jejímu potenciálu dosud věnován minimální prostor.

První konkrétní cíl práce představuje konceptualizace kulturního odvětví městské diplomacie a analýza konkrétních kulturnědiplomatických aktivit Paříže a Londýna ve vymezeném časovém rozmezí. Ta povede k zodpovězení výzkumné otázky, z jakých důvodů, jakým způsobem a s jakými výsledky tyto dvě globální města tvoří kulturní dimenzi své zahraniční politiky. Práce se zaměří jak na rozdíly mezi případy Londýna a Paříže, tak na společné charakteristiky, které mohou poskytnout generalizace v rámci globálních měst. Analýza kulturní diplomacie v podání Spojeného království a Francie dále ukáže, zda se zahraniční kulturní snahy globálních měst odchyľují od těch státních a vykazují společné rysy, nebo zda naopak státní příslušnost hraje navzdory fenoménu globálních měst stále rozhodující roli. Poslední cíl pak představuje pomocí analýzy kulturní diplomacie globálních měst zhodnotit hypotézu Saskie Sassen, že globální města formují síť spolupráce sahající za hranice jednotlivých států, vedoucí až

k utváření nadnárodního urbánního (a v tomto případě kulturního) systému.¹ K tomu napomůže zodpovězení otázky, zda, do jaké míry a s jakými výsledky dochází v kulturní sféře k meziměstské spolupráci mezi Londýnem, Paříží a ostatními metropolemi.

Práce je koncipována jako kvalitativní komparativní analýza dvou co nejpodobnějších případových studií, s tím, že se zaměřuje na Londýn a Paříž. Tato města představují západoevropské globální metropole nejvyšší úrovně a na rozdíl od jiných evropských měst (Frankfurt, Madrid, Milán atd.) je za globální považují všechny v příštích odstavcích analyzované studie. Paříž a Londýn sdílejí mnoho dalších charakteristik – mají dlouhou a bohatou historii, během níž fungovaly jako centra koloniálních mocností, jsou součástí Evropské unie a účastní se její regionální politiky, podobají se po geografické a demografické stránce a plní roli světových kulturních center. Co se týče časového vymezení, práce se soustředí na poslední desetiletí, tedy roky 2007 až 2016. Toto rozmezí umožňuje provést co možná nejkvalitnější analýzu, jelikož nabízí aktuální informace, které jsou navíc oproti starším dokumentům dostupné ke studiu.

Na kulturní propagaci Paříže a Londýna se v dnešní době podílí mnoho různých aktérů, jelikož se ale práce soustředí na kulturní sféru diplomacie jako součást oficiální zahraniční politiky těchto měst, zaměřuje se svou analýzou jen na veřejné aktéry městské úrovně. V potaz budou tedy brány pouze oficiální politiky Úřadu Velkého Londýna a pařížské radnice, nikoli iniciativy soukromých aktérů. S orientací na iniciativy veřejných městských aktérů úzce souvisí povaha primárních zdrojů, které diplomová práce využívá. Výzkum je postaven především na oficiálních dokumentech publikovaných Úřadem Velkého Londýna a pařížskou radnicí zahrnujících tiskové a výroční zprávy či dlouhodobé strategie.

Práce se svým tématem inspiruje debatou v několika různých oblastech sekundární literatury, na niž navazuje svou oblastí výzkumu. Nejvíce staví na literatuře věnující se poměrně novému problému globálních měst, zejména na dílech zkoumajících konkrétně roli těchto metropolí v mezinárodních vztazích. Zmíněná oblast

---

¹ Saskia Sassen, 'The Global City: Introducing a Concept', *Brown Journal of World Affairs* 11 (2004-2005): 29-30.

podle mnohých spadá pod fenomén paradiplomacie, a proto práce bere v potaz a krátce hodnotí, i literaturu věnující se tomuto tématu. Nakonec se zaměřuje na díla zabývající se kulturní diplomacií jako takovou, jelikož sekundární literatura primárně analyzující kulturní sféru diplomacie globálních měst zatím na dostatečné úrovni neexistuje.

Pokud jde o literaturu věnující se globálním městům, práce čerpá v první řadě z teoretických konceptů Saskie Sassen. Přední roli hraje především její článek „The Global City: Introducing a Concept“² a kniha *The Global City: New York, London, Tokyo*.³ Zohledněny jsou také hypotézy ostatních předních akademiků zabývajících se problémem světových či globálních měst včetně Johna Friedmanna, Petera Halla či Manuela Castellse. Práce se nejvíce inspiruje Friedmannovým článkem „The World City Hypothesis“⁴ a knihou *The World Cities*⁵ od Petera Halla. Kvalitně zpracovaný vhled do celé problematiky pak nabízí Zhenhua Zhou ve svém díle *Study on Globalizing Cities: Theoretical Frameworks and China's Modes*.⁶ Co se týče sekundární literatury a empirického výzkumu zabývajících se globálními městy, významnou pozici zastává skupina Globalization and World Cities Study Group and Network (GaWC), jejíž výzkum patří v dané oblasti k těm nejsystematičtějším a nejrozsáhlejším. Nakonec roli kultury v globálních městech, která je pro tuto práci zásadní, zkoumá kniha *Transnational Connections: Culture, People, Places*⁷ od Ulfa Hannerze.

Jeden z možných přístupů, jak zkoumat roli globálních měst v mezinárodních vztazích, představuje studium paradiplomacie, která se v posledních letech těší poměrně velké oblibě i v českých kruzích. Velmi užitečným zdrojem pro tuto práci je článek „Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji“⁸, ve kterém Vít Dostál a Michal Kořan analyzují jednotlivé přístupy k problému. V rámci sekundární literatury zabývající se tímto fenoménem pak v posledních letech vyšlo mnoho kvalitních studií, některé z nich se zabývají i konkrétními případy paradiplomacie z pohledu měst. Za zmínku stojí

---

² Ibid.

³ Saskia Sassen, *The Global City: New York, London, Tokyo* (Princeton University Press, 2013).

⁴ John Friedmann, ‘The World City Hypothesis’, *Development and Change* 7, no. 1 (1986): 69–83.

⁵ Peter Hall, *The World Cities* (New York: McGraw-Hill, 1966).

⁶ Zhenhua Zhou, *Study on Globalizing Cities: Theoretical Frameworks and China's Modes* (Singapore: WCPC, 2014), <http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10845318>.

⁷ Ulf Hannerz, *Transnational Connections: Culture, People, Places* (Psychology Press, 1996).

⁸ Vít Dostál and Michal Kořan, ‘Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji’, *Regionální Studia* 7, no. 2 (2013): 29–38.

například článek Viléma Řeháka „Paradiplomacie a hlavní město Praha“⁹, který ukazuje, že ani v českém prostředí tento koncept nepředstavuje nic ojedinělého. Ještě bližší svým tématem této diplomové práci je článek „The Cultural Paradiplomacy of Barcelona since the 1980s: Understanding Transformations in Local Cultural Paradiplomacy“¹⁰ od Mariana Martína Zamorana a Artura Rodríguez Morató. Přestože na případ Barcelony má velký vliv katalánský nacionalismus a autoři nezmiňují roli této metropole v rámci systému globálních měst (Barcelonu některé studie za globální město považují), článek se stejně jako tato práce zabývá kulturní sférou zahraničních vztahů důležitého západoevropského města, čímž nabízí hodnotný alternativní pohled na danou problematiku.

Ačkoli paradiplomacie představuje relevantní východisko pro studium kulturní diplomacie globálních měst, tento koncept nebere v potaz výjimečné postavení metropolí jako Londýn nebo Paříž, které ve svých pracích zdůrazňují akademici zabývající se problematikou globálních měst, a tudíž není vhodný pro tuto práci. Ta by se naopak měla inspirovat právě autory zkoumajícími zahraniční vztahy globálních měst. Největší zásluhu na rozvíření diskuze v tomto ohledu nesou především Simon Curtis, Michele Acuto a Kristin Ljungkvist, kteří se v posledních letech podíleli na tvorbě podstatné části literatury v dané oblasti. Poměrně velká pozornost byla věnována konkrétně angažovanosti měst při řešení globálního oteplování a jeho důsledků, jelikož právě v této sféře metropole stále více spolupracují (viz například „The New Climate Leaders?“¹¹ od Michela Acuta). Co se týče teoretického ukotvení, práce čerpá v první řadě ze článku Rogiera van der Pluijma „City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics“¹².

Poslední oblast použité literatury představuje ta, která se zabývá kulturní diplomacií a příbuznými pojmy - veřejnou diplomacií, kulturními vztahy, utvářením značky města a konkurenceschopnou identitou. Velmi dobrý přehled názorů na kulturní

---

⁹ Vilém Řehák, ‘Paradiplomacie a Hlavní Město Praha’, *Politologický Časopis* 20, no. 1 (2013): 69–92.

¹⁰ Mariano Martín Zamorano a Arturo Rodríguez Morató, ‘The Cultural Paradiplomacy of Barcelona since the 1980s: Understanding Transformations in Local Cultural Paradiplomacy’, *International Journal of Cultural Policy* 21, no. 5 (2015): 554–76.

¹¹ Michele Acuto, ‘The New Climate Leaders?’, *Review of International Studies*, no. 39 (2013): 835–57.

¹² Rogier van der Pluijm, ‘City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics’ (Netherlands Institute of International Relations Clingendael, duben 2007), http://www.uclg.org/sites/default/files/20070400_cdsp_paper_pluijm.pdf.

diplomacii nabízí kniha *Searching for a Cultural Diplomacy*¹³ editovaná Jessicou Gienow-Hecht a Markem C. Donfriedem. Další knihu, kterou se diplomová práce inspiruje, představuje *Cultural Diplomacy and Cultural Imperialism: European perspective(s)*¹⁴ od editorů Martiny Topić a Siniši Rodina. Dílo se soustředí například na postavení Evropské unie a význam identity, jeho většina se ale skládá z deseti případových studií zaměřených na kulturní diplomacii různých evropských států. Francouzský přístup ke kulturní diplomacii, který je ve srovnání s tím britským lépe prozkoumaný, analyzuje například kniha *French Scientific and Cultural Diplomacy*¹⁵ od Philippeho Lanea. V československém prostředí do debaty značně přispěli Eliška Tomalová se svou knihou *Kulturní diplomacie. Francouzská zkušenost*¹⁶ a Erik Pajtinka s článkem „Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations“¹⁷. Pokud jde o příbuzné pojmy, práce čerpá především z knih *Competitive Identity*¹⁸ od Simona Anholt a *The Political Economy of City Branding*¹⁹ od Ari-Veikko Anttiroiko a článků Marie Chevrant-Breton „Selling the World City: A Comparison of Promotional Strategies in Paris and London“²⁰ a Mihalise Kavartzise a G. J. Ashwortha „City Branding: An Effective Assertion of Identity or a Transitory Marketing Trick?“²¹.

Co se týče struktury, první část diplomové práce mapuje dosavadní výzkum zabývající se globálními městy a kulturní diplomacií. Při formulaci teoretického rámce čerpá z několika různých teorií a ve stejném duchu je rozdělena do čtyř podkapitol, zabývajících se odděleně globálními městy, paradiplomacií, zahraniční politikou (globálních) měst a kulturní a veřejnou diplomacií. Druhá a třetí kapitola se pak věnují

¹³ Jessica C. E. Gienow-Hecht a Mark C. Donfried, *Searching for a Cultural Diplomacy* (Berghahn Books, 2010).

¹⁴ Martina Topić a Siniša Rodin, *Cultural Diplomacy and Cultural Imperialism : European Perspective(s)* (Frankfurt am Main: Peter Lang AG, 2012), <http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10666128>.

¹⁵ Philippe Lane, *French Scientific and Cultural Diplomacy* (Liverpool: Liverpool University Press, 2013), <http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10785782>.

¹⁶ Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2008).

¹⁷ Erik Pajtinka, 'Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations', *Politické Vědy* 17, no. 4 (2014): 95–108.

¹⁸ Simon Anholt, *Competitive Identity* (New York: Palgrave Macmillan, 2007).

¹⁹ Ari-Veikko Anttiroiko, *The Political Economy of City Branding* (Routledge, 2014).

²⁰ Marie Chevrant-Breton, 'Selling the World City: A Comparison of Promotional Strategies in Paris and London', *European Planning Studies* 5, no. 2 (1997): 137–61.

²¹ Mihalis Kavartzis a G. J. Ashworth, 'City Branding: An Effective Assertion of Identity or a Transitory Marketing Trick', *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie* 96, no. 5 (2005): 506–14.

konkrétně případům Londýna a Paříže. První části těchto kapitol se krátce zabývají kulturní diplomacií v podání států, kterých jsou daná města součástí, tedy Spojeného království a Francie. Následně je analyzována interakce mezi jednotlivými rovinami, na kterých k provozování kulturní diplomacie dochází, tedy spolupráce roviny globální, státní a městské a jejich vzájemné ovlivňování. Ostatní podkapitoly se poté zaměřují na čtyři základní aspekty kulturní sféry zahraniční politiky Londýna a Paříže. Nejdříve zkoumají cíle daných politik a aktéry odpovědné za jejich určování a implementaci. Stěžejní část kapitol se následně věnuje oblastem činnosti a nástrojům, které daní aktéři využívají. Nakonec dochází k analýze výsledků a evaluace zahraničních kulturních politik.

1. Teoretický rámec

Jelikož teorie zabývající se přímo kulturní diplomacií v podání globálních měst v současné době na dostačující úrovni neexistuje, tato práce čerpá z několika různých teoretických přístupů, které dohromady utvářejí odpovídající teoretický rámec. V první řadě staví na teorii globálních či světových měst, zpopularizované na konci minulého tisíciletí a obsahující několik různých přístupů. Za nejrelevantnější v tomto ohledu autorka považuje model prezentovaný Saskií Sassen v díle „The Global City: Introducing a Concept“²², jenž by měl práci poskytnout teoretické ukotvení. Již hůře propracovaný rámec pak nabízí díla zabývající se diplomacií v podání měst, práce bude proto tuto teorii čerpat víceméně jen z článku „City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics“²³ or Rogiera van der Pluijma a Jana Melissena. V něm autoři představují dosud nejúplnější model městské diplomacie, který diplomová práce využívá jako svůj základní rámec. Městskou diplomacií dělí na šest konkrétních dimenzí včetně té kulturní, ale ani jedné se nevěnují detailně. Aby práce mohla kulturní dimenzi městské diplomacie úspěšně analyzovat, musí proto stavět na obecných teoriích kulturní diplomacie tak, jak je v československém prostředí shrnují například Erik Pajtinka²⁴ a Eliška Tomalová²⁵ a na mezinárodní půdě značný počet dalších autorů. Jelikož zahraniční politika v podání (globálních) měst i kulturní diplomacie stále nepředstavují dominantní proudy v rámci sociálních věd, v následujících odstavcích budou prozkoumány i další příbuzné přístupy, konkrétně paradiplomacie, veřejná diplomacie či city-branding.

1.1 Globální města

Pojem globální města vděčí za svou existenci a popularitu nizozemsko-americké akademičce Saskií Sassen, která ho prostřednictvím svých děl začala prosazovat v 90. letech minulého století. Tato práce čerpá především z jejího teoretického modelu

---

²² Saskia Sassen, ‘Global City: Introducing a Concept, The’, *Brown Journal of World Affairs* 11 (2005 2004), 27.

²³ Van der Pluijm, ‘City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics’.

²⁴ Pajtinka, ‘Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations’.

²⁵ Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost*.

představeného v článku „The Global City: Introducing a Concept“²⁶. Pro dostatečný vhled do problematiky je ale nutné zmínit i autorčina další díla a podobně zaměřenou akademickou literaturu, která se začala objevovat už desetiletí před prvním vydáním stěžejní knihy Sassen, *The Global City: New York, London, Tokyo*²⁷. Práce proto zohledňuje i teorie prezentované Johnem Friedmannem²⁸, Peterem Hallem²⁹ či Manuelem Castellem³⁰.

Globální města představují poměrně nový a zatím nedostatečně prozkoumaný koncept. Bližší pozornost akademiků si získala v průběhu 80. let 20. století, kdy se začaly objevovat hypotézy zavádějící a používající pojmy jako „světové město“ („world city“), „globální město“ („global city“), „systém světových měst“ („world city system“) nebo „globální městský region“ („global city-region“), tradiční teorie urbanismu totiž nedokázaly obsáhnout světový dosah moderních měst. Nové teorie na dané téma začala formulovat právě Saskia Sassen, John Friedmann či Peter Hall, jejichž přístupy práce rozebírá na následujících stranách.

Za průkopníka myšlenky globálních měst můžeme považovat Patricka Geddesa, který ve své knize *Cities in Evolution*³¹ postavil základy pro pozdější výzkum Saskie Sassen či Johna Friedmanna. Geddes sice místo pojmu „globální město“ používal pojem „světové město“ („world city“), v mnohém ale už na začátku 20. století předznamenal budoucí teorie na dané téma. Jeho terminologii v 60. letech převzal Peter Hall, který ve svém díle *The World Cities*³² světová města definoval na základě koncentrace určitých odvětví lidské činnosti v těchto metropolích. Na rozdíl od ostatních typů osídlení představují světová města podle Halla politická, obchodní, bankovní a finanční centra, která v sobě zároveň soustředí profesionální služby, zábavní průmysl a spotřebu luxusního zboží. Navíc na svém území také koncentrují „disproporční části nejdůležitějšího světového obchodu“³³, nejsilnější světové vlády a nejdůležitější světové

---

²⁶ Sassen, ‘Global City’.

²⁷ Sassen, *The Global City*.

²⁸ Friedmann, ‘The World City Hypothesis’.

²⁹ Hall, *The World Cities*.

³⁰ Manuel Castells, *The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban Regional Process* (Oxford: Blackwell, 1989).

³¹ Patrick Geddes, *Cities in Evolution: An Introduction to the Town Planning Movement and to the Study of Civics* (London: Williams, 1915), <http://archive.org/details/citiesinevolution00gedduoft>.

³² Hall, *The World Cities*.

³³ Ibid.

obchodní organizace. Se svou analýzou se Peter Hall zaměřil na sedm konkrétních metropolí, které zmíněné podmínky splňovaly; jak Londýn, tak Paříž se do úzkého výběru dostaly.

Problematikou světových měst se zabývá rovněž John Friedmann v díle „The World City Hypothesis“³⁴. Opírá se o sedm základních tvrzení, ke kterým došel bez empirického výzkumu, a na celý problém se dívá z makro-perspektivy. Zdůrazňuje především dominantní roli, kterou světová/globální města hrají v ekonomickém systému, jejich funkci center produkce a obchodu či coby cílových destinací pro obrovské množství migrantů i kapitálu. Důležité postavení zaujímají i v rámci kultury. Nejen že tvoří příklad pro ostatní, ale fungují také jako centra pro tvorbu a šíření širokého spektra kulturních produktů. Friedmann města klasifikuje na základě sedmi ukazatelů – musí operovat jako světová finanční centra a důležité uzly mezinárodní dopravní sítě, jako sídla nadnárodních korporací, mezinárodních institucí, hlavních výrobních center i značné části populace, a zároveň zaznamenávat vysoký růst terciárního sektoru. Na základě těchto norem Friedmann vytvořil pomyslnou hierarchii světových měst, podle které Londýn spolu s New Yorkem a Tokiem představují světová města první úrovně, zatímco Paříž s dalšími jedenácti metropolemi včetně Amsterdamu či Frankfurtu spadá do druhé úrovně. Na jeho členění v posledních dekáдах navázalo mnoho autorů, Londýn zpravidla všichni řadí do elitní skupiny globálních měst, kam často spadá jako jediné další evropské centrum i Paříž. Dobrý přehled jednotlivých navrhovaných systémů nabízí Zhenhua Zhou ve svém díle *Study on Globalizing Cities: Theoretical Frameworks and China's Modes*³⁵.

John Friedmann svou studií nabízí relevantní a užitečný výzkumný rámec, na druhou stranu ale zůstává poměrně daleko od ucelené teorie, na které by tato práce mohla stavět. Vhodnější teoretický základ v tomto ohledu prezentuje profesorka z Columbia University, Saskia Sassen, ve svém článku „The Global City: Introducing a Concept“³⁶. Této autorce se především díky knize *The Global City: New York, London, Tokyo*³⁷ z roku 1991 podařilo prosadit pojem „globálního města“, a dodnes patří

---

³⁴ Friedmann, ‘The World City Hypothesis’.

³⁵ Zhenhua Zhou, *Study on Globalizing Cities : Theoretical Frameworks and China's Modes* (Singapore: WCPC, 2014), 19-24, <http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10845318>.

³⁶ Sassen, ‘Global City’.

³⁷ Sassen, *The Global City*.

k nejdůležitějším odborníkům na danou problematiku. Sassen se na globální města dívá především z ekonomické perspektivy a na rozdíl od Friedmanna vychází z mikroúrovně, přičemž klade velký důraz na empirický výzkum konkrétních měst. Její práce má tak sice z jednoho pohledu větší vypovídající hodnotu než Friedmannova „The World City Hypothesis“, na druhou stranu ale nabízí jen omezený počet případových studií, a tudíž její vize postrádá srovnatelný globální rozměr.

Globální města se podle Sassen vyznačují především tím, že fungují jako kontrolní centra světové ekonomiky – sídlí v nich přední firmy a finanční instituce a dochází zde k největším inovacím. Jejich vznik úzce souvisí s ekonomickou globalizací. Čím větší je její míra, tím více se centrální funkce koncentrují jen v několika metropolích, ve kterých následně vzniká nadnárodní ekonomický systém. Globální město nizozemsko-americká akademička záměrně odlišuje od města světového, které podle ní čerpá svou identitu z historického postavení. Globální města Sassen naopak definuje v návaznosti na současný vývoj světa a roli, kterou v něm tyto metropole hrají. To znamená, že ačkoli mnoho dnešních globálních měst včetně Paříže a Londýna představuje zároveň města světová, další metropole (Sassen v tomto ohledu zmiňuje Miami) spadají pouze do první zmíněné kategorie. Vznik a růst globálních měst autorka vidí jako důsledek všeobecné privatizace, deregulace a globalizace, které vedou k oslabení dosud dominantního postavení státních jednotek.

Co se týče specifického teoretického modelu globálních měst, Saskia Sassen přichází se sedmi konkrétními hypotézami, založenými v první řadě na ekonomickém postavení zmíněných metropolí. První z hypotéz míní, že v návaznosti na globalizaci operují mezinárodní korporace na stále širším geografickém prostoru, a tím se zvyšuje potřeba zajistit vysoce efektivní centrální funkce, které zvládnou úspěšně koordinovat pobočky rozptýlené po celém světě. Druhá hypotéza navazuje na první a dochází k závěru, že potřeba vytvořit velmi komplexní centrální sídlo korporace často vede k najímání specializovaných firem, které dané korporaci zajistí odpovídající služby v rámci účetnictví, práva nebo například vztahů s veřejností. Tyto specializované firmy se podle Sassen musí vyrovnat s novou aglomerační dynamikou, kvůli které se z měst stávají intenzivní informační centra (jak tvrdí třetí hypotéza).

Autorka dále míní, že čím více mezinárodních korporací čerpá široké spektrum služeb z externích zdrojů, tím více možností se jim nabízí při výběru vhodného hlavního sídla. Podle čtvrté hypotézy jsou globální města tedy definována vysokou koncentrací firem specializovaných na služby. Dané firmy musí být schopné reagovat globálně, což vede k formování sítí a spolupráce sahající za hranice jednotlivých států, což Sassen vidí jako potenciální „začátek utváření nadnárodních urbánních systémů“³⁸. Zmíněné meziměstské sítě se týkají mnoha různých odvětví, včetně toho kulturního, kterým se tato práce zabývá. Sassen v tomto ohledu poukazuje například na růst mezinárodního obchodu s uměním a množství kurátorů působících nadnárodně. S touto pátou hypotézou dále souvisí autorčino mínění, že nadnárodní urbánní systémy hrají ve světě stále větší roli a ovlivňují ekonomický chod globálních měst, která přestávají záviset primárně na svých státech. Dochází tak dokonce až ke vzniku paralelní politické geografie. Města Sassen vidí jako „místa pro nové typy politických operací a pro celou řadu nových ‚kulturních‘ a subjektivních operací.“³⁹ V budoucnu by tento vývoj mohl podle autorky vést až k ustanovení nové formy občanské příslušnosti. Poslední dvě hypotézy se pak soustředí na negativní efekty těchto procesů. Vysoká poptávka po specializovaných službách a kvalifikovaných jedincích vede k růstu nerovnosti mezi obyvateli a vysoké koncentraci znevýhodněných jedinců v globálních městech. Tento vývoj následně zapříčiňuje vznik neformálních podob určitých odvětví pracovního trhu.

Pro teorii globálních měst, jak ji představuje Saskia Sassen, je tedy naprosto zásadní dynamika současného geografického rozptýlení a koncentrace. Vysoce globalizovaný obchodní trh potřebuje určitá centra, ve kterých lze koncentrovat zásadní funkce jednotlivých korporací a institucí, a právě globální města nabízí ideální prostředí a zdroje, které zmíněným organizacím umožňují operovat na celosvětovém trhu. Povaha globálních měst úzce souvisí s novými komunikačními technologiemi a měnícím se ekonomickým systémem. Jejich vývoj zkoumají například knihy *The Making of a World City: London 1991 to 2021*⁴⁰ od Grega Clarka a *Shanghai Rising: State Power and Local Transformations in a Global Megacity*⁴¹ od Xiangming Chena či článek „Benchmarking the Competitiveness of Australian Global Cities: Sydney and

---

³⁸ Sassen, ‘Global City’, 29.

³⁹ Ibid, 38.

⁴⁰ Greg Clark, *The Making of a World City: London 1991 to 2021* (John Wiley & Sons, 2014).

Melbourne in the Global Context“⁴² od Richarda Hu, Edwarda J. Blakelyho a Yimin Zhou. Zmíněné publikace ukazují, že světová finanční centra jako právě Londýn nebo Paříž jsou na sebe úzce navázána, především co se týče obchodu a investic. Z těchto poznatků lze vyvodit, že i kulturní propojení globálních měst v dnešní době dosahuje větší intenzity, a právě této dosud nedostatečně prozkoumané oblasti se diplomová práce věnuje.

Vzhledem k orientaci této práce na kulturní sféru zahraniční politiky globálních měst představuje relevantní příspěvek do diskuze i Ulf Hannerz se svou knihou *Transnational Connections: Culture, People, Places*⁴³, a zejména kapitolou „The Cultural Role of World Cities“. Hannerz se věnuje kulturní roli globálních měst a identifikuje čtyři hlavní skupiny lidí, kteří mají na kulturu a její šíření z těchto metropolí značný vliv. První z těchto skupin představují vysoce kvalifikovaní pracovníci, které ve svých dílech často zmiňuje i Saskia Sassen. Tito lidé zaručují ekonomickou prestiž města a zároveň díky svým vysokým platům vyhledávají luxusní služby, včetně těch kulturních. O to, aby se prominentním podnikatelům dostalo odpovídajících služeb, se do značné míry stará druhá ze skupin, tedy početná populace, která do globálních měst přišla ze zemí Třetího světa. Kulturní vyžití bohatých obyvatel má pak zajistit třetí ze skupin, konkrétně umělci, kteří se v globálních městech často shlukují ve snaze lépe prodat svou práci či nalézt příhodnější pracovní podmínky. Poslední kategorii tvoří turisté, kteří metropolím přinášejí finance a stejně jako předešlé tři skupiny pomáhají kulturu globálních měst šířit do svých původních bydlišť. Hannerz svým dílem v podstatě rozvíjí hypotézu Sassen, že globální města přitahují konkrétní vrstvu vysoce kvalifikovaných pracovníků, kteří od svého bydliště očekávají kulturní vyžití na odpovídající úrovni, čímž nutí metropole zvýšit svou konkurenceschopnost v této oblasti.⁴⁴

Do debaty o globálních městech významně přispěl také Manuel Castells, a to konkrétně výzkumem o navázání jejich vývoje na revoluci informačních technologií.

---

⁴¹ Xiangming Chen, *Shanghai Rising : State Power and Local Transformations in a Global Megacity* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2009),
<http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10326381>.

⁴² Richard Hu, Edward J. Blakely, a Yimin Zhou, 'Benchmarking the Competitiveness of Australian Global Cities: Sydney and Melbourne in the Global Context', *Urban Policy and Research* 31, no. 4 (1.12.2013): 435–52, doi:10.1080/08111146.2013.832667.

⁴³ Hannerz, *Transnational Connections*.

Informační technologie mají velký vliv na vzájemnou propojenost měst a právě tato vznikající globální síť postavená na informacích jako základní jednotce Castellse a ostatní autory věnující se podobné tématice zajímá. Za zmínku v tomto ohledu stojí především jeho dílo *The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban Regional Process*⁴⁵. Castells sílu globálních měst neidentifikuje na základě toho, čím přímo disponují, jejich bohatství a síla podle něj závisí na tom, co městy proudí (kapitál, informace atd.). Důraz na propojení globálních měst a z nich vznikající sítě klade také skupina Globalization and World Cities Study Group and Network, sídlící na univerzitě v Loughborough a reprezentována především osobou Petera J. Taylora. Dle GaWC je k pochopení globálních měst potřeba studovat jejich vzájemné vztahy a nesoustředit se jen na charakteristiku jednotlivých metropolí. V tomto duchu se nese i většina výzkumu této skupiny, který svou šíří v oboru jen těžko hledá konkurenci. GaWC světová města v návaznosti na práci Johna Friedmanna dělí do skupin „alfa“, „beta“ a „gamma“. Paříž i Londýn patří do skupiny „alfa“ a spolu s New Yorkem a Tokiem získaly tyto metropole maximální možný počet bodů v rámci hodnocení.⁴⁶

1.2 Paradiplomacie

K úspěšně analýze kulturní diplomacie globálních měst je třeba nejdříve zvolit správný přístup pro zkoumání diplomacie v podání měst jako takové. V poslední době často používaný koncept paradiplomacie nabízí hned několik pohledů, jak se na zahraniční vztahy v podání substátních jednotek můžeme dívat. Velmi dobře je shrnují Vít Dostál a Michal Kořan ve svém článku „Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji“⁴⁷. Jak už název publikace napovídá, Dostál a Kořan se zabývají teoretickými přístupy, které pro zkoumání paradiplomacie používají disciplíny mezinárodních vztahů, politologie, evropských studií a regionálního rozvoje. Mezinárodní vztahy paradiplomacii nevěnují příliš pozornosti. Jak liberální, tak realistická a reflektivistická teorie nám nicméně

---

⁴⁴ Sassen, *The Global City*.

⁴⁵ Castells, *The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban Regional Process*.

⁴⁶ Zhou, *Study on Globalizing Cities*, 22.

nabízí zajímavé pohledy na celou problematiku. Za nejrelevantnější ke studiu globálních měst autorka práce považuje tu reflektivistickou, podle níž se zahraničněpolitické zájmy substátních útvarů vytváří „na základě vědomí specifické regionální identity“⁴⁸ a odlišných priorit oproti těm prosazovaným centrální vládou. Navíc „postupným rozšiřováním transnárodních vztahů dochází i k častějším interakcím na této úrovni a častější a intenzivnější interakce zpětně působí ve prospěch rozvoje specifické identity. Dlouhodobý výzkum socializačních efektů ukazuje, že aktéři, kteří jsou (za určitých podmínek) vystaveni vzájemným interakcím, si vytvářejí vyšší míru sociální blízkosti ke svým protějškům, což přispívá ke společné sebeidentifikaci.“⁴⁹ Právě na tomto základě může docházet k postupnému utváření sítě globálních měst, jak ji nastiňuje Saskia Sassen.

Dostál a Kořan dále zmiňují politologické přístupy ke studiu paradiplomacie (federalismus, regionalismus a nový regionalismus a víceúrovňové vládnutí), ty se však zabývají v první řadě zahraniční politikou regionů v rámci federativních států, a tak se na globální města aplikují hůře. Evropská studia pak nabízí relevantní pohledy na roli regionů a dalších substátních jednotek, nicméně jen v rámci specifických podmínek Evropské unie. Proto pro tuto práci, která se chce zabývat postavením měst ve světovém systému, tudíž také nepředstavují odpovídající východisko. Nakonec se autoři článku zaměřují na ekonomické přístupy, které mají k teoriím globálního města postaveným na ekonomické síle metropolí mnohem blíže. Nastiňují přístup oboru regionálního rozvoje, který identifikuje čtyři hlavní důvody, proč se substátní jednotky angažují v paradiplomacii: „lákání zahraničních investorů, snaha přitáhnout určitý druh pracovní síly, exportní pomoc domácím firmám a zahraniční propagace regionů jakožto turistických destinací.“⁵⁰ Všechny tyto faktory jsou lehce aplikovatelné na případ globálních měst a do značné míry vysvětlují jejich roli v mezinárodních vztazích způsobenou částečně globalizací a politickou integrací. Přesto ale paradiplomacie nepředstavuje nejvhodnější základní východisko pro tuto práci, a to mimo jiné proto, že nereflektuje unikátní postavení měst (ať už globálních nebo ne), které ve svých dílech

---

⁴⁷ Vít Dostál a Michal Kořan, 'Paradiplomacie: Teoretické Uchopení v Mezinárodních Vztazích, Politologii, Evropských Studiích a Regionálním Rozvoji'.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid.

zdůrazňuje Saskia Sassen a ostatní akademici věnující se problematice světových/globálních měst.

1.3 Zahraniční politika globálních měst

Vhodnější východisko pokud jde o unikátní postavení (globálních) měst nabízí literatura zabývající se přímo jejich zahraniční politikou. Toto odvětví je především co se týče teorie nedostatečně rozvinuté, článek „City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics“⁵¹ od Rogiera van der Pluijma a Jana Melissena nicméně představuje relevantní teoretické ukotvení, na kterém tato práce staví svůj výzkum. Pluijm v něm prezentuje první ucelenou teorii městské diplomacie a zároveň vysvětluje, proč je potřeba tuto oblast zkoumat. Ačkoli v současné době v mezinárodních vztazích hrají dominantní roli stále národní vlády a ministři zahraničí, tyto entity už zdaleka nepředstavují jediné aktéry ovlivňující světové dění. Na diplomacii má od konce druhé světové války vliv čím dál tím více organizací a institucí – mezinárodní firmy, neziskové organizace, různá státní seskupení a v neposlední řadě právě i města, především ta globální. Zvláště vzhledem k tomu, že ve městech poprvé v historii lidstva žije větší podíl populace nežli mimo ně a tento trend pravděpodobně bude pokračovat i v budoucnosti, představuje městská diplomacie důležitou oblast pro výzkum.

Ačkoli definice městské diplomacie v Pluijmově podání v mnohém připomíná paradiplomacii, autor jasně vysvětluje rozdíl mezi oběma koncepty. Paradiplomacie předpokládá existenci dvou oddělených systémů – toho mezistátního a toho obsazeného nestátními aktéry. Teorie městské diplomacie naopak míní, že současná politická scéna nabývá tak komplexního a komplikovaného charakteru, že nelze kompletně oddělit složku domácí od té mezinárodní. Jednotliví aktéři spolu interagují v mnohovrstevném diplomatickém prostředí⁵² způsobem, který závisí jak na jejich konkrétních kapacitách a zájmech, tak na povaze řešeného problému. Podkapitola dále rozebírá díla dalších předních akademiků publikujících na téma městské diplomacie včetně Simona Curtise či Michela Acuta. Ti prezentují alternativní pohled na problematiku a velmi užitečné

⁵¹ Van der Pluijm, ‘City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics’.

⁵² Tento koncept detailně představuje ve svém díle Brian Hocking. Brian Hocking, *Localizing Foreign Policy: Non-Central Governments and Multilayered Diplomacy* (Springer, 1993).

poznatky, na druhou stranu ale zůstávají daleko od ustanovení konkrétního teoretického rámce pro tento výzkum.

Literatura věnující se globálním městům se na akademické půdě začala objevovat až v posledních několika dekádách, a představuje tak velmi nový pohled na danou problematiku. Ještě více to platí v případě publikací zaměřujících se na roli globálních měst v mezinárodních vztazích, které podnítily debatu teprve v posledních několika letech. Jedním z prvních, kteří se diplomacii v podání globálních měst začali věnovat, byl britský akademik Simon Curtis, působící na University of East Anglia. V roce 2010 vydal článek „Global Cities and the Transformation of the International System“⁵³, na který navázal o tři roky později knihou *The Power of Cities in International Relations*⁵⁴. V této knize se mu jako editorovi podařilo shromáždit osm zajímavých studií, včetně článků od Michela Acuta nebo Kristin Ljungkvist, a sám přispěl kapitolou „The Meaning of Global Cities: Rethinking the Relationship between Cities, States, and International Order.“ Oproti většině autorů zabývajících se globálními městy Curtis v této publikaci formuluje poměrně nový názor, že „pravá podstata globálních měst je politická: abychom pochopili jejich vývoj a důsledky do budoucna, musíme se podívat na politickou historii 20. století“⁵⁵, s tím, že metropole za své dnešní postavení vděčí do značné míry státním aktérům.

Důležitou a velmi aktivní roli v rámci zahraniční politiky globálních měst na akademické půdě hraje Michele Acuto. Za zmínku stojí například jeden z jeho prvních článků na dané téma – „Global Cities: Gorillas in Our Midst“⁵⁶, ve kterém působení měst na světové scéně přirovnává k „neviditelným“ gorilám z psychologického experimentu 90. let. V něm měli studenti za úkol počítat přihrávky mezi basketbalisty na videu a kvůli svému soustředění na hru nezaregistrovali, že během ní přes hřiště prošel člověk převlečený za gorilu. Podle Acuta se až „moc soustředíme na vystupování národních států a mezivládní vztahy a nedokážeme tak zhodnotit něco lidem tak blízkého, jako jsou města“⁵⁷. Globální města už dnes díky svým soft nástrojům

---

⁵³ Simon Curtis, ‘Global Cities and the Transformation of the International System’, *Review of International Studies* 37, no. 4 (Říjen 2011): 1923–47, doi:<http://dx.doi.org/10.1017/S0260210510001099>.

⁵⁴ Simon Curtis, *The Power of Cities in International Relations* (Routledge, 2014).

⁵⁵ Ibid, 22.

⁵⁶ Michele Acuto, ‘Global Cities: Gorillas in Our Midst’, *Alternatives* 35 (2010): 425–48.

⁵⁷ Ibid, 426.

představují „silné a vlivné postavy v rámci soudobých politických záležitostí“⁵⁸ a autor dokonce míní, že „jsou schopné integrovat, když ne přímo vést, řídicí struktury tím, že budou nabízet koordinovaná a neodmyslitelně nadnárodní řešení směřující k udržitelnosti, lidské bezpečnosti a progresu.“⁵⁹ Tyto myšlenky Acuto rozvíjí ve svých následujících dílech, včetně článku „City Leadership in Global Governance“⁶⁰ či knihy *Global Cities, Governance and Diplomacy: The Urban Link*⁶¹.

V rámci sekundární literatury zabývající se diplomacií globálních měst vznikly v minulých letech i studie, které se soustředí čistě na analýzu konkrétních měst a jejich zahraničních vztahů. Z této oblasti by se práce měla inspirovat především článkem „City Diplomacy and Istanbul“⁶², který upozorňuje na rostoucí angažovanost světových metropolí na mezinárodním poli a zkoumá zapojení Istanbulu do nově vznikajících městských struktur. Studie „Urban Societies and Dominant Political Coalitions in the Internationalization of Cities“⁶³ je pojatá v podobném duchu, ale prezentuje případy Paříže, Říma a Montrealu, na nichž demonstruje důležitost občanské společnosti při formování městských strategií. Zahraniční politiku Paříže, která má pro tuto práci největší relevanci, zkoumá od roku 2001, kdy došlo s příchodem nového starosty ke značným změnám ve směřování metropole. Dílo „World Politics by Other Means? London, City Diplomacy and the Olympics“⁶⁴ od již zmíněného Michela Acuta pak poukazuje na limity současného studia městské diplomacie a analyzuje využití sportu v rámci urbanismu a diplomacie.

Za určitou formu zahraniční politiky měst se dá považovat také tzv. city twinning neboli projekty sesterských měst. Tomuto fenoménu, který se samozřejmě netýká jen globálních měst, se podrobně věnuje například Wilbur Zelinsky ve svém článku „The Twinning of the World: Sister Cities in Geographic and Historical

---

⁵⁸ Ibid, 442.

⁵⁹ Ibid, 442.

⁶⁰ Michele Acuto, ‘City Leadership in Global Governance’, *Global Governance* 19 (2013): 481–98.

⁶¹ Michele Acuto, *Global Cities, Governance and Diplomacy: The Urban Link* (Routledge, 2013).

⁶² Burcu Gültekin Punsman, ‘City Diplomacy and Istanbul’, Report (Economic Policy Research Foundation of Turkey, n.d.).

⁶³ Bernard Jouve, ‘Urban Societies and Dominant Political Coalitions in the Internationalization of Cities’, *Environment and Planning C: Government and Policy*, no. 25 (2007): 374–90.

⁶⁴ Michele Acuto, ‘World Politics by Other Means? London, City Diplomacy and the Olympics’, *The Hague Journal of Diplomacy* 8 (2013): 287–311.

Perspective⁶⁵. Pertti Joenniemi a Alexander Sergunin („Another Face of Integration: City Twinning in Europe“⁶⁶) se soustředí na city twinning v podání evropských měst, zatímco Mark Jayne, Phil Hubbard a David Bell ve své studii „Worlding a City: Twinning and Urban Theory“⁶⁷ zkoumají v první řadě případ Manchesteru. Ačkoli se některé ze studií znovu nevěnují konkrétně případu Londýna či Paříže, práci nabízí velmi užitečný vhled do vnějších aktivit měst.

Mezi další zajímavá díla zkoumající problematiku globálních měst v mezinárodních vztazích patří kniha Kristin Ljungkvist, *The Global City 2.0: From Strategic Site to Global Actor*⁶⁸, zabývající se v první řadě případem New Yorku, nebo publikace *Cities and Global Governance*⁶⁹ editovaná Markem Amenem, Noahem Tolym, Klausem Segbersem a Patricií McCartney, soustředící se na několik konkrétních případů vlivu měst na mezinárodním poli. Za pozornost dále stojí lehce nadsazená, nicméně velmi zajímavá úvaha Benjamin J. Barbera *If Mayors Ruled the World: Dysfunctional Nations, Rising Cities*⁷⁰, které se dostalo mnoho pozornosti i ze strany médií. K tématu se vyjádřila i prominentní akademička zabývající se globálními městy, Saskia Sassen. Ve svém článku „Local Actors in Global Politics“⁷¹ vyzdvihuje především hmatatelný charakter městských politik, které jsou často „přijaty lidmi a nezávislé na masivních mediálních technologiích“⁷². Úvahy o roli globálních měst v mezinárodních vztazích tedy na akademické půdě dostávají v posledních letech větší prostor, málokdy však dokážou posloužit jako teoretické východisko pro další práce.

S absencí propracované teorie zahraniční politiky globálních měst se pokusil vypořádat Rogier van der Pluijm. Ve svém díle „City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics“⁷³ městskou diplomacii definuje jako „institute a

⁶⁵ Wilbur Zelinsky, ‘The Twinning of the World: Sister Cities in Geographic and Historical Perspective’, *Annals of the Association of American Geographers* 81, no. 1 (March 1991): 1–31.

⁶⁶ Pertti Joenniemi a Alexander Sergunin, ‘Another Face of Integration: City Twinning in Europe’, *Research Journal of International Studies*, no. 22 (2011): 120–31.

⁶⁷ Mark Jayne, Phil Hubbard, a David Bell, ‘Worlding a City: Twinning and Urban Theory’, *City* 15, no. 1 (2011): 25–41.

⁶⁸ Kristin Ljungkvist, *The Global City 2.0: From Strategic Site to Global Actor* (Routledge, 2015).

⁶⁹ Dr Mark Amen et al., *Cities and Global Governance: New Sites for International Relations* (Ashgate Publishing, Ltd., 2013).

⁷⁰ Benjamin R. Barber, *If Mayors Ruled the World: Dysfunctional Nations, Rising Cities* (Yale University Press, 2014).

⁷¹ Saskia Sassen, ‘Local Actors in Global Politics’, *Current Sociology* 52, no. 4 (Červenec 2004): 649–70.

⁷² Ibid.

⁷³ Van der Pluijm, ‘City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics’.

procesy skrze které se města, nebo obecně lokální vlády, zapojují do vztahů s aktéry na mezinárodní politické scéně ve snaze navzájem představovat sebe a své zájmy.⁷⁴ Dále ji považuje za „profesionální, pragmatickou a aktuální diplomatickou aktivitu na mezinárodní politické scéně, která mění současný diplomatický proces a bude ho měnit i nadále.“⁷⁵ Hlavní důvod, proč města a ostatní zmíněné entity získávají větší prostor na mezinárodním poli, autor vidí v procesu globalizace. Kvůli ní nelze jasně oddělit národní politickou scénu od té celosvětové, jelikož světové problémy mají často dopad na domácí situaci a stejně tak lokální dění může často ovlivňovat podstatnou část zbytku zeměkoule. Nejlepší příklad problému, který vyžaduje komplexnější řešení než to mezistátní, představuje globální oteplování. Právě v jeho prevenci se v posledních letech města výrazně angažují.

Co se týče konkrétních představitelů, kteří své metropole v rámci městské diplomacie zastupují, Pluijm zmiňuje v první řadě starosty, ale podotýká, že i radní či městští úředníci a poradci často sehrávají podstatnou roli. Tito aktéři se mohou angažovat buď ve dvoustranné diplomacii, nebo v té mnohostranné, pokaždé ale nejméně jednu ze stran představují zástupci určitého města. Ti se v mnohém podobají státním diplomatům, ale na rozdíl od nich jim chybí jedna zásadní charakteristika – oficiální právní status. Důvody, proč se města v diplomacii angažují, definuje Pluijm tři: snahu dosáhnout svých zájmů (například v návaznosti na migraci), nutnost reagovat na požadavky obyvatel (odpor proti jaderným zbraním v 80. letech) a solidaritu s ostatními městy. Míra jejich angažovanosti pak podle Pluijma závisí na dalších šesti faktorech, které identifikuje Brian Hocking ve své analýze federativních jednotek. Těmito faktory jsou: hmatatelné i nehmatatelné zdroje daného regionu (v tomto případě města), státní systém, ve kterém se region nachází, jeho vztah k centrální vládě, geografické umístění a mezinárodní propojenost.⁷⁶

Ve snaze usnadnit analýzu tohoto komplexního konceptu Rogier van der Pluijm dále definuje šest dimenzí městské diplomacie: bezpečnostní, rozvojovou, ekonomickou, kulturní, kooperativní a reprezentativní. Tyto dimenze se často překrývají a jen těžko je lze považovat za izolované od ostatních, tato práce se nicméně zaměří

---

⁷⁴ Ibid, 6.

⁷⁵ Ibid, 6.

⁷⁶ Hocking, *Localizing Foreign Policy*.

v první řadě jen na složku kulturní. Kulturní dimenzi městské diplomacie považuje Pluijm spolu s dalšími akademiky za nedostatečně využívanou, což z ní dělá vhodnou oblast pro výzkum. Co se týče konkrétních aktivit, článek zmiňuje například meziměstská partnerství („city-twinning“), která už za studené války pomáhala zabránit ozbrojenému konfliktu, kulturní návštěvy představitelů jednotlivých měst nebo umožňování setkávání mládeže z různých měst skrze sportovní a jiné události. Jelikož ale tento rámec není rozvinutý dostatečně do detailů, tato práce bude dále čerpat přímo z teorií kulturní diplomacie.

1.4 Kulturní a veřejná diplomacie

Pojmy kulturní a veřejná diplomacie se na akademické půdě začaly objevovat především ve spojitosti se studenou válkou a snahou Spojených států prezentovat pozitivní obraz své země v zahraničí. Teorie zabývající se konkrétně kulturní či veřejnou diplomacií měst v současné době nejsou k dispozici a ani sekundární literatura v tomto ohledu není o moc napřed. Obecné teorie kulturní diplomacie v podání států nicméně nabízí relevantní teoretický rámec, který se dá aplikovat i na případ globálních měst. Tato část práce nejdříve objasní rozdíly mezi kulturní diplomacií a příbuznými termíny jako veřejná diplomacie, kulturní vztahy nebo „nation branding“, a pak se zaměří na způsoby, jakými lze kulturní diplomacii zkoumat.

Kulturní diplomacie v současné době postrádá obecně uznávanou definici. Někteří ji považují například za „výměnu názorů, informací, umění a dalších aspektů kultury mezi národy a jejich lidmi s cílem rozvíjet vzájemné porozumění.“⁷⁷ Tato práce ale považuje za nejlépe aplikovatelnou definici českého akademika Václava Hubingera, který kulturní diplomacii vidí jako „důležitý nástroj státní zahraniční politiky, spojený s prezentací, propagací a vytvářením pozitivního obrazu státu skrze kulturní aktivity.“⁷⁸ Kulturní diplomacii globálních měst proto definuje jako důležitý nástroj zahraniční politiky globálních měst, spojený s prezentací, propagací a vytvářením pozitivního obrazu daného města skrze kulturní aktivity.

---

⁷⁷ Milton Cummings, *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey* (Washington: Center for Arts and Culture, 2003): 1.

⁷⁸ Václav Hubinger, *Encyklopedie Diplomacie*, 1. vyd (Praha: Libri, 2006): 85.

Tyto definice kulturní diplomacie jasně oddělují od příbuzných termínů včetně veřejné diplomacie. Veřejná diplomacie představuje v poslední době poměrně populární koncept, užívaný v mnoha akademických dílech, ale rovněž postrádající jednomyslně uznávanou definici. Erik Pajtinka ve svém článku „Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations“ prezentuje ucelenou definici tohoto pojmu, kterou tato práce využívá. Veřejná diplomacie podle Pajtinky představuje „soubor činností prováděných nebo koordinovaných diplomatickými autoritami státu, které jsou cílené na širokou veřejnost v zahraničí, a které mají za úkol ovlivnit veřejné mínění v cizím státě v souladu s cíly zahraniční politiky implementujícího státu.“⁷⁹ Kulturní diplomacie je v tomto ohledu nejčastěji považována za jednu z odnoží veřejné diplomacie, a to jak konceptuálně, tak v praxi.⁸⁰ Ačkoli většina jejích činností spadá pod diplomacii veřejnou, neplatí to o všech jejích aktivitách. V rámci veřejné diplomacie navíc dochází k mnoha dalším procesům, které s kulturní diplomacií nemají téměř nic společného.

Co se týče rozdílu mezi kulturní diplomacií a kulturními vztahy, kulturní diplomacie znovu představuje jednu ze součástí druhého zmíněného konceptu. Kulturní vztahy podle Jessicy Gienow-Hechto a Marka Donfrieda „rostou přirozeně a organicky, bez vládní intervence“⁸¹ a spadají pod ně „obchodní a turistické transakce, proudy studentů, komunikace, cirkulace knih, migrace, přístup k médiím, smíšená manželství.“⁸² Kulturní diplomacie naopak zůstává v rukou oficiálních státních (nebo v případě této práce městských) představitelů. Ti využívají daných procesů ve snaze dosáhnout národních (městských) zájmů. Jak Pajtinka zdařile shrnuje ve svém článku, „kulturní diplomacie reguluje – v souladu s cíli zahraniční politiky státu provádějícího kulturnědiplomatické aktivity – určitou (většinou velmi malou) část kulturních vztahů mezi státy.“⁸³

Poslední z příbuzných termínů, které jsou často zaměňovány s kulturní diplomacií, představuje tzv. „nation branding“, neboli utváření značky státu a s ním

---

⁷⁹ Erik Pajtinka, ‘Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations’, *Politické Vědy* 17, no. 4 (2014): 101.

⁸⁰ Topić a Rodin, *Cultural Diplomacy and Cultural Imperialism*.

⁸¹ Gienow-Hecht a Donfried, *Searching for a Cultural Diplomacy*, 14.

⁸² Ibid, 14.

spojený „city branding“, neboli utváření značky města. Tento koncept se od kulturní diplomacie liší především svou jednostranností. Zatímco kulturní diplomacie by do určité míry měla navázat dialog mezi implementujícím státem/městem a cílenou populací, „branding se aplikuje v různých politických teritoriích, aby propagoval konkrétní a většinou homogenní obraz, s cílem sklízet ekonomické zisky.“⁸⁴ Ekonomické cíle tedy představují zásadní charakteristiku městského branding, s čímž souvisí i časté zapojení soukromých aktérů. Kulturní diplomacie si navíc většinou klade mnohem dlouhodobější a méně konkrétní cíle, což ji jasně odděluje od - co se zisků týče - převážně konkrétně definovaného branding. Překlenout tuto mezeru mezi brandingem a veřejnou/kulturní diplomacií se pokusil průkopník nation branding, Simon Anholt se svým konceptem konkurenceschopné identity (competitive identity, CI). Konkurenceschopná identita v sobě mísí jak zmíněný branding (utváření značky), tak veřejnou diplomacii, obchod, investice, turismus a propagaci exportu.⁸⁵ Za zásadní faktor úspěchu autor považuje spolupráci mezi jednotlivými aktéry a jejich neustálou snahu inovovat. Samotný marketing by měl dostat prostor až poté, co stát, region či město dosáhne úspěchů hodných publicity.

Co se týče měst, Anholt v nich vidí unikátní aktéry, jelikož jsou „jednodušší, menší a snaží se o nich přemýšlet jako o jednotném subjektu.“⁸⁶ Od států se v rámci kompetitivní identity liší hned v několika ohledech včetně faktu, že jejich „vládní aparát je většinou spíše technokratický nežli politický a kulturu města nelze vždy jednoduše odlišit od kultury celé země.“⁸⁷ Z tohoto důvodu Simon Anholt vytvořil City Brand Index, který města srovnává na základě šesti kritérií zásadně se lišících od těch aplikovaných na státy. Konkrétně se jedná o vystupování („presence“), potenciál („potential“), obyvatelstvo („people“), předpoklady („prerequisites“), puls/atraktivitu („pulse“) a místo („place“). Vystupování souvisí s postavením města na mezinárodní půdě a jeho věhlasem, potenciál se soustředí na ekonomické a vzdělávací příležitosti, které město nabízí imigrantům, businessu i návštěvníkům a kritérium obyvatelstva hodnotí vstřícnost a otevřenost stávajících obyvatel vůči nově příchozím. Předpoklady

⁸³ Pajtínka, 'Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations', 102.

⁸⁴ Mariano Martín Zamorano a Arturo Rodríguez Morató, 'The Cultural Paradiplomacy of Barcelona since the 1980s: Understanding Transformations in Local Cultural Paradiplomacy', *International Journal of Cultural Policy* 21, no. 5 (2015): 556.

⁸⁵ Simon Anholt, *Competitive Identity* (New York: Palgrave Macmillan, 2007), 3.

⁸⁶ *Ibid.*, 59.

⁸⁷ *Ibid.*

dále představují obecnou vybavenost města (kvalita a dostupnost ubytování, škol či veřejné dopravy), puls v sobě zahrnuje atraktivitu města z pohledu životního stylu a kulturního vyžití a místo nakonec hodnotí fyzický charakter města, tedy jeho klima, architekturu a celkové vzezření. K hodnocení dochází na základě průzkumů vnímání daných metropolí veřejností a v prvním oficiálním žebříčku měst sestaveném na základě Anholtova indexu se Londýn a Paříž umístily na prvním a druhém místě,⁸⁸ což ilustruje značnou sílu jejich značky. Tato práce považuje Anholtův koncept konkurenceschopné identity za velmi užitečný, jeho metodologii zahrnující výzkumy veřejného mínění ale nepřebírá, a naopak se soustředí na analýzu kulturnědiplomatických aktivit měst, které by ke zlepšení vnímání měst postupně měly vést. V důsledku případové studie zohledňují především kritéria, která by teoreticky měla být kulturní diplomacií a jejími obdobími nejvíce ovlivněna, tedy vystupování, potenciál a puls měst.

Jak už bylo řečeno, tato práce považuje za nejrelevantnější přístup ke zvolenému tématu zkoumání kulturní složky diplomacie globálních měst. Gienow-Hecht a Donfried⁸⁹ nabízejí dva pohledy, které tato diplomová práce při analýze kulturní diplomacie využívá – konceptuální a strukturální. Konceptuální přístup se zabývá motivacemi jednotlivých aktérů pro využívání kulturní diplomacie, jejich cíli a kontextem. Strukturální přístup se soustředí na konkrétní podobu a organizaci jednotlivých případů kulturní diplomacie – z jakých zdrojů jsou financovány, jaké aktéry zahrnují a jaký mají tito aktéři vztah k danému státu (městu). V návaznosti na tyto analytické pohledy autoři formulují dvě charakteristiky kulturní diplomacie, které určují její úspěch: dostatečnou vzdálenost zapojených aktérů od politické či ekonomické agendy a celkovou interaktivní povahu daného programu. Gienow-Hecht a Donfried zmiňují rovněž důvody, proč je nezbytné kulturní diplomacii studovat, a jak důležitou roli může v dnešním světě hrát. Konkrétně zdůrazňují její potenciál zabránit konfliktům a poznamenávají, že „nikdy nemůžeme nahradit sílu, která vychází z udržitelného dialogu a porozumění mezi kulturami a ‚civilizacemi‘“⁹⁰. Ve svém knize *Searching for a Cultural Diplomacy*⁹¹ autoři také analyzují historický vývoj kulturnědiplomatických snah v průběhu posledních několika století a nabízí případové studie čtyř regionů: Ruska (Sovětského svazu), střední Evropy, Blízkého východu a Japonska.

---

⁸⁸ Ibid, 62.

⁸⁹ Gienow-Hecht and Donfried, *Searching for a Cultural Diplomacy*.

⁹⁰ Ibid, 25.

Co se týče konkrétních aktivit, které kulturní diplomacie zahrnuje, Pajtinka identifikuje šest různých oblastí, které se částečně dají aplikovat i na kulturní sféru diplomacie měst. První z nich, kterou lze nepochybně vztáhnout i na městskou diplomacii, představuje „asistence kulturních subjektů při šíření národní kultury a kulturní identity.“⁹² V případě globálních měst pak asistence kulturních subjektů při šíření kultury daného města a místní kulturní identity. S touto oblastí úzce souvisí další z aktivit definovaná Pajtinkou, konkrétně „propagace spolupráce mezi kulturními subjekty z vysílajícího a přijímajícího státu,“⁹³ nebo v případě této práce města. To samé platí pro „vyjednávání mezinárodních smluv o kulturní spolupráci“⁹⁴ a „propagaci a vysvětlování kulturních hodnot vysílajícího státu [/města] v přijímajícím státě [/městě].“⁹⁵

Do jisté míry lze aplikovat i další z Pajtinkových oblastí, tedy „podporu a udržování kontaktů s komunitami emigrantů v přijímajícím státě“⁹⁶. Zde již ale vztahování ke kulturní sféře diplomacie měst představuje mnohem větší problém vzhledem ke složité identifikaci zahraničních komunit pocházejících z konkrétního globálního města, se kterým se identifikují. Stejně tak poslední z aktivit, které autor definuje, tedy „propagace a šíření národního jazyka vysílajícího státu ve státě přijímajícím,“⁹⁷ představuje těžko aplikovatelný koncept v rámci městské diplomacie. Ačkoli globální města jako Paříž a Londýn nepochybně přispívají k prosazování francouzského a anglického jazyka ve světě, jen těžko lze jejich aktivity jasně oddělit od kulturních aktivit celého státu.

Alternativní dělení kulturní diplomacie nabízí ve své knize *Kulturní diplomacie. Francouzská zkušenost*⁹⁸ česká akademička Eliška Tomalová. Práce nabízí nejen podrobnou studii francouzského modelu kulturní diplomacie, ale i velmi přehledný úvod do této sféry diplomacie obecně, vysvětlení souvisejících pojmů a stručnou

---

⁹¹ Ibid.

⁹² Pajtinka, 'Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations,' 103.

⁹³ Ibid, 105.

⁹⁴ Ibid, 105.

⁹⁵ Ibid, 104.

⁹⁶ Ibid, 106.

⁹⁷ Ibid, 104.

⁹⁸ Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2008).

analýzu ostatních důležitých modelů. Zahraniční kulturní politiku vidí v souladu se zavedenou strukturou obecné diplomacie jako kombinaci veřejné kulturní diplomacie a tradiční bilaterální a multilaterální diplomacie. Veřejná kulturní diplomacie se, jak už její název napovídá, orientuje na širokou veřejnost cizích států, s tím, že k dosažení svých cílů využívá pestrou škálu nástrojů od univerzitní spolupráce po organizaci kulturních událostí. Její cíl představuje projekce neboli šíření domácí kultury (nejen) do zahraničí. Bilaterální a multilaterální kulturní diplomacie se liší v rovině zúčastněných aktérů, jelikož zahrnuje jednání oficiálních představitelů zainteresovaných států (měst), ve snaze dosáhnout mezinárodních dohod v oblasti kultury. Jako svůj hlavní cíl si klade ochranu domácího kulturního modelu. Obě tyto složky představují relevantní oblasti kulturní diplomacie a jejich konceptualizace usnadňuje analýzu případových studií této práce.

2. Kulturní dimenze zahraniční politiky Londýna

Londýn, hlavní město Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, hraje, a po staletí hrál, důležitou roli nejen v rámci svého státu, ale i v rámci celého evropského kontinentu a světového systému. V současné době v metropolitní oblasti Londýna žije podle odhadů Eurostatu více než 13,8 milionů obyvatel,⁹⁹ což ji činí nejlidnatější z celé Evropské unie. Kompletní globální městský region, do něhož spadají i přilehlé oblasti hlavního města, pak podle Úřadu Velkého Londýna v roce 2011 představoval domov až pro 22,7 milionů obyvatel,¹⁰⁰ což poukazuje na značný lidský potenciál této metropole. Jak ale plyne z v předchozí kapitole analyzované teorie, status Londýna jako globálního města nevyplývá jen z jeho populace, ale z mnoha dalších charakteristik. Ať už se jedná o koncentraci obchodu, propojenost se zbytkem světa nebo turismus, hlavní město Spojeného království patří ke světové špičce. Podle oficiálních dat Úřadu Velkého Londýna město v roce 2014 navštívilo přes 18 milionů cestovatelů, čímž se stalo vůbec nejnavštěvovanější metropolí na světě.¹⁰¹ Mezinárodní

---

⁹⁹ 'Population on 1 January by Broad Age Group, Sex and Metropolitan Regions' (Eurostat), <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (staženo 7.3.2017).

¹⁰⁰ 'Policy 2.2 London and the Wider Metropolitan Area', *London City Hall*, 15.10.2015, <https://www.london.gov.uk/what-we-do/planning/london-plan/current-london-plan/london-plan-chapter-two-londons-places/policy-22> (staženo 7.3.2017).

¹⁰¹ Data berou v potaz mezinárodní cestovatele, kteří ve městě zůstanou alespoň jednu noc. 'London Datastore – Greater London Authority', <https://data.london.gov.uk/> (staženo 7.3.2017).

rozměr Londýna pak podtrhuje prvenství místního městského systému letišť v rámci počtu odbavených cestujících či vysoké procento obyvatel narozených v zahraničí (37).¹⁰²

Druhá kapitola práce se zabývá případovou studií Londýna a jeho kulturní diplomacií. Kapitola je rozdělena do šesti částí, z nichž čtyři se zaměřují na jednotlivé charakteristiky kulturní dimenze zahraniční politiky tohoto globálního města. Konkrétně dochází k analýze cílů, aktérů, oblastí činností a nástrojů a nakonec i výsledků a hodnocení ve snaze odpovědět na otázku, zda, proč, jak a s jakými výsledky londýnští představitelé zahraniční kulturní politiku provozují. První z podkapitol navíc zkoumá kulturní diplomacii v podání Spojeného království, čímž dává práci možnost porovnat, jak se liší nebo naopak podobají kulturní strategie na státní a městské úrovni, a zkoumat, zda lze kulturní sféru zahraničních vztahů Londýna považovat za odnož té britské, nebo globální město v tomto směru tvoří nezávislou a jedinečnou politiku. Druhá podkapitola analyzuje interakci mezi zmíněnými dvěma úrovněmi, s tím že bere v potaz i ostatní relevantní globální a regionální aktéry.

2.1 Kulturní diplomacie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska

Pro analýzu kulturní sféry zahraniční politiky Londýna a zhodnocení její jedinečnosti je nezbytné nejprve prozkoumat kulturní diplomacii tak, jak ji provozuje Spojené království Velké Británie a Severního Irska jako celek. Právě na tuto oblast se zaměří následující podkapitola, která se pro přehlednost a usnadnění komparace soustředí na stejné čtyři aspekty kulturní diplomacie, jako v podání Londýna: aktéry, cíle, oblasti činnosti/nástroje a výsledky/evaluaci. Díky tomu může na konci práce dojít k zodpovězení otázky, zda a do jaké míry lze londýnskou kulturní diplomacii (či její obdoby) považovat za jedinečnou v rámci Spojeného království a potvrzující teorie globálních měst, nebo zda procesy odpovídají, a do značné míry spadají pod oficiální státní politiku.

---

¹⁰² Ibid.

Spojené království praktikuje kulturní diplomacii pod hlavičkou diplomacie veřejné a podílí se na ní hned několik státních aktérů. Na pomyslné špičce v rámci hierarchie a rozhodování stojí Ministerstvo zahraničních věcí Spojeného království (Foreign and Commonwealth Office, FCO), které jako oficiální provozovatel britské diplomacie určuje priority i v diplomacii veřejné a kulturní, které pod zahraniční politiku spadají. Konkrétní koordinaci, vytyčování cílů a evaluaci se v průběhu posledních dvaceti let věnovalo hned několik různých aktérů včetně divize veřejné diplomacie FCO (FCO Public Diplomacy Division), tzv. Public Diplomacy Board nebo tzv. Britain Abroad Task Force. Žádné ze zmíněných těles ale svým působením ministerstvo nepřesvědčilo o správnosti navrženého modelu, a tak k obměnám a vytváření nových orgánů zodpovědných za veřejnou diplomacii docházelo v novém tisíciletí přibližně každé čtyři roky.¹⁰³

Na rozdíl od ministerstva zahraničních věcí (a aktérů pod něj spadajících) se v rámci britské kulturní diplomacie velmi soustavně prezentují její přední vykonavatelé v praxi, konkrétně především British Council a British Broadcasting Corporation (BBC). British Council na mezinárodní úrovni funguje již od 30. let 20. století a v současné době má pobočky ve více než 100 zemích na šesti kontinentech.¹⁰⁴ S britskou vládou sice úzce spolupracuje, především co se týče priorit, na druhou stranu je ale se svými operacemi na vládě nezávislý.¹⁰⁵ Stejně tak světoznámá společnost BBC svým vysíláním oficiální linku veřejné diplomacie podporuje, ale editorsky zůstává plně nezávislá.¹⁰⁶ Svou vlastní kulturní politiku se pak snaží vést i jednotlivé součásti Spojeného království, tedy Anglie, Skotsko, Wales a Severní Irsko,¹⁰⁷ čímž se umocňuje celková dezorganizace britské veřejné a kulturní diplomacie. Pokud jde o samotný Londýn, město vyniká značnou koncentrací vykonavatelů britské veřejné diplomacie, jeho statusu aktéra mezinárodních kulturních vztahů ale v analyzovaných oficiálních státních dokumentech není věnován prostor.¹⁰⁸

¹⁰³ James Pamment, *British Public Diplomacy and Soft Power: Diplomatic Influence and the Digital Revolution* (Springer, 2016), 6.

¹⁰⁴ 'Around the World | British Council', <https://www.britishcouncil.org/organisation/facts/around-the-world> (staženo 24.3.2017).

¹⁰⁵ 'Relationship with the UK Government | British Council', <https://www.britishcouncil.org/organisation/facts/what-the-british-council-does/relationship-uk-government> (staženo 24.3.2017).

¹⁰⁶ Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost*, 35.

¹⁰⁷ Ibid, 32.

¹⁰⁸ Foreign Affairs Committee, 'FCO Public Diplomacy: The Olympic and Paralympic Games 2012' (London: House of Commons, 2011),

Z většího množství aktérů kulturní diplomacie v případě Spojeného království vyplývá i větší množství cílů a priorit. Britské ministerstvo zahraničních věcí využívá veřejné diplomacie k dosažení svých obecných cílů, což ilustruje Lord Carter of Coles¹⁰⁹, autor zprávy hodnotící britskou veřejnou diplomacii z roku 2005, svou definicí daného fenoménu. Britská veřejná diplomacie by se měla „snažit informovat a angažovat jednotlivce a organizace v zahraničí, aby zlepšila porozumění pro Spojené království a jeho vliv způsobem, který je v souladu se středně a dlouhodobými cíli vlády.“¹¹⁰ Přední provozovatel britské kulturní diplomacie, British Council, pak za svůj hlavní účel považuje „budování vazeb mezi obyvateli a institucemi Spojeného království a těmi na celém světě, které pomáhá vytvořit důvěru a položit základy pro prosperitu a bezpečí po celém světě.“¹¹¹

Vzhledem k ambicím a historické významnosti Spojeného království cílí svou kulturní diplomacii ministerstvo zahraničních věcí, British Council i ostatní aktéři na širokou škálu geografických oblastí. Prioritu přikládají jak střední a východní Evropě, tak zemím bývalého Sovětského svazu, většině Asie, Afriky a islámským zemím všeobecně.¹¹² V rámci tematických oblastí činnosti se pak klade důraz na vzdělání, umění či audiovizuální média. Vzdělání, umění a kulturu obecně má na starost British Council, který propaguje a pomáhá s výukou anglického jazyka po celém světě a podporuje výměny nejen učitelů a studentů, ale i umělců.¹¹³ Hlavního aktéra v rámci audiovizuálních médií pak představuje BBC, která své publikum informuje prostřednictvím televize, rádia i internetových stránek.

Oproti ostatním zemím se Spojené království ve své veřejné a kulturní diplomacii spoléhá na velmi moderní postupy, a často se tak nebrání strategiím připomínajícím, nebo přímo spadajícím pod nation branding. V tomto ohledu lze zmínit

---

<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmfaff/581/581.pdf> (staženo 13.5.2017); Foreign Affairs Committee, 'Public Diplomacy' (London: House of Commons, 2006),

<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmfaff/903/903.pdf> (staženo 13.5.2017).

¹⁰⁹ 'Public Diplomacy and the UK', *UK Parliament Website*,

<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmfaff/581/58106.htm#note4> (staženo 24.3.2017).

¹¹⁰ *Ibid.*

¹¹¹ 'Our Organisation | British Council', <https://www.britishcouncil.org/organisation> (staženo 24.3.2017).

¹¹² Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost*, 35.

¹¹³ 'Our Organisation | British Council'.

například poměrně nedávnou a velmi úspěšnou kampaň „GREAT,“ kterou se britská vláda snažila kapitalizovat na Olympijských hrách a dalších důležitých událostech probíhajících kolem roku 2012. Kampaň měla za cíl podpořit turismus a do Británie nalákat obchod, investory a zahraniční studenty ve snaze vytěžit co nejvíce ekonomických výhod. Ačkoli by se tedy dala považovat spíše za pokus o nation branding nežli dlouhodobou strategickou kulturní diplomacií, GREAT kampaň představuje pro britskou veřejnou diplomacií značný krok vpřed, a to z jednoho konkrétního důvodu. Pro své účely se jí podařilo zajistit spolupráci a sjednotit snahy nejen relevantních britských ministerstev a odborů, ale i British Council či agentury VisitBritain.¹¹⁴

Dalším významným pozitivem, které s sebou GREAT kampaň přinesla, byla precizní evaluace výsledků. Kampaň si nastavila jasné cíle a prostřednictvím nezávislé firmy pravidelně hodnotí jejich plnění.¹¹⁵ Obecná veřejná a kulturní diplomacie v podání Spojeného království už tímto procesem neprochází, nicméně čas od času dojde k detailní evaluaci celé činnosti. Bylo tomu tak například v roce 2003 v podobě tzv. Wilton Review nebo o dva roky později díky již zmíněné revizi Lorda Cartera.¹¹⁶ V hodnotících zprávách dochází často ke kritice nedostatečné koordinace jednotlivých aktivit a aktérů, poukazující na ne příliš jisté ukotvení veřejné diplomacie ve státní správě. Lépe v tomto ohledu znovu funguje British Council, který na svých internetových stránkách pravidelně zveřejňuje výroční zprávy hodnotící všechny aspekty provozovaných činností.¹¹⁷

---

¹¹⁴ James Pamment, “Putting the GREAT Back into Britain”: National Identity, Public-Private Collaboration & Transfers of Brand Equity in 2012’s Global Promotional Campaign’, *British Journal of Politics & International Relations* 17, no. 2 (Květen 2015): 260–83, doi:10.1111/1467-856X.12039; VisitBritain, ‘Our GREAT Story so Far - International’, *VisitBritain*, 19.3.2015, <https://www.visitbritain.org/our-great-story-so-far>; Department for Culture, Media and Sport, ‘GREAT Campaign’, *Department for Culture, Media and Sport*, http://old.culture.gov.uk/what_we_do/tourism/8442.aspx (staženo 30.10.2016).

¹¹⁵ Pamment, “Putting the GREAT Back into Britain”.

¹¹⁶ ‘Public Diplomacy and the UK’.

¹¹⁷ ‘Corporate Reports and Documents | British Council’, <https://www.britishcouncil.org/organisation/transparency/reports-documents> (staženo 24.3.2017).

2.2 Vztah mezi globální, státní a městskou rovinou

Tato podkapitola zkoumá vztah mezi Spojeným královstvím, Londýnem a zbytkem světa, s tím, že prostor věnuje i důležitým nestátním aktérům veřejné či kulturní diplomacie. Analyzuje, do jaké míry může v rámci britských zákonů Londýn provozovat svou vlastní zahraniční politiku a její kulturní sféru a do jaké míry je ovlivňován celostátní politikou a dalšími aktéry působícími na území metropole. Stěžejní otázku představuje, jak mezi sebou města, státy a důležité kulturní instituce interagují a co to vypovídá o londýnské kulturní diplomacii. Jako základní zdroje pro analýzu práci v tomto ohledu slouží především oficiální dokumenty ustanovující právní vztahy mezi jednotlivými aktéry či zprávy informující o způsobech provádění kulturní diplomacie na jednotlivých rovinách.

Rogier van der Pluijm ve svém článku „City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics“ identifikuje v návaznosti na Briana Hockinga šest faktorů, které ovlivňují, do jaké míry se města angažují v mezinárodních vztazích. Pro tuto podkapitolu jsou stěžejní tři z nich: státní systém, ve kterém se města nachází, vztah k centrální vládě a mezinárodní propojenost. Jejich analýza by měla napovědět, jakým potenciálem k vytváření vlastní zahraniční politiky Londýn disponuje. Pokud jde o státní politický systém, Spojené království Velké Británie a Severního Irska představuje perspektivní oblast pro vytváření samostatné politiky na regionální úrovni. Na svém území spojuje čtyři země (Anglii, Skotsko, Wales a Severní Irsko), kterým umožňuje provozovat určitou míru samosprávy. Ve srovnání s městy spadajícími pod centralistické státy by tak i Londýn měl disponovat větším potenciálem k samosprávě a následně i možností formulovat vlastní zahraniční politiku.

Co se týče správy Londýna a jeho vztahu k centrální vládě, v novodobé historii docházelo poměrně často ke změnám. Britské hlavní město po dlouhá léta postrádalo vlastní volenou vládu, což ho činilo evropským unikátem. Ke změně došlo na přelomu nového tisíciletí, kdy na návrh britských socialistů vznikl díky úspěšnému referendu Úřad Velkého Londýna. Ten dodnes sestává ze starosty Londýna a Londýnského shromáždění, čítajícího 25 členů. Starosta má na starosti exekutivu, zatímco

shromáždění působí víceméně jako kontrolní orgán.¹¹⁸ Pokud jde o pravomoci instituce, Zákon o Úřadu Velkého Londýna („Greater London Authority Act“) z roku 1999 povoluje jakoukoli činnost, která „podpoří kterýkoli jeden nebo více z jeho hlavních účelů.“¹¹⁹ Hlavní účely definuje tři: „podporu ekonomického rozvoje a vytváření bohatství ve Velkém Londýně, podporu sociálního rozvoje ve Velkém Londýně a podporu zlepšování životního prostředí ve Velkém Londýně.“¹²⁰

Zahraniční politika Londýna, kterou se tato práce zabývá, potenciálně přispívá k řešení všech tří zmíněných cílů a představuje tak legitimní pravomoc Úřadu Velkého Londýna. Starosta a jeho podřízení se v tomto ohledu soustředí na navazování ekonomické spolupráce jak v Londýně, tak v zahraničí, a kladou důraz i na rozvoj vztahů s nejdůležitějšími světovými městy.¹²¹ S tím souvisí provoz evropské kanceláře Londýna v Bruselu a členství v evropských i celosvětových seskupeních měst a regionů (Eurocities, Polis apod.) věnujících se řešení široké škály globálních problémů.¹²² Spolupráce na globální úrovni a mezinárodní propojenost je v případě Londýna tedy na velmi vysoké úrovni, což znovu poukazuje na dobrý potenciál k provozování vlastní zahraniční politiky. Konkrétním aktivitám v rámci mezinárodní spolupráce se podrobně věnuje podkapitola „Oblasti činnosti a nástroje“.

V dané kapitole dojde i k analýze příkladů kulturní spolupráce Londýna se státními aktéry a kulturními institucemi, které na půdě metropole působí. Jelikož se práce zabývá oficiálními veřejnými představiteli městské úrovně, v potaz bere jen iniciativy prosazované Úřadem Velkého Londýna nebo aktivity, do kterých je samospráva velmi intenzivně zapojena. Aby práce mohla zhodnotit míru angažovanosti, využívá oficiálních dokumentů Úřadu Velkého Londýna a předpokládá, že o důležitých iniciativách město veřejnost informuje. Co se týče vlivu ostatních aktérů na kulturnědiplomatické aktivity Londýna, hodnocení představuje kvůli nedostatku zdrojů těžký úkol. Na území britského hlavního města působí mnoho aktérů schopných provozování vlastní kulturní diplomacie. Krom státu samotného hrají důležitou roli

---

¹¹⁸ Mark Sanford, ‘The Great London Authority’, Briefing paper (House of Commons Library, 31.1.2017).

¹¹⁹ ‘Greater London Authority Act 1999’, 1999.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ ‘Promoting London Overseas’, *London City Hall*, 7.7.2015, <https://www.london.gov.uk//mayor-london/public-affairs/promoting-london-overseas> (staženo 7.3.2017).

především kulturní instituce jako British Museum či Tate Modern, které svými aktivitami nepopíratelně přesahují hranice jak Londýna, tak celého Spojeného království.¹²³ Jak ukážou následující podkapitoly, spolupráci mezi jednotlivými rovinami se dostalo značné pozornosti například při pořádání Olympijských her v roce 2012, jinak ale Úřad Velkého Londýna o kooperaci s ostatními britskými kulturnědiplomatickými aktéry extenzivně neinformuje. To poukazuje na nahodilou povahu dané spolupráce, která potvrzuje předpoklad Rogiera van der Pluijma, že charakter a míra interakce v komplikovaném mnohvrstevném diplomatickém prostředí závisí na povaze řešeného problému a konkrétních kapacitách/zájmech jednotlivých aktérů.

2.3 Cíle kulturní dimenze zahraniční politiky Londýna

Následující podkapitola se věnuje motivaci londýnské samosprávy pro provozování kulturní sféry zahraniční politiky. Odpovídá na otázku proč kulturní diplomacii nebo aktivity jí podobné představitelé Londýna praktikují a jaké si při tom kladou cíle. Následně díky tomu dochází k identifikaci priorit kulturní sféry londýnské zahraniční politiky a zhodnocení provozovaných aktivit v rámci analyzovaných teorií kulturní diplomacie a city branding. Jako hlavní zdroje jsou použity výroční zprávy¹²⁴ a oficiální kulturní strategie starosty Úřadu Velkého Londýna. Za zmínku stojí konkrétně vůbec první londýnská kulturní strategie, nazvaná Cultural Capital¹²⁵ a vydaná v roce 2004. Ta svým datem vzniku sice nespadá do zkoumaného období 2007-2016, nicméně i tak je na ni v práci brán ohled, jelikož určovala směr londýnské kulturní politiky i po roce 2007. Druhý důležitý dokument představuje Cultural Metropolis¹²⁶, který v roce 2010 nahradil právě strategii Cultural Capital.

---

¹²² 'London's European Office', *London City Hall*, 8.7.2015, <https://www.london.gov.uk//mayor-london/public-affairs/londons-european-office> (staženo 24.3.2017).

¹²³ Leanne Hoogwaerts, 'Museums, Exchanges, and Their Contribution to Joseph Nye's Concept of "soft Power"', *Museum & Society* 14, no. 2 (Červenec 2016): 313–22.

¹²⁴ 'The Mayor's Annual Report 2009/10' (London: Greater London Authority, červen 2010); 'The Mayor of London's Annual Report 2010/11' (London: Greater London Authority, květen 2011); 'The Mayor of London's Annual Report 2011/12' (London: Greater London Authority, červen 2012).

¹²⁵ 'London the Cultural Capital', Mayor's Cultural Strategy (London: Greater London Authority, duben 2004).

¹²⁶ 'Cultural Metropolis 2014', The Mayor's Culture Strategy (London: Mayor of London, n.d.).

Z analyzovaných dokumentů publikovaných starostou Londýna a jeho podřízenými je patrné, že hlavní důvod pro kulturní angažování se na mezinárodní scéně představuje především ekonomická výhodnost. Jednoduše řečeno, Londýn se na svou kulturu snaží nalákat co nejvíce turistů, studentů, investorů, businessu a pracovní síly v primární snaze sklízet ekonomické zisky v podobě přísunu financí a zvýšení zaměstnanosti. Z pohledu businessu a pracovní síly se zde potvrzují dříve zmíněné hypotézy Saskie Sassenové a Ulfa Hannerze. Oba se domnívají, že aby města udržela svůj globální statut a stále představovala atraktivní sídlo pro mezinárodní korporace a jejich pracovníky, musí být schopna stále náročnějším a zámožnějším zaměstnancům nabídnout odpovídající kulturní vyžití.

Jedno z nejčastěji se objevujících slov v kulturních strategiích nebo relevantních částech výročních zpráv Úřadu Velkého Londýna představuje proto „konkurenceschopnost“. Zástupci britského hlavního města považují za nezbytné dbát na atraktivitu města, jeho vnímání a s ním související reputaci, kterou chtějí nejen zachovat, ale pokud možno i zlepšit. To v praxi znamená na mezinárodní scéně ukázat, že Londýn exceluje nejen ekonomicky, ale i kulturně, a představuje jedno z hlavních světových kulturních center (a podle londýnských představitelů dokonce to nejdůležitější). Svých cílů globální město dosahuje především pomocí investic do předních kulturních institucí, pořádání široké škály událostí, propagace sebe sama v médiích a navazování dialogu s ostatními mezinárodními aktéry. Zároveň se Úřad Velkého Londýna snaží klást důraz na různorodost a tím podpořit pochopení a spolupráci mezi rozdílnými skupinami obyvatelstva a zvýšit celkovou atraktivitu metropole pro zahraniční publikum. Rozšířením a zkvalitněním kulturní nabídky se pak navíc zvyšuje i životní úroveň obyvatel Londýna, což znovu vede k zlepšení reputace metropole v očích cílových skupin.

Pokud zohledníme v předchozí kapitole analyzované definice kulturní diplomacie a nation/city branding, Londýnská zahraniční kulturní aktivita nabízí poměrně těžce zařaditelný proces. Na jednu stranu by se dala považovat za kulturní diplomacii tak, jak ji s pomocí Václava Hubingera definuje tato práce: „důležitý nástroj zahraniční politiky globálních měst, spojený s prezentací, propagací a vytvářením pozitivního obrazu daného města skrze kulturní aktivity.“ Na druhou stranu ale ve velké části případů spadá spíše do odvětví city branding. City branding, jak už bylo řečeno,

oproti kulturní diplomacii odvíjí své úspěchy především od konkrétních ekonomických zisků, v čemž mu londýnská strategie do značné míry odpovídá. Anholtův City Brand Index¹²⁷ navíc staví na kritériích vystupování, potenciálu a pulsu/atraktivitu, což jsou oblasti, na kterých Londýn skrze své kulturnědiplomatické aktivity tvrdě pracuje. Poměrně dlouhodobá vize Londýnské strategie a výrazné zapojení veřejných aktérů nicméně brání v jednoznačném označení celé činnosti za brandingovou kampaň. Tato práce tudíž kulturní sféru zahraniční politiky Londýna hodnotí jako kulturní diplomacii, která v některých případech využívá nástroje city brandingů a pracuje tak na své konkurenceschopné identitě.

Povahou svých cílů kulturnědiplomatické aktivity Londýna do značné míry korespondují s modely regionálního rozvoje, aplikovanými v rámci paradiplomacie. Tento přístup identifikuje čtyři důvody, které substanciální jednotky vedou k formulování vlastní politiky: lákání zahraničních investorů, pracovní síly, podpora exportu domácích firem a propagace regionu jako turistické atrakce. Zvláště lákání určitých skupin lidí na území Londýna představuje jednu z hlavních motivací města pro provozování kulturní diplomacie, čímž poukazuje na značně ekonomicky orientovanou povahu dané činnosti. Případ Londýna dále částečně koresponduje i s hypotézou Rogiera van der Pluijma, který za účasti měst v mezinárodním dění vidí snahu dosáhnout svých zájmů, reagovat na potřeby svých obyvatel a projevit solidaritu s ostatními městy. První z důvodů lze na britské hlavní město jednoznačně aplikovat, reakce na potřeby obyvatel je vidět převážně v celkové podpoře kulturního rozvoje a různorodosti a projevy solidarity nakonec, ač o nich (jak ukazuje jedna z příštích podkapitol) Londýn informuje jen výjimečně, také představují jeden z aspektů jeho zahraniční politiky.

2.4 Aktéři

Tato podkapitola se zaměří na analýzu jednotlivých aktérů zapojených do kulturní sféry zahraničních politiky britského hlavního města. Prozkoumá jak jednotlivce či instituce zodpovědné za rozhodování a určování směru kulturní diplomacie a jejich obdoby, tak konkrétní vykonavatele dané politiky v Londýně i v zahraničí. Konkrétně by měla odpovědět na tři otázky: kdo formuluje cíle londýnské

---

¹²⁷ Anholt, *Competitive Identity*.

kulturní diplomacie, kdo ji vykonává a s kým v tomto ohledu Londýn a jeho představitelé spolupracují, potažmo koho z neveřejných aktérů oficiálně jednotlivými aktivitami pověřují? Jako hlavní zdroje stejně jako v předchozí kapitole poslouží kulturní strategie londýnských starostů, výroční zprávy Úřadu Velkého Londýna a navíc také oficiální dokumenty publikované ostatními aktéry zapojenými do londýnské kulturnědiplomatické činnosti.

Nejkonzistentnější a zároveň nejdůležitější postavu kulturní sféry zahraniční politiky britského hlavního města představuje starosta neboli hlava Úřadu Velkého Londýna. Starosta hraje zásadní roli, především pokud jde o formulaci cílů či strategií, určování priorit a koordinaci ostatních aktérů. Jeho výraznou silou je také schopnost upozornit na potenciální problémy, navrhnout, kam by se mělo investovat, nebo vyzdvihnout určitý kulturní projekt - na to vše stačí jen spojit své jméno s daným projektem/činností. Je tomu možná částečně i díky faktu, že od ustanovení Úřadu Velkého Londýna byly do jeho čela voleny poměrně výrazné osobnosti, konkrétně Ken Livingstone v letech 2000 až 2008, Boris Johnson (2008-2016) a nyní od roku 2016 Sadiq Khan.¹²⁸ Role londýnského starosty v oblasti kultury je dobře shrnuta v kulturní strategii z roku 2010. Dokument upozorňuje na fakt, že „starosta nedisponuje jednotnou agenturou spravující kulturu a ani Úřad Velkého Londýna není významným přímým sponzorem kultury. Skrze danou strategii proto starosta identifikuje priority a pracuje v partnerství napříč kulturním sektorem a londýnskou vládou, poskytujíc vedení a koordinaci.“¹²⁹ Stejně jako v případě ekonomického rozvoje či ochrany životního prostředí má starosta povinnost oficiální strategii zabývající se kulturou pravidelně publikovat,¹³⁰ a potažmo tak určovat i směr zahraniční kulturní politiky.

Důležité postavení zastávají i jednotlivé organizace či instituce, se kterými v rámci kultury starosta a jeho Úřad Velkého Londýna spolupracují. Zmínit lze například tzv. Cultural Strategy Group, která určitý čas fungovala i pod názvem London Culture Consortium a vznikla v návaznosti na zákon ustanovující Úřad Velkého Londýna v roce 1999. Na tuto skupinu londýnský starosta deleguje část svých

¹²⁸ ‘Former Mayors of London’, *London City Hall*, 22.4.2016, <https://www.london.gov.uk/about-us/mayor-london/former-mayors-london> (staženo 27.3.2017).

¹²⁹ ‘Cultural Metropolis’, *The Mayor’s Cultural Strategy - 2012 and Beyond* (London: Greater London Authority, 2010), 7.

¹³⁰ ‘London the Cultural Capital’, 21.

kulturních aktivit. Podílí se například na formulaci kulturních strategií, má možnost ovlivnit strategie zabývající se jinými oblastmi londýnského života a spolupracuje se širokou škálou dalších aktérů. Aktivně se navíc angažuje i v samotné implementaci zvolené kulturní strategie a všeobecném prosazování umění či sportu v celé metropoli.¹³¹ Jeden z hlavních cílů Cultural Strategy Group pak představuje vybavit Londýn „silnějším hlasem, než v současné době existuje, a posílit lobbying a přístup k finančním prostředkům a zdrojům tak, aby podporovaly přínos kultury pro Londýn jako celek.“¹³² O chod skupiny se starají zástupci nejdůležitějších londýnských kulturních agentur a institucí¹³³ ve snaze zajistit co možná nejodbornější a nejkvalifikovanější přístup k problému.

Významnou roli, především co se týče propagace Londýna, začala v posledních letech zastávat agentura London & Partners. Na popud starosty vznikla v roce 2011 sloučením několika samostatných aktérů, aby umožnila jednotnou prezentaci britského hlavního města navenek. London & Partners je tedy přímo odpovědná starostovi Londýna, který ji spolu se soukromými partnery také financuje. Jedná se oficiálního aktéra pověřeného propagací globálního města a kladoucího si za cíl „přilákat zahraniční firmy, události, studenty a návštěvníky do hlavního města a tím vytvořit nová pracovní místa a zajistit ekonomický rozvoj města.“¹³⁴ Svou motivací a aktivitami London & Partners v důsledku korespondují s definicí city branding (utváření značky města) tak, jak ji prezentuje tato práce. Branding by měl „propagovat konkrétní a většinou homogenní obraz, s cílem sklízet ekonomické zisky,“¹³⁵ a práce tak dochází k závěru, že Londýn prostřednictvím agentury London & Partners vědomě vyvíjí snahu o utváření značky města.

Na kulturnědiplomatických aktivitách Londýna se dále podílí značné množství specializovaných organizací či institucí, se kterými starosta a jeho tým buď spolupracují, nebo které pověřují výkonem specifických úkonů. Jedná se například o celostátní aktéry jako Tourism Industry Council, VisitBritain nebo samotné ministerstvo zahraničí. V konkrétních oblastech kultury na území hlavního města potom působí

---

¹³¹ Ibid, 12, 191.

¹³² Ibid, 179.

¹³³ ‘Cultural Metropolis’, 24.

¹³⁴ ‘London & Partners 2012-13 Review’ (London: London & Partners, n.d.), 2.

mimo jiné Film London podílející se na pořádání filmových festivalů či lákání filmařů z celého světa do londýnských lokací. Během Olympijských her roku 2012 hrál důležitou roli i Cultural Olympiad Board, který zajišťoval, jak už název napovídá, zdárný průběh londýnské kulturní olympiády. Dále lze také zmínit aktéry, kteří se na kulturnědiplomatických snahách Londýna podíleli jenom dočasně a kteří tak ilustrují institucionálně nedostatečně zavedenou povahu této disciplíny. Patří mezi ně například Visit London, London Development Agency nebo Promote London Council. Nakonec svou vlastní kulturní diplomacii na území Londýna praktikují již dříve zmíněné instituce jako British Museum a Tate Modern. Obecně se potvrzuje mínění Rogiera van der Pluijma, že politická scéna nabývá tak komplexního charakteru, že nelze kompletně oddělit její jednotlivé složky (státní, městskou, soukromou atd.).

2.5 Oblasti činnosti a nástroje

Pátá a zároveň stěžejní podkapitola druhé části této práce se zabývá oblastmi činnosti a nástroji londýnských kulturnědiplomatických aktivit. Je rozdělena do několika různých sekcí a ve výsledku odpovídá na otázku, jakým způsobem zástupci Londýna kulturní diplomacii a její obdoby praktikují. Nejdříve zkoumá oblasti činnosti dané politiky, a to jak geografické, tak tematické. Ptá se, na jaké geografické oblasti britské hlavní město své snahy cílí, na které skupiny lidí se soustředí a kterým odvětvím kultury dává největší prostor. Zároveň analyzuje samotné nástroje, tedy způsob, jakým reálně ke kulturní diplomacii či utváření značky města dochází. Zkoumá konkrétní události, které metropole pořádá, iniciativy, které prosazuje a organizace, jichž je členem. Jako hlavní zdroj při zodpovídání daných otázek práce využívá výroční zprávy Úřadu Velkého Londýna z analyzovaného časového období 2007-2016 spolu s kulturními strategiemi starosty a oficiálními dokumenty organizací a institucí do kulturnědiplomatických aktivit zapojených.

Zástupci britského hlavního města v oficiálních dokumentech jen zřídka definují konkrétní geografické oblasti, na které by se svými kulturnědiplomatickými aktivitami chtěli cílit, přesto však lze z jejich činnosti identifikovat několik

---

¹³⁵ Mariano Martín Zamorano and Arturo Rodríguez Morató, 'The Cultural Paradiplomacy of Barcelona since the 1980s: Understanding Transformations in Local Cultural Paradiplomacy', 556.

upřednostňovaných regionů. První z nich představuje Evropa, na kterou je Londýn logicky úzce navázán. Ať už jde o výjezdy londýnských zástupců včetně starosty do ostatních evropských států, pořádání kulturních akcí na jejich území či naopak organizování událostí cílených na evropské obyvatele v Londýně, britská metropole se angažuje už dlouhá léta. K výrazné spolupráci dochází především na meziměstské úrovni - příkladem může být jednodenní umělecká výstava v Londýně, Berlíně, Miláně a Barceloně, která prezentovala díla inspirovaná životem v Londýně a za jejíž organizací stála skupina Visit London.¹³⁶ Za cílení na obyvatele celého evropského státu by se pak dalo považovat každoroční pořádání oslav dne svatého Patrika, které Úřad Velkého Londýna dlouhodobě podporuje.¹³⁷

Mezi další oblasti, na které se zástupci britského hlavního města zaměřují, patří také ekonomicky se rozvíjející země jako Čína nebo státy Jižní Ameriky v čele s Brazílií.¹³⁸ Za zmínku v tomto ohledu stojí vytvoření londýnských poboček v Pekingu a Šanghaji v roce 2007 a související snaha vytěžit co nejvíce z pozornosti věnované městy pořádaným mezinárodním událostem, konkrétně Expu a Olympijským hrám.¹³⁹ Vedle toho Londýn také pravidelně organizuje oslavy Čínského nového roku, čímž nejen angažuje čínské menšiny žijící v britské metropoli, ale zároveň láká potenciální návštěvníky či pracovníky přímo z Číny a jihovýchodní Asie. Podobně působí oslavy Carnival del Pueblo, které pro změnu cílí na Latinskou Ameriku a její zástupce. Mezi tradiční geografické oblasti, především co se týče lákání turistů, pak patří Japonsko nebo Spojené státy. Důležitost USA, a vlastně znovu i meziměstské spolupráce, podtrhl v roce 2009 Boris Johnson svou návštěvou v New Yorku, která měla podpořit nejen turismus, ale také upozornit na širokou kulturní nabídku Londýna.¹⁴⁰ Kontakty dále londýnští představitelé navazují také s Indií, která je z pohledu imigrace pro město velmi důležitá. Konkrétně do Bombaje se v minulosti starosta vydal, aby nalákal místní filmaře za lokacemi do Londýna.¹⁴¹

Kulturní strategie a výroční zprávy také čas od času zmiňují konkrétní skupiny lidí, na které by kulturnědiplomatické aktivity měly cílit. První ze skupin, která jsou

¹³⁶ 'The Mayor's Annual Report 2006/07' (London: Greater London Authority, 2007), 31.

¹³⁷ 'The Mayor's Annual Report 2009/10', 38; 'Cultural Metropolis', 137.

¹³⁸ 'The Mayor's Annual Report 2005/2006' (London: Greater London Authority, 2006), 26.

¹³⁹ 'The Mayor's Annual Report 2006/07', 31.

¹⁴⁰ 'The Mayor's Annual Report 2009/10', 38.

zmiňovány opakovaně, představuje komunita lesb, gayů, bisexuálů a transgender osob (LGBT). Už v kulturní strategii 2004 ji zástupci Londýna identifikovali jako vhodný terč pro kulturní propagaci, mimo jiné protože z provedeného výzkumu vyplynulo, že američtí gayové a lesby do Evropy velmi často míří právě za kulturou. Odpovědí na tuto výzvu se stala například kampaň „Gay and Lesbian London“ organizovaná již zmíněným Visit London a mající za cíl nalákat do města více návštěvníků spadajících do této komunity.¹⁴² Co se týče aktivit probíhajících i v posledních letech, Londýn výrazně podporuje a částečně financuje také událost Pride London.¹⁴³

Za další ze skupin lze považovat početné náboženské minority žijící na území britského hlavního města. Cílením kulturních aktivit na tyto skupiny Londýn nejen zvyšuje životní úroveň svým vlastním obyvatelům, ale zároveň se prezentuje jako velmi otevřené město a pozitivně působí na země původu či náboženské komunity daných minorit. Z výročních zpráv Úřadu Velkého Londýna je patrné, že v minulých deseti letech docházelo k podpoře pravidelných oslav důležitých svátků pro židovské, muslimské či hinduistické komunity. Každoročně například dochází k festivalu doprovázejícímu židovskou Chanuku, veřejným událostem spojeným s oslavami Ramadánu či akcím cíleným na početnou hinduistickou a sikhskou menšinu na území Londýna, včetně oslav svátků Vaisakhi a Diwali. Obecně vyniká kosmopolitní charakter Londýna, který městu přináší nejen unikátní kulturní rozmanitost, ale také možnost snáze cílit na komunity obyvatel z celého světa.

Vedle zmíněných LGBT jedinců a náboženských skupin cílí některé kulturnědiplomatické aktivity Londýna také na třetí konkrétní část světového obyvatelstva, kterou tvoří mladí lidé. Ti představují lukrativní oblast hned z několika pohledů – mají poměrně velký potenciál do Londýna zavítat nejen jako turisté, ale i jako mezinárodní studenti a případně důležitá pracovní síla. Již v roce 2006 na konkrétní aktivity zaměřené na mladé lidi upozorňovala výroční zpráva Úřadu Velkého Londýna, přičemž důraz byl kladen především na regiony Asie, Austrálie a Ameriky.¹⁴⁴ V dnešní době v podobné činnosti pokračuje především agentura London & Partners, která město v zahraničí propaguje jako ideální destinaci pro zahraniční studenty. Soustředí se

---

¹⁴¹ ‘Cultural Metropolis’, 38.

¹⁴² ‘London the Cultural Capital’.

¹⁴³ ‘Cultural Metropolis’, 137.

v první řadě na Čínu, Indii a Spojené státy, odkud do Londýna proudí největší množství studentů. I díky této snaze tvoří mezinárodní studenti celou čtvrtinu absolventů londýnských univerzit a navíc podle London & Partners ročně městu zaručí zisk odpovídající třem miliardám liber.¹⁴⁵

London & Partners obecně hrají velkou roli v propagaci britské metropole, a to nejen v případě lákání mezinárodních studentů. Svými aktivitami se Londýnu snaží utvořit pozitivní značku a zaručit pro něj ekonomický rozvoj skrze nárůst počtu turistů, studentů, firem a investic, které do města proudí. Pracují na zlepšení jeho vystupování, pulsu a potenciálu tak, jak je definuje Simon Anholt¹⁴⁶ v rámci konkurenceschopné identity. Činnost Londýna tak koresponduje jak s tezí Rogiera van der Pluijma, že snaha dosáhnout svých zájmů představuje jeden ze tří hlavních důvodů, proč se města angažují v mezinárodních vztazích, tak s předpoklady Ulfa Hannerze a Saskie Sassen. Hannerz a Sassen míní, že rozvoj kultury, ke kterému přispívá i turismus, hraje zásadní roli při lákání vysoce kvalifikované pracovní síly do globálních měst a ve výsledku umožňuje jejich správné fungování.

Turismus pro Londýn obecně představuje zásadní aktivitu a kultura je s ním úzce spjatá, jelikož velké množství návštěvníků města míří právě za ní nebo alespoň při svém pobytu nějakou z kulturních institucí či památek zahrnou do svého plánu.¹⁴⁷ Nelze se proto divit, že v roce 2015 publikoval Úřad Velkého Londýna oficiální vizi pro kulturní turismus, která se snaží toto odvětví cestování objasnit a zároveň definovat jasné cíle, za kterými by měl Londýn v tomto ohledu spět.¹⁴⁸ Důležité postavení v tomto odvětví zastává propagace velkých kulturních momentů a událostí na území Londýna, o kterou se v současnosti stará především právě London & Partners. Dále vize zmiňuje konkrétní iniciativy, mající za cíl vylepšit zážitek kulturních turistů – formování tematických itinerářů pro návštěvníky, podporování charakteristických festivalů či navázání kulturního turismu na aktivity kreativního sektoru.¹⁴⁹ Skrze všechny tyto aktivity

---

¹⁴⁴ ‘The Mayor’s Annual Report 2005/2006’, 26.

¹⁴⁵ London et al., ‘Higher Education’, <http://www.londonandpartners.com/what-we-do/students> (staženo 1.4.2017).

¹⁴⁶ Anholt, *Competitive Identity*.

¹⁴⁷ ‘London the Cultural Capital’, 66.

¹⁴⁸ ‘A Cultural Tourism Vision for London 2015-2017’ (London: Mayor of London, n.d.).

¹⁴⁹ *Ibid*, 62.

Londýn pracuje na udržení a zvýšení Anholtovy atraktivity (pulsu) města a zachování dominantního postavení v žebříčku nejnavštěvovanějších metropolí.

Zajímavou otázku představuje také lákání či podpora zahraničních umělců, tedy třetí ze skupin, které podle Hannerze prostřednictvím kultury zajišťují zdárný chod globálních měst. Umělci na londýnské kulturní scéně hrají nezanedbatelnou roli, čehož si jsou vědomi i zástupci britské metropole. I proto se v minulých letech hlasitě zastávali mimoevropských umělců, kteří měli problém získat ve Spojeném království víza. Londýnský starosta a jeho zástupci konkrétně přišli s několika návrhy, jak změnit celostátní politiky tak, aby se zahraničním umělcům vstup do země, a samozřejmě hlavně do Londýna, usnadnil.¹⁵⁰ Následně také prosadili tzv. London Visa, speciální vízum pro pracovníky z kreativního sektoru, kteří díky svému nadání a výjimečnému talentu poskytují městu vysoce odborný lidský kapitál. Konkrétně se příležitost získat dané vízum týká odborníků v oblastech technologie, módy a designu.¹⁵¹

Důležitý způsob, kterým Londýn utváří svou značku a praktikuje kulturní diplomacii, představuje pořádání široké škály kulturních akcí na jeho území. Díky nim dochází jak ke zvýšení kvality života londýnských obyvatel, tak především ke zlepšení obrazu města v očích potenciálních návštěvníků či investorů. Obecně by se akce daly rozdělit do tří skupin – velmi důležitou roli hrají různorodé festivaly zaměřené na určitou skupinu obyvatel nebo konkrétní kulturní odvětví. Dále dochází k vypisování uměleckých soutěží přístupných celosvětovému obyvatelstvu a pořádání důležitých, s kulturou souvisejících mezinárodních akcí, které Londýn umísťují do středu světové pozornosti. Ve výsledku se znovu jedná o lákání čtyř prominentních skupin, které definuje Ulf Hannerz¹⁵² (vysoce kvalifikovaní pracovníci, levná pracovní síla, umělci a turisté), a o potvrzení některých z předpokladů teorií globálních měst.

Řada festivalů a událostí cílených na určitou kulturní oblast nebo skupinu obyvatel již byla zmíněna v předchozích odstavcích, Londýn ale organizuje mnohem širší škálu akcí. Z těch, které se soustředí na konkrétní skupiny obyvatelstva či regiony stojí za zmínku pravidelně pořádaný Notting Hill Festival oslavující karibskou kulturu

---

¹⁵⁰ 'Cultural Metropolis 2014', 43.

¹⁵¹ 'The Mayor of London's Annual Report 2013/14' (London: Greater London Authority, 2014), 12.

¹⁵² Hannerz, *Transnational Connections*.

nebo například londýnská Mela. Vedle těchto událostí Úřad Velkého Londýna podporuje také řadu akcí přinášejících do města nejnovější trendy v různých kulturních odvětvích včetně designu, módy, architektury a filmu. Londýnský Fashion Week si za poslední léta na mezinárodní scéně vytvořil velmi silné postavení a stejně tak místní Design Festival patří ke světové třídě. Nejvíce je ale podpora starosty a jeho zástupců znát v oblasti filmu. Londýnští představitelé do metropole dlouhodobě lákají zahraniční filmaře a zároveň výrazně podporují filmové události na svém vlastním území. Tím nejen získávají přímé investice, ale zároveň zlepšují obraz Londýna v zahraničí a lákají značné množství potenciálních návštěvníků.

Z uměleckých soutěží, vypisovaných londýnskými autoritami je nutné zmínit tu, jejíž vítěz svým uměleckým dílem každoročně zdobí čtvrtý podstavec náměstí Trafalgar. Trafalgar představuje jednu z dominant Londýna a v posledních deseti letech z něj starostové prostřednictvím festivalů a podobných akcí záměrně utvářeli pomyslné srdce města. Veřejná soutěž na čtvrtý podstavec v tomto ohledu zapadá do širšího plánu, ale sama o sobě postupně nabyla pro uměleckou komunitu a londýnskou kulturní diplomacii značné důležitosti. Je přístupná umělcům z celého světa a jak dokazují každoroční hodnotící zprávy Úřadu Velkého Londýna, těší se velké popularitě jak doma, tak právě v zahraničí. Proto konstatování z výroční zprávy z roku 2013, že soutěž nyní představuje „jednu z nejuznávanějších a nejvyhledávanějších veřejných uměleckých cen na světě,“¹⁵³ zdaleka nepůsobí nadneseně.

Poslední ze zmíněných kategorií, tedy pořádání důležitých mezinárodních událostí spojených s kulturou, představuje pro Londýn a jeho kulturnědiplomatické a značku utvářející snahy především v posledních letech zásadní aktivitu. Dochází například k organizování pravidelných oslav Nového roku, které do města lákají davy turistů jak na samotný ceremoniál, tak na pozdější návštěvu, jelikož londýnské ohňostroje je možné sledovat na televizních obrazovkách po celém světě. Naprosto bezkonkurenční roli v této oblasti za posledních deset let nicméně sehrály Olympijské hry roku 2012 a s nimi spojená tzv. kulturní olympiáda. Hry z Londýna na několik týdnů vytvořily pomyslné centrum celého světa, čehož se autority rozhodly využít mimo jiné i pro zviditelnění místní široké kulturní nabídky. Olympijské hry měly poskytnout

---

¹⁵³ ‘The Mayor of London’s Annual Report 2012/13’ (London: Greater London Authority, 2013), 25.

prostor pro „oslavu bohaté kultury a internacionalismu Londýna v 21. století,“¹⁵⁴ což se ve výsledku povedlo, protože hry představovaly vůbec největší kulturní festival v historii Londýna, který navštívilo přibližně sedm milionů lidí.¹⁵⁵ Došlo k uspořádání tisíců kulturních událostí, zapojení široké škály domácích i zahraničních umělců a souvisejícímu nárůstu turismu.¹⁵⁶ Obecně tedy Olympijské hry a s nimi spojená kulturní olympiáda znamenaly velký krok vpřed pro propagaci a šíření kulturního vlivu Londýna. Značný efekt měly především na vystupování („presence“) města, které podle Simona Anholta¹⁵⁷ představuje jedno z šesti hlavních kritérií pro úspěšné utváření značky města.

Za poslední oblast činnosti či nástroj londýnské kulturní diplomacie lze považovat meziměstskou spolupráci v rámci kultury. Tato aktivita víceméně odpovídá tradiční bilaterální a multilaterální diplomacii, tak jak ji ve svých pracích popisuje Eliška Tomalová. Představuje součást kulturní diplomacie, která se ale svým charakterem liší od veřejné kulturní diplomacie, a to především v rovině zúčastněných aktérů. Londýnští představitelé v jejím rámci uzavírají dohody s ostatními světovými městy nebo například vstupují do různorodých městských seskupení. Pokud jde o bilaterální dohody, Londýn spolupracuje s desítkami metropolí po celém světě, a to samozřejmě i v oblasti kultury. Dále tvoří část městských organizací včetně Eurocities, které se svou činností orientují mimo jiné i na kulturu. Londýn nicméně představuje v této oblasti i jednoho z vůdčích aktérů, a to v první řadě díky založení tzv. World Cities Culture Forum. Jedná se o seskupení důležitých světových metropolí, které společně monitorují své kulturní ukazatele a spolupracují ve snaze toto odvětví na svém území zdokonalit. Díky iniciativě londýnského starosty tak dochází k publikaci hodnotících zpráv a organizaci summitů zabývajících se kulturními problémy charakteristickými právě pro města.¹⁵⁸

Angažovanost Londýna v meziměstské spolupráci poukazuje na validitu hypotézy Saskie Sassen, že nadnárodní urbánní systémy hrají ve světě stále větší roli. Ovlivňují totiž ekonomický chod globálních měst, která následně přestávají záviset

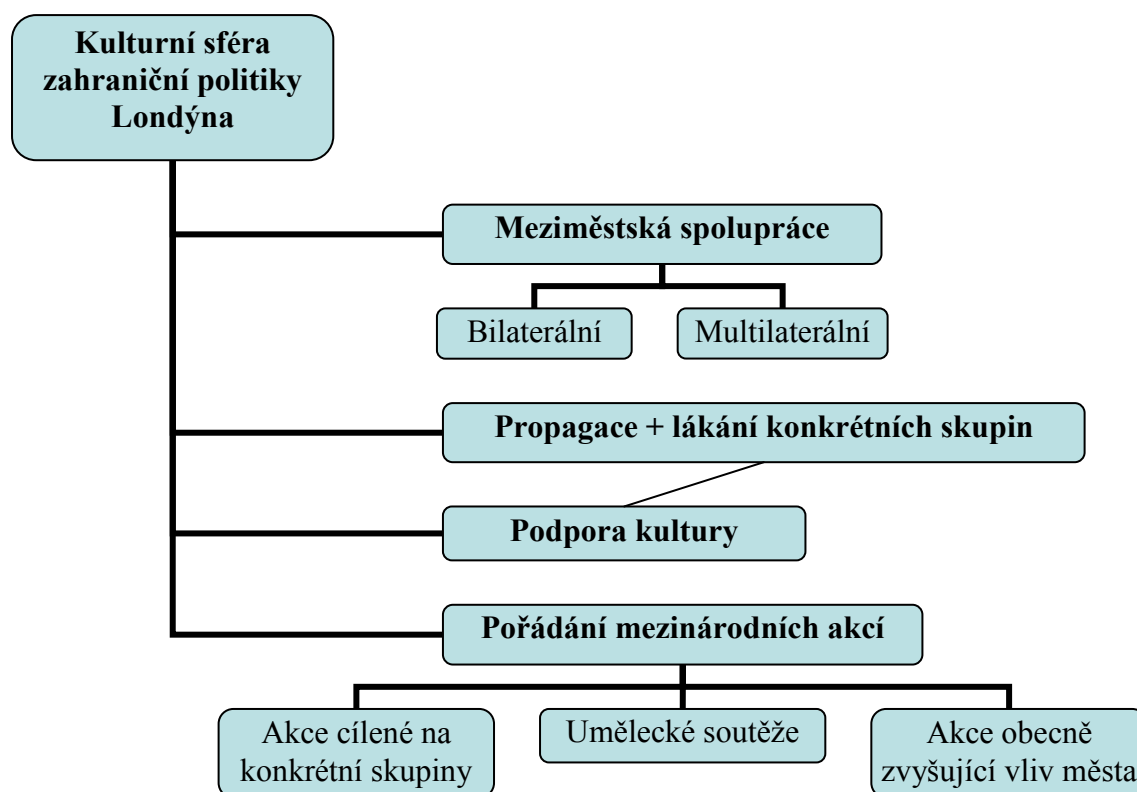
¹⁵⁴ ‘The Mayor’s Annual Report 2009/10’, 38.

¹⁵⁵ ‘The Mayor of London’s Annual Report 2012/13’, 40.

¹⁵⁶ ‘Cultural Metropolis 2014’, 25-26.

¹⁵⁷ Anholt, *Competitive Identity*.

primárně na svých státech. Z daného procesu pramení užší provázání mezi jednotlivými městy v ekonomické oblasti, na kterou se většina studií o globálních městech zaměřuje a s níž kulturní sféra nepopíratelně souvisí. Tato práce ukazuje, že právě i v kulturní oblasti následně dochází k intenzivní spolupráci mezi jednotlivými městy, které jsou na sebe v důsledku úzce navázány. Londýn svou činností do značné míry odpovídá i již zmíněnému modelu městské diplomacie Rogiera van der Pluijma. Podle něj se města v mezinárodních vztazích angažují ze tří důvodů: aby dosáhly svých zájmů, reagovaly na potřeby svých obyvatel a projevily solidaritu se zbytkem světa. Snaha dosáhnout vytyčených cílů a zvýšit životní úroveň svých obyvatel je z Londýnských kulturnědiplomatických aktivit jasně čitelná. Solidarita naopak v rámci zahraničně politických snah britského hlavního města nehraje přední roli a poukazuje tak na jejich znatelně ekonomicky orientovanou povahu.

Obrázek č.1: Schéma kulturní sféry zahraniční politiky Londýna.
(Zdroj: autorka.)

¹⁵⁸ 'Cultural Metropolis 2014', 35; 'Publications', <http://www.worldcitiescultureforum.com/publications> (staženo 3.4.2017).

2.6 Výsledky a evaluace

Poslední podkapitola části práce zabývající se Londýnem se věnuje výsledkům a hodnocení kulturnědiplomatických snah tohoto globálního města. V první řadě odpovídá na otázku, zda a případně jakým způsobem dochází k evaluaci londýnské kulturní diplomacie či utváření značky města. Dále také zkoumá, jak potenciální evaluace aktivity londýnských představitelů v této oblasti hodnotí, tedy zda činnost lze považovat za úspěšnou, či nikoliv. Zodpovězení těchto otázek by mělo napomoci ve vyhodnocení hlavních silných stránek a naopak nedostatků kulturní diplomacie Londýna. Zda a jak autority činnost hodnotí, navíc napovídá, do jaké míry představuje kulturní diplomacie či utváření značky města pro Londýn prioritu a do jaké míry jsou dané aktivity v městském systému kvalitně ukotveny. Najít odpovědi na dané otázky pomohou oficiální dokumenty Úřadu Velkého Londýna a jeho partnerů do kulturnědiplomatických aktivit zapojených.

Z výročních zpráv a oficiálních zdrojů londýnských autorit je zjevné, že k systematickému hodnocení kulturní diplomacie tak, jak ji chápe tato práce, zatím nedochází. Jeden z důvodů představuje fakt, který vyplývá z předchozích odstavců, a to sice že kulturní diplomacie není londýnskými představiteli definována jako konkrétní oblast činnosti. Město se buď soustředí na kulturu obecně, nebo praktikuje prostřednictvím agentur jako London & Partners aktivity připomínající city branding. Obě tyto oblasti hodnotí výroční zprávy Úřadu Velkého Londýna nebo právě London & Partners. K jisté evaluaci tak dochází, nicméně kulturní složka zahraniční politiky jako celek analyzovaná není. To poukazuje na nedostatečné ukotvení kulturní diplomacie a zahraniční politiky jako takové v rámci londýnské samosprávy a zároveň zdůrazňuje důležitou roli vytváření značky města pro tuto metropoli.

Londýnská kulturní scéna je, jak už bylo zmíněno, hodnocena poměrně často a na vysoké úrovni. V každé z výročních zpráv se jí věnuje poměrně rozsáhlá sekce a detailně kulturní aktivity rozebírají i starostovy kulturní strategie. Výroční zprávy až do roku 2007 obsahovaly sekci analyzující plnění cílů identifikovaných v předchozím roce, což hodnocení činnosti v oblasti kultury usnadňovalo. Jednalo se nicméně pouze o stručné konstatování, zda ke splnění kulturních závazků došlo či nikoli, přičemž ve většině případů Úřad Velkého Londýna vytyčené cíle plnil bez problému. Ve

zkoumaném období 2007-2016 k podobné evaluaci už nedocházelo, nicméně výroční zprávy nadále snahy v kulturní oblasti hodnotily velmi pozitivně. Kulturní strategie měly podle té z roku 2004 podléhat každoroční revizi ze strany Cultural Consortium s tím, že výsledky měly být prezentovány ve výročních zprávách Úřadu Velkého Londýna a zprávách o stavu kulturní strategie.¹⁵⁹ Ačkoli Cultural Consortium a jeho období opravdu kulturní činnost hodnotí a revidují (zápisy ze schůzí skupina publikuje) a ve výročních zprávách se kultuře věnuje velký prostor, k pravidelné a systematické evaluaci kulturní strategie, která by byla volně přístupná, zatím nedochází.

Pokud jde o hodnocení kulturnědiplomatických aktivit Londýna, nejprofesionálněji k evaluaci své činnosti přistupuje agentura London & Partners. Pravidelně publikuje výroční zprávy, ve kterých důsledně analyzuje své fungování a zkoumá jeho dopad. Na celou problematiku je nahlíženo z ekonomického pohledu, což znovu poukazuje na fakt, že aktivity London & Partners se blíží spíše snaze utvářet značku města s cílem ekonomicky prosperovat, nežli kulturní diplomacii tak, jak ji definuje tato práce. Ekonomické a marketingové aktivity lze dnes již velmi kvalitně analyzovat a tak není divu, že i činnost London & Partners je oproti co se týče výsledků těžko uchopitelné kulturní diplomacii hodnocena mnohem systematictěji. Agentura skrze kvartální zprávy monitoruje progres a pomocí ukazatelů hrubé přidané hodnoty („gross value added“, GVA) konkrétně vyčísluje svůj vliv na londýnský turismus, pořádání mezinárodních akcí či množství zahraničních studentů na univerzitách tohoto globálního města.¹⁶⁰ Obecně své působení hodnotí velmi pozitivně.¹⁶¹

Vedle publikace hodnotících zpráv jednotlivých aktérů zapojených do kulturnědiplomatické činnosti Londýna dochází také k evaluaci konkrétních událostí organizovaných či podporovaných londýnským starostou. Nejvýraznější příklad v tomto ohledu představují Olympijské hry, a s nimi spojená kulturní olympiáda. Obě tyto akce podléhaly velmi detailnímu monitorování a následnému hodnocení. Londýn chtěl z kulturní olympiády udělat nejúspěšnější akci svého druhu v historii a poté svou zkušenost sdílet se zbytkem světa v čele s dalším olympijským městem, Riem de

¹⁵⁹ ‘London the Cultural Capital’, 185.

¹⁶⁰ Metodologie evaluace je podrobně popsána na internetových stránkách a v oficiálních dokumentech London & Partners. London Partners, ‘How We Measure Our Impact’, <http://www.londonandpartners.com/about-us/how-we-measure-our-impact> (staženo 13.5.2017).

Janeirem. Pokud tedy jde o významné události světové úrovně či aktivity s uchopitelným ekonomickým ziskem, Londýn se hodnocení výsledků svých aktivit věnuje poměrně extenzivně.

2.7 Shrnutí

Tato kapitola se zabývala kulturní sférou zahraniční politiky Londýna a došla k závěru, že hlavní motivací tohoto města pro praktikování kulturnědiplomatických aktivit představuje ekonomický zisk a šíření vlivu metropole v zahraničí. Londýn se danou činností snaží rozvíjet svou kulturní nabídku a zůstat ve vysoce globalizovaném světě konkurenceschopný. Vedoucí roli v kulturní sféře zahraniční politiky Londýna hraje zpravidla starosta britského hlavního města, který definovaných cílů dosahuje několika různými způsoby. Podporuje a koordinuje především různorodé kulturní akce pořádané na území Londýna, které buď cílí na konkrétní zahraniční komunity, nebo všeobecně prosazují vliv města po celém světě. Angažuje se i v dialogu s mezinárodními aktéry, velmi často právě s městy, a značný důraz londýnský starosta klade i na propagaci metropole. Skrze tyto a další cesty dochází k lákání studentů, umělců, turistů, investorů, firem či vysoce kvalifikovaných pracovníků do Londýna, kterému mají tyto skupiny pomoci ekonomicky a kulturně prosperovat. V důsledku činnosti v mnoha případech odpovídá nejen kulturní diplomacii, ale i snaze o utváření značky města (city branding) tak, jak ji definuje tato práce. Kulturní diplomacie a ani zahraniční politika není v londýnské samosprávě dostatečně ukotvená, což vysvětluje, proč nedochází k jejímu systematickému hodnocení. Londýn své kulturnědiplomatické aktivity evaluuje většinou jen v případě činnosti připomínající city branding, jelikož právě tato oblast nabízí ekonomicky kvantifikovatelné výsledky, které lze relativně snadno hodnotit.

---

¹⁶¹ London et al., 'Our Annual Results', <http://www.londonandpartners.com/about-us/our-annual-results> (staženo 5.4.2017); 'London & Partners 2012-13 Review', 54.

3 Kulturní dimenze zahraniční politiky Paříže

Paříž již po staletí představuje jeden z hlavních kulturních symbolů nejen Francie a Evropy, ale potažmo celého světa. V minulosti se stala sídlem mnoha předních kulturních institucí a dodnes na svou kulturu láká miliony návštěvníků. Jako hlavní město Francie navíc vykonává důležitou administrativní funkci a její městský region představuje domov pro více jak 12 milionů obyvatel.¹⁶² Stejně jako výhodné geografické postavení poblíž ostatních evropských center včetně Londýna a Bruselu, tak i kulturní a lidský potenciál z Paříže činí jednu z nejperspektivnějších metropolí světa. Z pohledu globálních měst Paříž, stejně jako Londýn, vyniká počtem obyvatelstva narozeného v zahraničí. V roce 2012 v regionu žilo podle Eurostatu 1,7 milionu jedinců narozených mimo Francii, přičemž více než tři čtvrtiny z nich pocházeli ze zemí za hranicemi Evropské unie.¹⁶³ Paříž navíc představuje sídlo předních mezinárodních institucí, jako je například UNESCO nebo OECD a díky moderní finanční čtvrti La Défense hraje ve světě značnou roli i po ekonomické stránce. Z pohledu turismu též vyniká, jelikož představuje třetí nejnavštěvovanější město na světě po Londýně a Bangkoku,¹⁶⁴ s čímž souvisí i pozice pařížského letiště Charles de Gaulle jako druhého nejvytíženějšího v Evropě.¹⁶⁵

Třetí kapitola diplomové práce se zabývá kulturní dimenzí zahraniční politiky Paříže. Svou strukturou odpovídá případové studii Londýna, analyzované v kapitole předchozí, a stejně tak se snaží odpovědět na otázku, zda, proč, jak a s jakými výsledky představitelé tohoto globálního města provozují zahraniční kulturní politiku. Nejprve se ve snaze porovnat státní a městskou úroveň zaměřuje na kulturní diplomacii francouzského státu, aby mohla zodpovědět otázku, do jaké míry lze kulturní dimenzi zahraniční politiky Paříže považovat za specifickou a nezávislou na té státní. Dále se práce soustředí na interakci mezi globální, státní a městskou rovinou, včetně právních předpokladů pro výkon pařížské diplomacie. Následně dochází k analýze cílů a aktérů

¹⁶² 'Eurostat - Data Explorer', <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (staženo 7.3.2017).

¹⁶³ 'Urban Europe: Statistics on Cities, Towns and Suburbs', Statistical Books (Luxembourg: Eurostat, 2016).

¹⁶⁴ 'London Datastore – Greater London Authority'.

pařížské kulturní diplomacie a ve stěžejní čtvrté podkapitole i zkoumání oblastí činnosti a nástrojů, které městští zástupci využívají. Na konci kapitoly je prostor věnován i analýze výsledků a hodnocení této formy městské diplomacie v podání francouzské metropole.

3.1 Francouzská kulturní diplomacie

Následující podkapitola se zabývá kulturní diplomacií v podání Francie. Struktura této části textu odpovídá kapitole analyzující kulturní sféru zahraniční politiky Paříže a zkoumá tedy jak cíle a aktéry, tak oblasti činnosti, nástroje, výsledky a evaluaci francouzské kulturní diplomacie. Účel dané analýzy představuje zhodnotit, zda pařížská kulturní diplomacie svými aspekty odpovídá té celostátní, nebo zda ji lze považovat za nezávislou a unikátní oproti té francouzské a potažmo potvrzující jednotlivé teorie globálních měst.

Cíle francouzské kulturní diplomacie jasně definuje francouzské ministerstvo zahraničních věcí (Ministère des Affaires étrangères et du Développement international) na svých oficiálních internetových stránkách, z nichž část je věnována právě kulturní diplomacii. Dva hlavní cíle představují „přinést francouzskou kulturu a práci francouzských umělců širšímu publiku kolem světa“ a „utvářet trvalé sítě nejenom mezi kreativními umělci, ale i mezi manažery kulturní politiky, ve snaze odpovědět na poptávku ze strany zahraničních umělců a profesionálů.“¹⁶⁶ Zároveň ministerstvo definuje i tři priority kulturní diplomacie, a to „šíření současné tvorby ve všech formách,“ „propagování francouzské kultury a implementování kulturní rozmanitosti“ a „utváření profesionální kapacity různých uměleckých sektorů.“¹⁶⁷

Jak vyplývá z předchozího odstavce, francouzské ministerstvo zahraničních věcí představuje v rámci kulturní diplomacie důležitého aktéra, určujícího oficiální strategie a budoucí směřování. Rozhodně to ale neznamená, že by ministerstvo bylo v rámci této

---

¹⁶⁵ ‘Passenger Traffic 2013’, *Airports Council International*, 22.12.2014, <http://www.aci.aero/Data-Centre/Annual-Traffic-Data/Passengers/2013-final> (staženo 8.3.2017).

¹⁶⁶ ‘Cultural Diplomacy’, *France Diplomatie :: Ministry of Foreign Affairs and International Development*, <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/cultural-diplomacy/> (staženo 26.3.2017).

politiky aktérem jediným. Zvláště pokud jde o vykonavatele kulturní diplomacie, Francie se může pyšnit širokou sítí činitelů, která ve světě nemá obdoby. Zásadní roli hrají kulturní centra v zahraničí. Mezi nimi lze identifikovat hned několik typů včetně francouzských škol, institutů nebo výzkumných center. Důležitou pozici v tomto ohledu zastává Alliance française, fungující již od konce 19. století, pyšící se hustou sítí poboček po celém světě a přímo spolupracující s francouzskou vládou, které nicméně nepodléhá.¹⁶⁸ Od roku 2010 ve sféře kulturní diplomacie Francie působí také Institut français, který přímo spadá pod ministerstvo zahraničních věcí a má za úkol „implementovat kulturní činnost Francie v zahraničí.“¹⁶⁹ Za zmínku stojí též provozovatelé audiovizuálních vysílání v čele s Radio France Internationale (RFI), France 24 nebo frankofonním projektem TV5 Monde.¹⁷⁰

Úctyhodný počet aktérů francouzské kulturní diplomacie umožňuje zaměření činnosti na mnoho oblastí a využití různorodých nástrojů. Geograficky se Francouzi se svou kulturní diplomacií tradičně soustředí na frankofonní část světa, nicméně velmi důležitou roli hraje i Evropa a čím dál tím více také Asie. Obecně by se dalo říci, že kromě Severní Ameriky, na kterou vláda dosud výrazně necílila, se francouzská kulturní diplomacie snaží prosazovat po celém světě.¹⁷¹ Co se týče tematických oblastí, všichni aktéři mají jedno společné, a to prosazování francouzštiny ve světě ať už skrze výuku, francouzské vysílání nebo kulturní události. Konkrétní nástroje se potom liší od jednoho provozovatele ke druhému. Kulturní centra například svou pozornost věnují převážně výuce francouzštiny, kterou doplňují pořádáním kulturních akcí (dochází k organizaci až 50 tisíc kulturních událostí ročně¹⁷²) a šířením informací o francouzském státu mezi zahraničními obyvateli. Dále pak díky audiovizuálnímu vysílání dochází k diseminaci francouzské filmové či hudební tvorby, zatímco francouzský styl života a kulturu mladým lidem přibližují i francouzské školy.¹⁷³

Jak už předchozí odstavce napovídají, kulturní diplomacie hraje ve Francii důležitou roli. S prominentním postavením souvisí i fakt, že francouzské

---

¹⁶⁷ Ibid.

¹⁶⁸ Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost*, 70-72.

¹⁶⁹ ‘The Institution’, *Institut Français*, <http://www.institutfrancais.com/en/about-us> (staženo 13.5.2017).

¹⁷⁰ Tomalová, *Kulturní Diplomacie*, 61-63.

¹⁷¹ Ibid, 55-56.

¹⁷² ‘Cultural Diplomacy’.

¹⁷³ Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost*.

kulturnědiplomatické aktivity jsou pozorně sledovány a hodnoceny. Od 80. let 20. století vzniklo několik dokumentů analyzujících francouzskou kulturní politiku na mezinárodním poli a opakovaně docházelo ke snahám o reformy. Ačkoli tedy francouzská kulturní diplomacie určitě má co zlepšovat, dostává se jí ve srovnání s jinými státy velmi prestižního postavení. Francouzi si dobře uvědomují její sílu a na politické rovině se tak už od 50. let nevedou debaty, zda by se měla praktikovat. Kulturní diplomacie představuje důležitý nástroj státu v očích politiků pravice i levice, a tak Francie může využívat v této oblasti důležité kontinuity.¹⁷⁴

3.2 Vztah mezi globální, státní a městskou rovinou

Tato podkapitola se zabývá vztahy Paříže na globální, státní a městské rovině. Klade si za cíl prozkoumat postavení francouzského hlavního města v rámci celého státu a analyzovat jak jeho vztah k centrální vládě, tak k nestátním aktérům a zahraničním protagonistům. Konkrétně si pokládá otázku, do jaké míry může Paříž z právního hlediska tvořit svou vlastní zahraniční politiku a především kulturní diplomacii. Dále také zkoumá, jak ji v tomto ohledu stát a důležité kulturní instituce ovlivňují a jakým způsobem s nimi Paříž spolupracuje. Nakonec dochází i k analýze mezinárodní propojenosti, která představuje jedno z definovaných kritérií pro angažovanost měst v mezinárodních vztazích. Jako hlavní zdroje jsou využívány oficiální zprávy publikované pařížskou radnicí, kulturními institucemi či centrální administrativou.

Zapojení francouzského hlavního města do mezinárodních vztahů je stejně jako v případě Londýna ovlivněno konkrétními faktory, které ve většině případů souvisí s jeho postavením v rámci domácího státu a světa obecně. Práce v tomto ohledu považuje za nejrelevantnější vliv státního systému, vztahu k centrální vládě a mezinárodní propojenosti. Státní politický systém se na první pohled nejeví jako vstřícný vůči angažovanosti substátních jednotek v otázkách mezinárodních vztahů. Francie tradičně představuje velmi centralizovanou zem, v posledních desetiletích se situace nicméně do jisté míry změnila ve prospěch lokálních aktérů, především velkých

---

¹⁷⁴ Ibid.

měst.¹⁷⁵ Pařížský městský úřad se těší privilegovanému postavení vyplývajícímu ze speciálního statutu města. Úřad v sobě kvůli několikasupňovému francouzskému administrativnímu systému sdružuje jak místní departement, tak i městské zastupitelstvo, a disponuje tak značným lidským potenciálem. V důsledku představuje dominantního hráče v celém regionu a logickou jednotku pro analýzu. V čele městského úřadu stojí starosta, od roku 1977 volený přímo obyvateli a těžící ze spolupráce s pařížskou radou, čítající 163 členů.¹⁷⁶ Společně můžou zasahovat v libovolné oblasti týkající se chodu města,¹⁷⁷ což jim dává podstatné pravomoci a možnost utvářet svou vlastní zahraniční (kulturní) politiku.

A právě zahraniční politika představuje jednu z priorit francouzského hlavního města, jak je vidno z oficiálního mezinárodního akčního plánu městského úřadu publikovaného v roce 2015.¹⁷⁸ Ten stanovuje, že Paříž musí „posílit svou roli neaktivnějšího světového hlavního města v oblasti mezinárodní činnosti jak co se týče spolupráce, tak v rámci mobilizace mezinárodní sítě měst.“¹⁷⁹ Jeden z nejdůležitějších kroků tímto směrem představovala v témž roce organizace summitu zabývajícího se klimatickými změnami, které se právě Paříž ujala. Zároveň metropole provozuje městskou diplomacii, která se zaměřuje na tři různé geografické sféry: spolupráci s ostatními předními světovými městy, s frankofonními komunitami a s Evropou. Vedle městské diplomacie pak svou zahraniční politiku staví na mezinárodní solidaritě, rozšiřování vlivu na světové scéně a ochraně lidských práv.¹⁸⁰ Důležitost tohoto odvětví dokumentuje i existence postu náměstka starosty Paříže pro mezinárodní otázky a frankofonii.¹⁸¹ Mezinárodní propojenost Paříže je proto evidentní a představuje jeden z hlavních motorů zahraniční politiky tohoto města.

¹⁷⁵ Emmanuel Négrier, ‘The Changing Role of French Local Government’, *West European Politics* 22, no. 4 (1.10.1999): 120–40, doi:10.1080/01402389908425336.

¹⁷⁶ ‘Fonctionnement Du Conseil de Paris’, <http://www.paris.fr/municipalite/le-conseil-de-paris/fonctionnement-du-conseil-de-paris-216> (staženo 9.3.2017).

¹⁷⁷ Paul Kantor et al., *Struggling Giants: City-Region Governance in London, New York, Paris, and Tokyo* (U of Minnesota Press, 2012).

¹⁷⁸ ‘The International Action of the City of Paris’, Communication to the Paris Council (International Relations Department, květen 2015).

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Ibid.

¹⁸¹ ‘KLUGMAN Patrick – Paris.fr’, <http://www.paris.fr/municipalite/la-maire-et-les-elus/klugman-patrick-2183> (staženo 9.3.2017).

Pokud jde o spolupráci s dalšími státními i nestátními kulturnědiplomatickými aktéry, kteří působí na území Paříže, znovu lze aplikovat teorii Rogiera van der Pluijma o městské diplomacii.¹⁸² Ta tvrdí, že jednotlivé aktéry a roviny politického systému od sebe nelze dokonale oddělit, a ve výsledku je tak interakce ovlivněna kapacitami a zájmy daných aktérů a povahou řešeného problému či organizované události. Někdy spolu tedy pařížská radnice a francouzské ministerstvo spolupracují (konkrétním iniciativám se podrobně věnuje podkapitola „Oblasti činnosti a nástroje“), jedná se ale spíše o nahodilé případy postrádající jasné hierarchické ukotvení. Kulturnědiplomatickou činnost dále může ovlivnit široká škála aktérů působících na území města. Patří mezi ně například celostátní aktéři jako Alliance Française a Institut français, se kterými Paříž oficiálně spolupracuje a jejichž společné aktivity rovněž podrobněji analyzují následující podkapitoly. Jistou roli nepochybně hrají i celosvětově známé kulturní instituce jako Musée du Louvre nebo Musée d’Orsay. S těmi ale Paříž v rámci kulturnědiplomatické činnosti nemá jasně definované vztahy, a tak je tato práce nemůže na odpovídající úrovni zhodnotit.

3.3 Cíle kulturní dimenze zahraniční politiky Paříže

Tato podkapitola se zabývá hlavními cíli a prioritami pařížské kulturní diplomacie. Odpovídá hned na několik otázek týkajících se motivace zástupců francouzského hlavního města k tomu vést určitou formu kulturních zahraničních vztahů. Konkrétně si klade otázky, zda a proč Paříž kulturní diplomacii praktikuje, jakých cílů skrze ni chce dosáhnout a jaké si v jejím rámci klade priority. Analýza motivace a cílů kulturnědiplomatických aktivit francouzského hlavního města napomůže identifikovat charakter daných aktivit a usnadní zařazení do kategorie klasické kulturní diplomacie, nebo naopak do pokusů o utváření značky města. Nejdůležitější zdroj informací v této oblasti představuje strategie pařížské zahraniční politiky vydaná radnicí v roce 2015¹⁸³, spolu s oficiálními internetovými stránkami Paříže.

¹⁸² Van der Pluijm, ‘City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics’.

¹⁸³ ‘The International Action of the City of Paris’, květen 2015.

Zmíněný dokument z roku 2015 velmi jasně a přehledně definuje cíle a priority pařížské zahraniční politiky. Kulturní diplomacie v pařížském schématu většinou svých aktivit právě pod zahraniční politiku spadá, a stává se tak nástrojem, jak dosáhnout v dokumentu identifikovaných cílů. Zahraniční strategie a další oficiální dokumenty vydané pařížskou radnicí zmiňují i dílčí priority, které by právě kulturnědiplomatické snahy měly pomoci realizovat. Konkrétní strategie definující cíle kulturní diplomacie ale (pokud nepočítáme přehledné shrnutí priorit na internetových stránkách) neexistuje. Tato práce proto analyzuje obecné motivace francouzského hlavního města pro rozvíjení zahraničních vztahů, přičemž důraz samozřejmě klade na aspekty týkající se kulturního života.

Jednu z hlavních motivací, která Paříž vede k angažování se v mezinárodních vztazích, představuje globalizace a s ní spojené nové problémy, kterým musí svět čelit. Jak je vidno z literatury zabývající se globálními městy, jednotlivé státy, regiony a města musí v dnešní době čelit široké škále nových výzev, se kterými nemají dostatečné zkušenosti. Zástupci Paříže v tomto ohledu souhlasí s akademiky zmíněnými v teoretické části práce a prosazují řešení těchto problémů na mezinárodní půdě. Nejlepší způsob vypořádání se s novými výzvami vidí v meziměstské spolupráci, kterou považují za novou formu vlády, oproti té dosavadní značně demokratičtější a humánnější. Cíleně proto rozvíjejí partnerství s různorodými světovými městy a zároveň se výrazně angažují v mezinárodních seskupeních měst či regionů. Obecně chce Paříž podle zmíněné strategie zaujmout a udržet roli nejaktivnějšího světového hlavního města v mezinárodních vztazích. V daných iniciativách a meziměstské spolupráci následně velmi často důležitou roli hraje i kultura, a její šíření do zahraničí.

S touto motivací souvisí i snaha o celosvětový rozvoj, která z oficiálních dokumentů vyplývá. Paříž klade důraz na spolupráci mezi jednotlivými částmi světa, a to jak šířením svého „savoir-faire“, tak učením se od ostatních měst a států. Pokud jde o šíření jejich znalostí či dokonce finanční pomoc, pařížské představitele motivuje v první řadě solidarita. Snaží se pomoci znevýhodněným částem světa v rozvoji a zároveň tak šíří vzdělání. Z dlouhodobého hlediska pak samozřejmě může těžit i ekonomicky, jelikož se zvýší šance budoucí spolupráce s danými regiony a obecně také zvyšuje vyspělost světa. Kulturní diplomacie v oblasti solidarity s méně rozvinutými regiony pomáhá dosáhnout především cíle sociální inkluze, který patří k jedné z priorit

zahraniční politiky pařížského městského úřadu. Vedle toho Paříž zmíněnými aktivitami pracuje na svém vystupování, které představuje jedno z kritérií určujících postavení měst v Anholtově City Brand Indexu¹⁸⁴ a tedy i cestu, jak obecně zvýšit atraktivitu metropole.

Další z priorit, znovu související s mezinárodní spoluprací, představuje podpora Evropské unie a myšlenek, které tato instituce zastává. Paříž Unii považuje za organizaci, která je pro Evropu nezbytná. Pomáhá jí propagovat mír, svobodu a sociální spravedlnost, a to i skrze svou kulturní diplomacii. Obecně se snaží zlepšit obraz a vnímání EU, a to hlavně mezi mladými lidmi. Domnívá se, že právě ona disponuje vhodnými řešeními pro mnoho dnešních problémů, což se snaží dále prezentovat veřejnosti. Konkrétní priority pro pařížské autority pak představuje vedle přímé spolupráce s Unii například partnerství s jinými evropskými městy či pořádání proevropských událostí na svém území.

Jak je vidno z předchozích odstavců, Paříž značnou část své zahraniční politiky, a tedy i kulturní diplomacie, staví na hodnotách a ideálech. Velkou roli hraje důraz na vzdělání, dialog mezi rozdílnými kulturami či historické události. Paříž podporuje ochranu lidských práv, svobodu slova a rovnost mezi muži a ženami. Tuto v dnešní, často ziskem motivované době netradiční strategii ilustruje způsob, kterým starostka Paříže Anne Hidalgo zakončila svůj komentář k dokumentu vytyčujícímu zahraniční politiku města. Podotkla, že „Paříž by mohla v očích milionů mužů a žen ztělesnit nejenom světlo, ale také partnera, který otevře široké pole možností a umožní konkrétní práci na zlepšení životních podmínek a lidské důstojnosti.“¹⁸⁵

Přes všechny právě zmíněné charakteristiky a cíle pařížské zahraniční politiky se město soustředí i na více ekonomicky či sebestředně motivované aktivity. Obecně se jedná především o snahu posílit svou roli ve světě, získat větší vliv a ekonomicky prosperovat. Toho Paříž dosahuje skrze lákání turistů, studentů či businessu. Prezentuje se jako velmi inovativní město, vhodné pro kreativní pracovníky, a zároveň prosazuje svůj obraz přední turistické destinace. Velkou prioritu v tomto ohledu představuje vřelé

¹⁸⁴ Anholt, *Competitive Identity*.

¹⁸⁵ Anne Hidalgo, 'Communication de La Maire de Paris Relative À L'action Internationale de La Ville de Paris' (Paris: Mairie de Paris, 27.5.2015).

vítání zahraničních studentů, akademiků či umělců, kteří se později můžou stát tzv. ambassadors of excellence a šířit vliv a dobré jméno Paříže dále po světě. Ve většině těchto aktivit, především pokud jde o vzdělání, hraje důležitou roli právě kulturní diplomacie. Ta krom již zmíněných priorit svou činnost orientuje na ustanovení mezinárodního kulturního dialogu přístupného všem skupinám obyvatelstva, který podporuje kulturní rozmanitost a vysoké umělecké standardy.¹⁸⁶ Většina aktivit se pak odvíjí od dvou jasně definovaných cílů: „umožnit pařížské umělecké scéně expandovat do zahraničí a vítat umělce a intelektuály z celého světa.“¹⁸⁷

Cíle kulturnědiplomatických aktivit korespondují s dříve analyzovanou teorií městské diplomacie Rogiera van der Pluijma a do značné míry i ekonomickým přístupem regionálního rozvoje, který spadá pod paradiplomacii. Zvláště solidarita a snaha dosáhnout svých zájmů je, jak vyplývá z předchozích odstavců, v případě pařížské zahraniční politiky velmi patrná a potvrzuje Pluijmovy domněnky. Pokud jde o přístup regionálního rozvoje, relevantní cíl představuje především propagace města jako turistické destinace, podpora exportu kultury do zahraničí či lákání investorů a potenciálních pracovníků na území Paříže. Nakonec lze aplikovat také koncept konkurenceschopné identity Simona Anholt¹⁸⁸, jelikož Paříž klade důraz na tři podle něj zásadní kritéria – vystupování (mezinárodní věhlas, angažovanost ve světě atd.), puls/atraktivitu (životní styl, kulturní nabídku a zábavu) a potenciál (atraktivitu v oblasti vzdělání a zaměstnání).

3.4 Aktéři

Čtvrtá podkapitola práce zkoumající kulturní sféru zahraničních vztahů Paříže se věnuje konkrétním aktérům zapojeným do analyzovaného procesu. Hledá odpovědi na otázky, kdo formuluje cíle a priority pařížských kulturnědiplomatických snah, kdo tyto cíle svou činností realizuje a s jakými externími aktéry (pokud vůbec s nějakými) pařížské autority v této oblasti spolupracují. Zkoumá jak jednotlivé instituce a organizace, tak významné osobnosti do kulturní sféry zahraničních vztahů zapojené, a

¹⁸⁶ ‘The International Action of the City of Paris’, květen 2015.

¹⁸⁷ ‘Paris International’, <http://www.paris.fr/municipalite/action-municipale/paris-a-l-international-2433> (staženo 7.4.2017).

¹⁸⁸ Anholt, *Competitive Identity*.

to nejen na půdě francouzského hlavního města, ale i v zahraničí. Ve výsledku by podkapitola měla napovědět, za jak institucionálně zakořeněnou můžeme kulturní diplomacii v Paříži považovat, do jaké míry se v ní angažují neveřejní aktéři a na jaké bázi spolupráce mezi jednotlivými organizacemi funguje. Jako hlavní zdroj poslouží znovu oficiální dokumenty vydávané pařížskou radnicí či právě internetové stránky metropole.

Nejdůležitější roli v kulturní sféře zahraničních vztahů francouzského hlavního města hraje jednoznačně pařížská radnice a její představitelé. V čele radnice stojí starosta, kterým byl po většinu analyzovaného období, konkrétně v letech 2001 až 2014, Bertrand Delanoë. V současné době pak pařížskou samosprávu vede poprvé v historii žena, Anne Hidalgo. Starosta v první řadě udává směr, kterým se pařížská samospráva ubírá, a to pochopitelně i v oblasti zahraniční politiky a potažmo kulturní diplomacie. Jak vyplývá z v minulé kapitole zmíněné zahraniční strategie, Anne Hidalgo (a dříve Bertrand Delanoë) formuluje cíle a priority jednotlivých politik a rozhoduje, jakým způsobem se Paříž bude v mezinárodních vztazích angažovat. Pokud jde o konkrétní aktivity, výroční zprávy zmiňují například výjezdy starostů do zahraničí či naopak vítání zahraničních představitelů na pařížské radnici.

Na formulování zahraničních strategií a náplně kulturnědiplomatických aktivit se krom starostů podílí i další personál pařížského městského úřadu. Za zmínku stojí především náměstek starosty, který má na starosti mezinárodní vztahy a frankofonii. Ten pomáhá jak při utváření celkové strategie, tak při organizování jednotlivých aktivit, a v neposlední řadě působí také jako vyslanec Paříže v zahraničí. V současné době tento post zastává Patrick Klugman, který během svého působení již navštívil i Prahu.¹⁸⁹ Jelikož kulturnědiplomatické aktivity Paříže oficiálně spadají pod zahraniční politiku, za jejich řízení nyní odpovídá právě Patrick Klugman spolu s Generální delegací pro mezinárodní vztahy (Délégation générale aux relations internationales, DGRI). Delegaci v posledních letech řídí kariérní diplomaté¹⁹⁰ a v současné době zastává post generální

¹⁸⁹ ‘Visite À Prague de M. Klugman, Adjoint Aux Relations Internationales et À La Francophonie À La Maire de Paris (24 et 25 Février 2015)’, *La France En République Tchèque*, <https://cz.ambafrance.org/Visite-a-Prague-de-M-Klugman> (staženo 9.4.2017).

¹⁹⁰ ‘Aurélien Lechevallier, Nouveau Responsable de La Délégation Générale Aux Relations Internationales de La Ville de Paris’, <http://www.collectiviteslocales.fr/nominations/item/1450-aurelien-lechevallier-nouveau-responsable-de-la-delegation-generale-aux-relations-internationales-de-la-ville-de-paris> (staženo 9.4.2017); ‘Ambassador at Large for Human Rights’, *France Diplomatie :: Ministry of*

delegátky Patrizianna Sparacino-Thiellay.¹⁹¹ Určité slovo v otázkách kulturní diplomacie pak skrze konkrétní projekty může dostávat i náměstek pověřený otázkami kultury, tím je v kabinetu Anne Hidalgo Bruno Julliard.¹⁹²

Dále se v kulturnědiplomatických aktivitách Paříže angažují aktéři, kteří kulturní diplomacii provozují na celostátní úrovni. Jedná se v první řadě o již zmíněnou Alliance Française a o francouzské instituty. Francouzský institut (Institut français) s pařížskou radnicí spolupracuje především při organizaci programu Tandem, který se již od roku 2011 soustředí na uměleckou výměnu mezi Paříží a dalšími světovými městy. V roce 2015 spolu navíc obě instituce podepsaly dohodu, na základě které společně kofinancují vybrané pařížské umělce a skupiny v zahraničí.¹⁹³ Stejně tak od roku 2015 radnice úzce spolupracuje s Alliance Française. Společně si kladou za cíl organizovat „akce podporující šíření vlivu Paříže v zahraničí, které obohatí nabídku této na světě unikátní sítě, a posílí tak viditelnost Paříže za hranicemi.“¹⁹⁴ Za zmínku stojí i kulturní instituce, které na území Paříže praktikují svou vlastní kulturní diplomacii a ve výsledku zvyšují atraktivitu města. Nejlepší příklad v tomto ohledu poskytuje Musée du Louvre.

S viditelností Paříže v zahraničí a obecně její kulturní diplomacií souvisí také turismus a jeho propagace. Právě v tomto odvětví radnice spolupracuje s poměrně širokou škálou aktérů, jak napovídá schéma turistického rozvoje publikované starostkou na konci roku 2016. V něm Anne Hidalgo určuje směr, kterým by se turismus v Paříži měl ubírat a zároveň zmiňuje zapojené organizace. Za zmínku stojí především výbor destinace Paříž („le Comité de la destination Paris“), který všechny aktéry spolupracující na schématu sdružuje. V jeho rámci hraje významnou roli Kancelář turismu Paříže („l’Office de tourisme de Paris“) vedená Pierrem Schapirou, který dříve působil jako náměstek pro mezinárodní vztahy a frankofonii na pařížském městském

---

Foreign Affairs and International Development, <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/human-rights/ambassador-at-large-for-human/> (staženo 9.4.2017).

¹⁹¹ ‘Organigramme de La Ville de Paris’, <http://www.paris.fr/municipalite/l-hotel-de-ville/organigramme-de-la-ville-de-paris-2380> (staženo 9.4.2017).

¹⁹² ‘JULLIARD Bruno – Paris.fr’, <http://www.paris.fr/municipalite/la-maire-et-les-elus/julliard-bruno-2160> (staženo 9.4.2017).

¹⁹³ ‘The International Action of the City of Paris,’ 9.

¹⁹⁴ ‘Convention Avec La Fondation Alliance Française: Les Saisons Culturelles Étrangères’ (Paris: Mairie de Paris, červen 2015).

úřadě. Důležitou pozici pak také zastává asistent starostky pověřený turismem a sportem, jímž je v současné době Jean-François Martins.¹⁹⁵

O atraktivitu Paříže pro zahraniční publikum, která souvisí s turismem, se od roku 2015 stará také agentura Paris&Co. Snaží se vytvořit obraz metropole, který naláká co největší množství zahraničních investorů, inovátorů a perspektivních pracovníků. Celý projekt by finálně měl vést k zvýšení pracovních příležitostí a ekonomickému rozvoji francouzského hlavního města.¹⁹⁶ Tím se oproti dříve zmíněným aktérům a aktivitám mnohem více blíží strategiím vytváření značky města a naopak oddaluje klasické kulturní diplomacii tak, jak ji definuje tato práce. Obecně ale Paris&Co jako soukromý aktér představuje v rámci pařížských kulturnědiplomatických aktivit spíše výjimku. Většina činnosti spadá pod zahraniční vztahy města, které řídí zmíněná Delegation pro mezinárodní vztahy spolu s náměstkem pověřeným toutéž problematikou, s tím, že konečnou autoritou je starosta města.

3.5 Oblasti činnosti a nástroje

Následující stěžejní podkapitola části práce zabývající se Paříží se věnuje oblastem činnosti a jednotlivým nástrojům, které francouzské hlavní město při svých kulturnědiplomatických aktivitách využívá. Soustředí se jak na geografické oblasti, na které Paříž nejvíce cílí, tak na tematické okruhy zájmu – konkrétní skupiny obyvatelstva, specifické oblasti kultury a umění či činy motivované světovým děním. V první řadě dochází k zodpovězení otázky, jakým způsobem Paříž provozuje své kulturnědiplomatické aktivity a jakých prostředků při tom využívá. Odpověď na tuto otázku by dále měla napovědět, do jaké míry se jedná o kulturní diplomacii a do jaké míry se zástupci metropole snaží utvářet konkrétní značku města. Dále také podkapitola hodnotí, do jaké míry pařížská zahraniční politika a její kulturní sféra koresponduje s modelem městské diplomacie, který prezentuje Rogier van der Pluijm. K zhodnocení situace dochází především prostřednictvím analýzy kulturních událostí, které Paříž organizuje či hostuje, iniciativ, které prosazuje, a organizací, jichž je členem. Hlavní

¹⁹⁵ Anne Hidalgo, 'Le Schéma de Développement Touristique' (Paris: Mairie de Paris, 7.11.2016).

¹⁹⁶ 'Qui Sommes-Nous?', *Paris&Co*, <http://www.parisandco.paris/information/qui-sommes-nous> (staženo 10.4.2017).

zdroj těchto informací představují výroční zprávy pařížské radnice z analyzovaných let 2007-2016 spolu se strategií zahraniční politiky z roku 2015.

Prioritní geografické oblasti činnosti pařížských mezinárodních vztahů, potažmo i kulturnědiplomatických aktivit, jasně definuje zmíněná strategie z roku 2015. Geografické oblasti, kterým Paříž cíleně věnuje velkou pozornost, jsou celkem tři: velké světové metropole, frankofonní komunity a celý evropský region,¹⁹⁷ přičemž poměrně často může docházet k překrývání jednotlivých oblastí. Orientace na ostatní globální či jiným způsobem významná města je z pařížské kulturní diplomacie velmi patrná, jak v příštích několika odstavcích dokáže analýza jednotlivých aktivit meziměstské spolupráce. Frankofonní komunity hrají také podstatnou roli, a to jak při cílení na jednotlivce ovládající francouzský jazyk, tak znovu i v rámci kooperace mezi metropolemi, tentokrát těmi spadajícími do frankofonního světa. Jak už bylo zmíněno v podkapitole zabývající se cíli pařížské diplomacie, důležitou prioritu všech zahraničních snah představuje také Evropa, a s ní spojená Evropská unie. Tento fakt se odráží v pořádání různorodých aktivit na podporu EU a úzké spolupráci s evropskými městy, státy a regiony. Obecně by se dalo říci, že všechny tři definované oblasti vyplývají ze snahy Paříže dosáhnout svých zájmů, což představuje jeden ze tří hlavních důvodů, proč se podle Rogiera van der Pluijma města angažují v mezinárodních vztazích.

Meziměstská spolupráce nabývá v rámci kulturnědiplomatických aktivit Paříže několika podob. Velkou část kooperace tvoří projekty partnerských či sesterských měst a obecná bilaterální spolupráce mezi Paříží a jakoukoli další metropolí. Aktivity provozované v tomto odvětví spadají částečně pod rovinu veřejné kulturní diplomacie a částečně také pod klasickou bilaterální diplomacii tak, jak ji ve svém díle definuje Eliška Tomalová. Dochází ke spolupráci v mnoha oblastech od kultury obecně přes design až po turismus, a stejně tak angažovaných měst jsou desítky. Pověštinou ke kooperaci dochází skrze pakty přátelství a spolupráce či projekty partnerských měst, kterých Paříž dosud uzavřela desítky. Za zmínku stojí například společné aktivity s Berlínem, se kterým v roce 2012 francouzské hlavní město oslavilo 25 let od podpisu paktu přátelství.¹⁹⁸ V rámci spolupráce dochází k oboustranným návštěvám

¹⁹⁷ 'The International Action of the City of Paris'.

¹⁹⁸ 'Rapport D'activité Des Services 2012' (Paris: Mairie de Paris, 2013), 53.

představitelů metropolí a široké kulturní spolupráci. Úzce navázaná je Paříž dále na Bejrút, se kterým ve zkoumaném období realizovala výstavbu nového kulturního centra a muzea historie pod názvem „Beit Beirut“ a v roce 2013 oslavila 20. výročí partnerství.¹⁹⁹ K intenzivní spolupráci dochází také například s Lisabonem či frankofonním Québecem a prostřednictvím designu se Paříž angažuje v Buenos Aires. Z výročních zpráv pařížské radnice vychází, že bilaterální meziměstská spolupráce představuje jasnou prioritu, což krom samotné kulturní kooperace demonstrují časté cesty pařížského starosty do zahraničních metropolí, přijímání jejich zástupců v Paříži či uzavírání nových partnerství.

Jeden z hlavních nástrojů meziměstské kulturní spolupráce pro francouzské hlavní město představuje iniciativa Tandem, spoluorganizovaná Francouzským institutem a různorodými zahraničními aktéry. Paříž se jí věnuje od roku 2011 ve snaze prohloubit vztah se svými partnerskými městy skrze kulturní a umělecké aktivity probíhající většinou zároveň v Paříži a v jednom z partnerských měst. V posledních letech došlo postupně ke spolupráci s Buenos Aires (2011), Berlínem (2012), Dakarem (2013), Římem (2014), Londýnem (2015) a New Yorkem (2016). Ke spolupráci a umělecké výměně dochází ve všech možných odvětvích kultury: v hudbě, kinematografii, divadle, designu, architektuře, literatuře, tanci či výtvarném umění. Pro ilustraci hned první z Tandemů s Buenos Aires umožnil Paříži během tří měsíců v partnerském městě zorganizovat „více jak 50 představení a výstav, přivítat více jak 200 umělců, čímž sblížila téměř 500 tisíc lidí.“²⁰⁰ Tandem s Římem, se kterým má francouzské hlavní město speciální vztah i díky navázání sesterského pouta již v roce 1956, pak probíhal dokonce během celého roku 2014. Obecně se jedná o velmi úspěšný koncept, který Paříži nejenom umožňuje vývoz vlastní kultury do zahraničí, ale navíc rozšiřuje domácí kulturní nabídku (čímž zvyšuje životní úroveň) a stmeluje pouta s ostatními městy.²⁰¹

Další z prostředků meziměstské spolupráce představuje program Leonardo pro výměnu evropských pracovníků. V něm se podle výročních zpráv Paříž angažuje od roku 2012, a umožňuje tak svým rezidentům odcestovat za prací do některého

---

¹⁹⁹ ‘Rapport D’activité Des Services 2013’ (Paris: Mairie de Paris, 2014), 53; ‘Rapport D’activité Des Services 2011’ (Paris: Mairie de Paris, 2012), 53.

²⁰⁰ ‘Les Tandems Culturels’ (Paris: Mairie de Paris, Červen 2015).

z ostatních evropských měst, s tím, že na oplátku hostí zaměstnance z ciziny. Nejdříve se jednalo o několikaměsíční stáže v rámci spolupráce s Londýnem, Berlínem, Vídní, Lisabonem a Madridem, od roku 2015 už ale pařížští pracovníci mohou vyjet do jakéhokoli velkého evropského města.²⁰² Původně evropský program Leonardo, jehož aktivity by od roku 2014 již měly spadat pod nový Erasmus+,²⁰³ si tak Paříž přizpůsobila svým potřebám. K výměnám, tentokrát ale pouze vědomostním a kulturním, dochází i v oblasti základního školství, ve kterém Paříž propaguje iniciativu Classes Duo. Ta si klade za cíl „probudit v těch nejmladších zvědavost ohledně cizích kultur, motivovat je, aby chtěli poznávat další země, vést dialog s dětmi, které v nich žijí nebo se naučit cizí jazyky.“²⁰⁴

Vedle zmíněných aktivit pohybujících se na pomezí veřejné kulturní diplomacie a klasické bilaterální diplomacie Paříž provozuje kulturní diplomacii také na frontě multilaterální meziměstské spolupráce. Jako důležitý člen se angažuje v mnoha organizacích sdružujících světové metropole, ve kterých dochází i k jednání o kultuře. Za zmínku stojí například projekt Eurocities, sdružení evropských měst věnující se široké škále oblastí včetně kultury. Dále je Paříž členem skupiny The Global Network of Cities, Local and Regional Governments (UCLG), přičemž jeden z jejích výborů, zaměřený na rovnost žen a mužů, vede pařížská starostka Anne Hidalgo.²⁰⁵ Pokud jde vyloženě jen o kulturní spolupráci, francouzské hlavní město se angažuje například v již zmíněné iniciativě londýnské radnice, nazvané World Cities Culture Forum. V Paříži navíc sídlí Mezinárodní asociace frankofonních starostů (Association Internationale des Maires Francophones, AIMF),²⁰⁶ což dokazuje, jak velkou roli město v této organizaci hraje, a zároveň představuje příklad spolupráce v rámci druhé pařížské prioritní geografické oblasti, tedy frankofonních komunit.

---

²⁰¹ Ibid.

²⁰² ‘Rapport D’activité 2014’ (Paris: Mairie de Paris, 2015), 168.

²⁰³ ‘Lifelong Learning Programme - Education and Training - European Commission’, *Education and Training*, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme_en (staženo 13.4.2017).

²⁰⁴ ‘Paris International’.

²⁰⁵ ‘UCLG at the Climate Summit for Local Leaders and COP21 | United Cities and Local Governments’, https://www.uclg.org/en/UCLG_at_the_Climate_Summit_for_Local_Leaders_and_COP21 (staženo 13.4.2017).

²⁰⁶ ‘Association Internationale Des Maires Francophones - Le Réseau Mondial Des Élus Locaux Francophones’, <https://www.aimf.asso.fr/> (staženo 13.4.2017).

Spolupráce Paříže s ostatními světovými městy a její důležitost v rámci zahraničních vztahů metropole představuje velmi zajímavý poznatek pro teorii globálních měst Saskie Sassen či reflektivistické přístupy paradiplomacie. Jak bylo zmíněno v teoretické části práce, Saskia Sassen zastává názor, že nadnárodní urbánní systémy hrají stále větší roli a výrazně ovlivňují ekonomický chod měst. Tento proces vede k tomu, že globální města přestávají záviset primárně na svých státech a stále více se vážou na ostatní metropole. Z předchozích odstavců vyplývá, že tento fenomén se netýká jen ekonomické spolupráce, ale právě i kulturnědiplomatické aktivity hrají značnou roli a potvrzují autorčiny hypotézy. Pařížskou strategii vysvětluje i reflektivistický přístup k paradiplomacii, který míní, že specifická identita a rozdílné priority substátních aktérů vedou ke spolupráci s aktéry stejné úrovně a k následné sebeidentifikaci s touto skupinou. Právě tato charakteristika je z pařížské zahraniční politiky znát.

Spolupráce s nestátními aktéry a identifikace s alternativními formami vlády je patrná i ze třetí ze zmíněných prioritních oblastí pařížské kulturní diplomacie, z Evropy. Tato oblast je zohledňována nejen prostřednictvím kooperace s evropskými městy, ale také pomocí různých typů událostí či iniciativ cílených na podporu Evropské unie a Evropy jako takové. Jednu z předních iniciativ v tomto směru představuje program Label Paris Europe, který každý rok podporuje a kofinancuje evropsky zaměřené projekty. Jako hlavní cíl si klade „podporu inovativních iniciativ s evropskou dimenzí a posílení občanství a solidarity v Evropě.“²⁰⁷ Zároveň chce pařížská radnice tímto způsobem Evropu udělat „konkrétnější, jednodušší a bližší Pařížankám a Pařížanům.“²⁰⁸ Část projektů se zaměřuje přímo na kulturu a celá iniciativa obecně podporuje utváření dobrého jména Paříže v celém regionu.

Spolupráce s Evropou a Evropskou unií představovala pro Paříž jednu z priorit po celé analyzované období. V roce 2008 například Francie předsedala Evropské unii, což Paříž využila k organizaci různorodých událostí na podporu Unie a myšlenky

---

²⁰⁷ 'Label Paris Europe 2017', <http://www.paris.fr/actualites/lancement-de-l-appel-a-projets-label-paris-europe-2016-3197> (staženo 14.4.2017).

²⁰⁸ Ibid.

evropské sounáležitosti.²⁰⁹ Pravidelně také dochází k oslavám dnů Evropy skrze širokou škálu pořádaných aktivit, které Paříž každoročně propaguje. Nakonec v rámci prioritní oblasti Evropy francouzské hlavní město praktikuje také klasickou bilaterální diplomacii s Evropskou unií. Jako příklad spolupráce lze uvést utváření partnerství s Evropskou komisí²¹⁰ nebo návštěvu prezidenta Evropského parlamentu, Martina Schulze, v Paříži v roce 2012.²¹¹ Pokud tedy vezmeme v potaz i meziměstskou spolupráci s ostatními evropskými městy, Evropa představuje pro pařížské kulturnědiplomatické aktivity naprosto zásadní geografickou oblast činnosti.

Paříž se svou kulturní diplomacií a obdobnými aktivitami soustředí i na různé tematické oblasti. Za zmínku stojí především činnost motivovaná solidaritou, snahou o rozvoj kultury a umění nebo cílená na lákání různých skupin obyvatel do hlavního města. Solidarita obecně představuje pro pařížskou zahraniční politiku velké téma a její prosazování svou povahou často spadá pod kulturní diplomacii. Znovu se tak potvrzuje model Rogiera van der Pluijma, který ve snaze projevit solidaritu s okolním světem vidí jednu ze tří hlavních motivací, proč se města angažují v mezinárodních vztazích. Mezi přední aktivity v této oblasti patří hostování pronásledovaných umělců ze zahraničí, udílení titulu čestného občana („citoyen d'honneur“) a uctívání památek tragických historických událostí. K hostování zahraničních umělců, kteří nejsou v bezpečí ve své domovině, dochází od roku 2011 prostřednictvím organizace International Cities of Refuge Network (ICORN). Skrze daný program Paříž v minulých letech přivítala iránského výtvarníka Mana Neyestaniho a syrského spisovatele Najati Tayara.²¹²

Titul čestného občana francouzská metropole ve většině případů uděluje „zahraniční osobnosti, která prosazuje obranu lidských práv a je kvůli svým názorům v nebezpečí.“²¹³ V analyzovaném období toto vyznamenání obdržel například Nelson Mandela,²¹⁴ iránský filmař Jafar Panahi²¹⁵ nebo barmská politička Aung San Suu Kyi.²¹⁶

²⁰⁹ Mairie de Paris, 'Rapport D'activité Des Services 2008', 2009, http://www.v2asp.paris.fr/commun/v2asp/v2/la_mairie/rapport_des_services_2008/DGRI.html (staženo 14.4.2017).

²¹⁰ Mairie de Paris, 'Rapport D'activité Des Services 2009', 2010, http://labs.paris.fr/commun/rapport_activite_2009/P4/12f.html (staženo 14.4.2017).

²¹¹ 'Rapport D'activité Des Services 2012', 53.

²¹² 'Paris', *ICORN International Cities of Refuge Network*, <http://www.icorn.org/city/paris> (staženo 14.4.2017).

²¹³ 'The International Action of the City of Paris', 2015.

²¹⁴ 'Rapport D'activité Des Services 2013', 53.

²¹⁵ 'Rapport D'activité Des Services 2011', 53.

Podle významných osobností, někdy i z oblasti kultury, se v Paříži také pravidelně pojmenovávají ulice, náměstí či instituce. Výroční zprávy tak v posledních letech informovaly například i o otevření nového mediálního centra pojmenovaného po Václavu Havlovi.²¹⁷ Nakonec pařížští zastupitelé také velmi často oficiálně uctívají památky důležitých historických událostí či lidských tragédií. Radnice takto připomněla například utrpení amerických otroků, výročí arménské genocidy a 70 let od osvobození Osvětimi.²¹⁸ Dlouhodobá podpora lidských práv, propagace humanismu a idey světového míru tak v analyzovaném období představovala jeden ze základních kamenů pařížské zahraniční politiky, a tudíž i kulturní diplomacie.

Další prioritní tematickou oblastí kulturnědiplomatických aktivit francouzského hlavního města je podpora kultury a jejích jednotlivých odvětví. Potvrzuje se tak hypotéza Johna Friedmana, který ve světových městech vidí centra pro tvorbu a šíření kulturních produktů a ve výsledku jakýsi příklad pro ostatní. Stejně tak Paříž danými aktivitami vylepšuje svou konkurenceschopnou identitu, tentokrát v oblasti pulsu/atraktivitu. Za zmínku v tomto ohledu stojí především kontinuální podpora filmového průmyslu na území Paříže. V jejím rámci dochází jak k vyzývání zahraničních a domácích filmařů k natáčení v metropoli, tak k vytváření programů cílených na filmové diváky mezi návštěvníky a obyvateli města. V praxi to znamená zpřístupnění relevantních informací zainteresovaným filmařům a zatraktivnění destinace pro jejich natáčení. V důsledku činnosti došlo mezi lety 2006 a 2011 ke 40% nárůstu v počtu natáčení, s tím, že v letech 2011 a 2013 Paříž představovala lokaci pro tři až čtyři tisíce natáčecích dnů ročně.²¹⁹ Pro návštěvníky a obyvatele města pak Paříž vytváří speciální průvodce inspirované jednotlivými filmy, které se na místě natáčely. Mohou se tak vydat po stopách Půlnoci v Paříži Woodyho Allena nebo Huga a jeho velkého objevu od Martina Scorseseho.²²⁰ Vedle filmového průmyslu na území Paříže město podporuje také své domácí umělce, kteří se prezentují v zahraničí. Projekty kofinancuje

---

²¹⁶ ‘Rapport D’activité Des Services 2012’, 53.

²¹⁷ Ibid, 26.

²¹⁸ Hidalgo, ‘Communication de La Maire de Paris Relative À L’action Internationale de La Ville de Paris’.

²¹⁹ ‘Rapport D’activité Des Services 2011’, 29; ‘Rapport D’activité Des Services 2012’, 29; ‘Rapport D’activité Des Services 2013’, 29.

²²⁰ ‘Rapport D’activité Des Services 2011’, 29.

společně s Francouzským institutem a ohled je brán na různorodost kulturních disciplín, přístupnost a kvalitu.²²¹

Poslední zmíněná tematická oblast kulturnědiplomatických aktivit Paříže se zaměřuje na zvyšování atraktivity a vlivu města a související lákání konkrétních skupin obyvatel k pobytu, studiu či práci na jeho území. Ulf Hannerz identifikuje čtyři skupiny obyvatel, které se na kulturním koloběhu globálních měst nejvíce podílí: elitní pracovníky, chudé imigranty z rozvojových zemí, umělce a turisty. Ve výročních zprávách a strategiích Paříže jsou nejčastěji zmiňováni umělci, turisté a inovativní pracovníci či firmy. Absenci zmínek o levné pracovní síle vysvětluje její pravděpodobný dostatek na území města. Skupinu, kterou Hannerz neidentifikuje, ale která v rámci pařížské kulturní diplomacie také hraje důležitou roli, představují mezinárodní studenti. Studenti mohou Paříž navštívit prostřednictvím programu Paris Erasmus a městské autority se s pomocí podpůrných aktivit starají o jejich co nejsnadnější začlenění do života v metropoli. Obdobně fungují také výměny výzkumných pracovníků, tentokrát umožněné iniciativou Research in Paris. Oba nástroje pak mají za cíl z Paříže vytvořit světové univerzitní centrum.²²²

Zahraniční umělci se do metropole mohou dostat například skrze organizace Cité Internationale des Arts a Récollets International Reception and Exchange Centre. Obě centra dohromady ročně hostí přibližně deset mladých a talentovaných umělců,²²³ kteří by v budoucnu měli šířit dobré jméno Paříže ve světě. Z teorií globálních měst vyplývá, že umělci metropoli rovněž pomáhají přitáhnout již zmiňovanou vrstvu vysoce kvalifikovaných pracovníků, kteří od svého sídla očekávají odpovídající kulturní vyžití. Tuto skupinu obyvatel francouzské hlavní město často láká i na svou inovativnost. Snaží se na ni upozorňovat především prostřednictvím již dříve zmíněné agentury Paris&Co, která pracuje na vytváření atraktivního obrazu Paříže v očích potenciálních investorů, pracovníků a firem.²²⁴ V souvislosti s danou problematikou došlo v minulých letech například k realizaci projektu Welcome City Lab, který se v roce 2014 stal prvním inkubátorem zaměřeným na turismus.²²⁵

²²¹ 'The International Action of the City of Paris', 2015.

²²² Ibid.

²²³ Ibid.

²²⁴ Ibid.

²²⁵ 'Rapport D'activité Des Services 2013', 35.

Turismus, který představuje čtvrtý zásadní faktor pro kulturní koloběh globálních měst a hraje nezanedbatelnou roli i z pohledu regionálního rozvoje, představuje důležitou oblast pařížské kulturní diplomacie a jejích obdob. Jeho zásadní vliv na správné fungování města si dobře uvědomují i vrchní představitelé Paříže, což dokazuje formulace oficiálního schématu rozvoje turismu v roce 2016. Francouzské hlavní město muselo v posledních letech čelit tragickým událostem, které se staly hrozbou pro poklidný nárůst návštěvnosti metropole, přesto ale Paříž zůstává jednou z nejoblíbenějších turistických destinací. Radnice se v této oblasti podle zahraniční strategie z roku 2015 soustředí především na „rozšiřování a podporu vysoce kvalitního udržitelného turismu, který generuje pracovní pozice a přispívá k mezinárodnímu vlivu Paříže.“²²⁶ Důraz je tedy kladen nejen na kvantitu (podle oficiálních dokumentů město a jeho region ročně navštíví na 47 milionů turistů²²⁷), ale také na kvalitu. Největší lákadla pro návštěvníky pak představuje umění, historické památky, gastronomie, obchody s luxusním zbožím nebo v Paříži pořádané festivaly a další události. Město se proto snaží současně hlavní atrakce zkvalitnit a nabídku celkově rozšířit, s tím, že pracuje na usnadnění, zabezpečení a zkvalitnění turistických návštěv.²²⁸

S turismem úzce souvisí pořádání různorodých mezinárodních akcí na území Paříže. Ty můžeme rozdělit do dvou hlavních odvětví – události, které jsou cílené na určité skupiny obyvatelstva či komunity, a akce nabývající celosvětového rozměru a mající za cíl především šířit vliv Paříže v zahraničí. První ze skupin zahrnuje širokou škálu různorodých festivalů a aktivit. Za zmínku stojí například projekt *Saisons culturelles étrangères*, který sice pořádá francouzský stát, ale Paříž se na něm úzce podílí. Jedná se o iniciativu fungující již od roku 1985, která na území státu prezentuje kulturu jiné země, čímž jednak obohacuje kulturní život domácích obyvatel, dále podporuje komunity z daných států pocházející a nakonec i zlepšuje obraz Francie (či konkrétně Paříže) v očích prezentované země. V rámci programu došlo v analyzovaném období v Paříži k oslavám kultury Ruska, Turecka, Vietnamu, Chorvatska, Jihoafrické republiky nebo například Estonska.²²⁹ Vedle *Saisons culturelles étrangères* navíc

²²⁶ ‘The International Action of the City of Paris’, 2015.

²²⁷ Hidalgo, ‘Le Schéma de Développement Touristique’.

²²⁸ ‘Un Plan En 59 Mesures Pour Le Tourisme Parisien’, <http://www.paris.fr/actualites/un-plan-en-59-mesures-pour-le-tourisme-parisien-4196> (staženo 16.4.2017).

²²⁹ ‘Les Saisons Culturelles Étrangères’ (Paris: Mairie de Paris, červen 2015).

metropol pořádá i své vlastní události cílené na zahraniční publikum. V minulých deseti letech Paříž připomínala výročí pádu berlínské zdi, vzniku Izraele či arménské genocidy. Zároveň zorganizovala kulturní festivaly a události zaměřené na Maroko, Mexiko, Německo, Thajsko či Palestinu.²³⁰

Pokud jde o pořádání akcí orientovaných na šíření vlivu Paříže po celém světě, rozhodně se nejedná o novinku, přesto ale francouzské hlavní město v posledních letech svou aktivitu pokud ne přímo stupňuje, tak alespoň zachovává na vysoké úrovni. Z velkých akcí celosvětového rozměru lze v analyzovaném období zmínit především fotbalové Euro z roku 2016 a konferenci COP21 z roku předešlého. Konference zabývající se klimatickými změnami COP21 představuje významný mezník nejen proto, že Paříž hostila světovou událost zásadního vlivu, ale také proto, že v jejím rámci radnice mobilizovala meziměstskou spolupráci.²³¹ Jelikož otázka klimatických změn představuje jedno z nejčastějších témat městské diplomacie, Paříž tímto způsobem potvrdila svůj status lídra v řešení mezinárodních problémů na městské úrovni. Ambice francouzského hlavního města tím ale nekončí. V roce 2015 totiž metropole rovněž ohlásila svou kandidaturu na pořádání Olympijských a paralympijských her v roce 2024²³² a ukázalo tak, že šíření vlivu v zahraničí zůstane do budoucna prioritou. Obecně tak Paříž dbá na své vystupování na mezinárodní scéně, potenciál a atraktivitu (puls), což jsou tři z kritérií, která určují úspěch měst v City Brand Indexu Simona Anholt²³³.

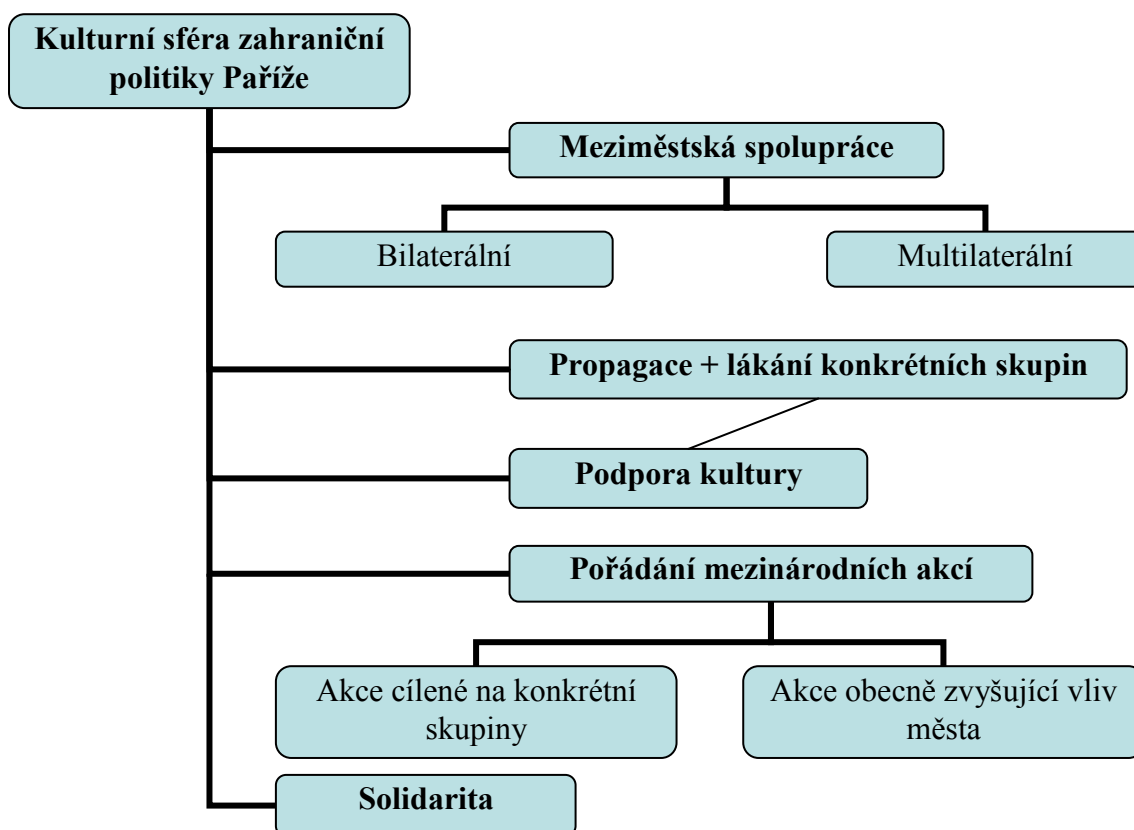
---

²³⁰ Ibid.; 'Rapport D'activité Des Services 2013', 52.

²³¹ 'Mobilisation Internationale À Paris Pour La COP 21', *Rapport D'activité de La Ville de Paris*, <http://rapport2015.paris.fr/projects-phares/mobilisation-internationale-paris-pour-la-cop21> (staženo 16.4.2017).

²³² 'Rapport D'activité 2015' (Paris: Mairie de Paris, 2006), 3.

²³³ Anholt, *Competitive Identity*.

Obrázek č.2: Schéma kulturní sféry zahraniční politiky Paříže.
(Zdroj: autorka.)

3.6 Výsledky a evaluace

Následující podkapitola je tou poslední zaměřenou na Paříž a zkoumá hodnocení a výsledky kulturnědiplomatických aktivit této metropole. Zásadní otázku v tomto ohledu představuje, zda francouzské hlavní město kulturní sféru své zahraniční politiky hodnotí a pokud ano, tak zda je evaluace systematická, případně jakého jiného charakteru nabývá. Odpověď na tuto otázku by měla pomoci objasnit, do jaké míry lze kulturní diplomacii a její obdoby považovat za pevně ukotvené v pařížské administrativě a za jak důležitou ji zástupci města považují. V případě kvalitní evaluace pak práce v příštích odstavcích také identifikuje hlavní silné stránky a nedostatky kulturní sféry zahraničních vztahů Paříže tak, jak je prezentují zástupci metropole. Nejdůležitější zdroje pro analýzu výsledků a hodnocení pařížské kulturní diplomacie znovu představují výroční zprávy města a další oficiální dokumenty publikované městským úřadem.

K hodnocení zahraniční politiky Paříže dochází pravidelně skrze výroční zprávy, které zástupci města zveřejňují i na internetových stránkách metropole. Z výroční zprávy je diplomacii obvykle věnována jedna strana, která v první řadě informuje o úspěších, kterých Paříž za poslední rok dosáhla, a ambicích, které si do budoucna klade. Jedná se tedy především o souhrn silných stránek zahraniční politiky města a obecný přehled činnosti v této oblasti. K systematické analýze negativních aspektů či nedostatků pařížské diplomacie ve výročních zprávách nedochází, a proto lze jen těžko určit, kde vidí zástupci města největší slabiny. Síla naopak podle zkoumaných evaluací tkví v meziměstské spolupráci, podpoře udržitelného rozvoje a solidaritě s okolním světem. Kolik do daných aktivit Paříž investuje, je potom rovněž zveřejňováno ve výročních zprávách. V analyzovaném období se rozpočet vždy (když o něm metropole informovala) pohyboval kolem šesti milionů eur, což poukazuje na konzistentní podporu městské diplomacie.

K systematické evaluaci kulturní diplomacie jako samostatného odvětví zahraniční politiky v současné době ze strany zástupců Paříže nedochází. Jednotlivé aktivity, které spadají pod kulturní diplomacii a její obdoby, shrnují a hodnotí právě zmíněné části výročních zpráv, které analyzují obecnou zahraniční politiku. K informování o činnosti a úspěších kulturnědiplomatických aktivit Paříže tak sice dochází, ale fakt, že jen v rámci evaluace celkové zahraniční politiky, napovídá tomu, že kulturní diplomacie jako samostatná disciplína v pařížské samosprávě není dostatečně ukotvená. Dalo by se říci, že ačkoli hraje v rámci pařížské diplomacie důležitou roli, představuje v první řadě jeden z nástrojů obecné zahraniční politiky, a nikoliv jasně vymezenou a hodnocenou disciplínu. Systematická evaluace zahraničních vztahů a prominence kulturnědiplomatických aktivit v jejich rámci nicméně poukazuje na značnou důležitost této oblasti činností pro zástupce francouzského hlavního města.

Vedle výročních zpráv navíc dochází k publikaci dokumentů hodnotících jednotlivé kulturnědiplomatické aktivity nebo formulujících strategie a cíle různých odvětví s kulturní diplomacií souvisejících. V analyzovaném časovém období například došlo ke zveřejnění zprávy zabývající se programem meziměstské kulturní spolupráce Tandem, kooperací s Alliance Française nebo hostováním zahraničních umělců. Obdobně pařížská radnice také publikovala dvě důležité strategie (zahraničních vztahů a turismu), ve kterých vyzdvihla pozitivní aspekty své činnosti a zhodnotila, v jakých

oblastech by město mělo svou snahu zintenzivnit, a na jaké cíle se orientovat. Paříž tak kulturní sféru své zahraniční politiky sice poměrně extenzivně a systematicky evaluuje, nicméně nikoliv jako jednotný a samostatný celek.

3.7 Shrnutí

Druhá případová studie zkoumala kulturní sféru zahraniční politiky Paříže. Francouzské hlavní město identifikuje hned několik důvodů, proč zahraniční politiku, a potažmo i kulturnědiplomatické aktivity pod ní spadající, praktikuje. Mezi ty nejdůležitější patří společné řešení problémů pramenících z globalizace na mezinárodní scéně, solidarita, ochrana lidských práv, podpora vzdělání, ekonomický rozvoj a šíření vlivu města ve světě. Se svou činností Paříž přednostně cílí na jasně definované geografické oblasti: světové metropole, Evropu a frankofonní komunity. Zásadní roli v rámci zahraniční politiky i kulturních aktivit hraje především meziměstská spolupráce (jak bilaterální, tak multilaterální), která se promítá ve většině provozovaných aktivit této oblasti. Na vysoké úrovni Paříž podporuje také Evropskou unii a její hodnoty, utlačované umělce či ochránce lidských práv a všeobecný rozvoj kultury a kvalitního umění. Na své území pomocí pořádání různorodých akcí, propagace a klasické diplomacie láká a přijímá konkrétní skupiny zahraničních obyvatel včetně umělců, studentů, turistů, inovativních jedinců a firem, čímž nejen podporuje ekonomický růst, ale zároveň zvyšuje atraktivitu a prestiž metropole. Často pořádané kulturní události zaměřené na cizí stát či město pak zvyšují životní úroveň domácího obyvatelstva, podporují v Paříži žijící komunity pocházející z daného regionu a v neposlední řadě vylepšují obraz francouzského hlavního města ve světě. K hodnocení výsledků jednotlivých kulturnědiplomatických aktivit dochází pravidelně v rámci zahraniční politiky ve výročních zprávách pařížské radnice. Pařížská kulturní diplomacie tedy evaluována je, ale nikoliv jako jasně definovaná samostatná jednotka, což poukazuje na její nedostatečné ukotvení v pařížských strukturách.

Závěr

Tato diplomová práce zkoumala kulturní sféru zahraničních politik globálních měst na případu Londýna a Paříže v letech 2007 až 2016. Prostřednictvím analýzy předních aspektů kulturnědiplomatických aktivit těchto měst, jejich domácích států a interakce mezi jednotlivými rovinami hledala odpovědi na pět konkrétních otázek. První dvě z otázek - tedy v čem se kulturní sféra zahraniční politiky Londýna a Paříže podobá, a v čem naopak liší – umožňují identifikaci společných rysů obou případových studií a potenciální potvrzení analyzovaných teorií globálních měst. Třetí a čtvrtá otázka, soustředící se na podobnosti a rozdíly mezi městským a státním modelem, následně určuje, do jaké míry kulturnědiplomatické aktivity Londýna a Paříže odpovídají domácí státní politice. Díky těmto závěrům lze určit, zda se jsou tato dvě globální města stále závislá primárně na svých státech, nebo zda jejich kulturní sféry zahraničních politik naopak vykazují více podobností mezi sebou a ve výsledku potvrzují hypotézy o fungování globálních měst. Nakonec se diplomová práce snažila odpovědět na otázku, zda globální města formulují síť nadnárodní spolupráce tak, jak ji definuje Saskia Sassen²³⁴.

Komparace případových studií Londýna a Paříže přináší nejednoznačné výsledky. Obě globální města sdílí určité aspekty kulturní sféry svých zahraničních politik, ale na druhou stranu zůstávají distinktivní a určitými znaky podobné státním modelům Spojeného království a Francie. Společný znak představuje nepochybně meziměstská spolupráce, které se obě metropole intenzivně a na vysoké úrovni věnují. Zvláště Paříž, která si klade za cíl být v rámci zahraničních vztahů nejaktivnějším městem, hraje v tomto ohledu zásadní roli. Aktivně se účastní meziměstských událostí, angažuje se v různorodých organizacích, které metropole sdružují a sama přichází s důležitými iniciativami. Ani Londýn nezůstává pozadu. Za zmínku kromě obecné participace v mezinárodních městských strukturách stojí především projekt londýnského starosty World Cities Culture Forum, který sdružuje světová města v jejich kulturních aktivitách. Vedle toho dochází ze stran Paříže i Londýna k intenzivní bilaterální spolupráci s městy z celého světa. Zaměřená je na mnoho různých oblastí, ale právě

---

²³⁴ Sassen, 'Global City'.

kultura hraje důležitou roli ve velké části případů. Londýnská a pařížská studie tak korespondují s reflektivistickým přístupem k paradiplociacii, který míní, že substátní jednotky spolupracují na základě svých specifických priorit a identity, a ve výsledku dochází mezi kooperujícími jednotkami k sebeidentifikaci. Umožňují také zhodnotit hypotézu Saskie Sassen, že globální města formují síť spolupráce, která by postupně mohla vést k utvoření nadnárodního urbánního systému. Pokud hypotézu vztáhneme na města obecně, jelikož ke kooperaci nedochází výlučně na úrovni globálních měst, hypotézu Sassen tato práce potvrzuje. V analyzovaném vzorku docházelo k meziměstské spolupráci velmi často a ve výsledku lze mluvit o utváření nadnárodní urbánní sítě spolupráce, která sice v současné době nehraje ani zdaleka tak důležitou roli jako státní systémy, ale v budoucnu by, s ohledem na globalizaci a rostoucí podíl městské populace, mohla nabývat na vlivu a důležitosti.

Další společný znak obou případových studií představuje pořádání mezinárodních akcí zvyšujících atraktivitu a vliv města, v souvislosti s nímž do sebe metropole lákají určité skupiny obyvatelstva a pracují na své konkurenceschopné identitě. Svým důrazem na lákání elitních pracovníků, umělců a turistů na území metropole Londýn a Paříž potvrzují hypotézy Ulfa Hannerze a Saskie Sassen o jedinečném kulturním koloběhu globálních měst, která udržují vysokou úroveň kulturní nabídky ve snaze uspokojit vysoké nároky pracovníků zajišťující ekonomický rozvoj města. Tento aspekt zdůrazňuje jedinečnost globálních měst, která podle Johna Friedmanna zároveň skrze svou roli center pro tvorbu a šíření kulturních produktů představují příklad pro ostatní substátní jednotky. Angažovanost měst v diplomacii je podle Rogiera van der Pluijma navíc dána pěti konkrétními faktory, které globální města předurčují k zaujmutí důležité role. Především pokud jde o zdroje regionu, geografické umístění a mezinárodní propojenost, Paříž, Londýn a ostatní globální města disponují výjimečnými prostředky, které jim umožňují praktikovat vlastní zahraniční politiku včetně její kulturní sféry na velmi vysoké úrovni.

Pokud jde o rozdíly mezi dvěma případovými studii, vyniká především ekonomičtější orientovaná povaha londýnské činnosti, a naopak časté apely na solidaritu, rozvojovou pomoc a ochranu lidských práv ze strany Paříže. S tím souvisí i modernější přístup britského hlavního města a časté využívání nových postupů a praktik odpovídajících utváření značky města. Velký rozdíl také představuje absence oficiální

ukotvené zahraniční politiky ze strany Londýna, a naopak její důležitá role pro pařížskou radnici. Z práce vyplývá, že hlavní rozdíly mezi kulturnědiplomatickými modely jednotlivých měst často zároveň představují společné rysy mezi státní a městskou rovinou. Co se týče první případové studie, kulturní sféra zahraniční politiky Londýna se v mnoha ohledech blíží k té provozované na celostátní úrovni. Poukazuje na to především nedostatečné ukotvení oblasti v relevantních institucích, sporadické hodnocení a využívání moderních postupů včetně utváření značky města/státu. Paříž stejně jako Francie věnuje kulturnímu rozvoji a související (kulturní) diplomacii velký prostor, často své aktivity cílí na frankofonní komunity a svou činnost podrobuje poměrně systematické evaluaci.

Přesto se ale kulturní sféra zahraniční politiky Londýna a Paříže od té, kterou provozuje Spojené království a Francie, značně liší. Londýn například na rozdíl od Spojeného království kulturně diplomatické aktivity provozuje přesto, že zahraniční politika v rámci jeho samosprávy postrádá výkonný aparát. Paříž rovněž oproti Francii postrádá jasně definovanou a institucionálně ukotvenou kulturní diplomacii. Největší rozdíl ale tkví v konkrétních oblastech činnosti, motivaci a aktivitách provozovaných v rámci kulturní sféry zahraničních vztahů obou globálních měst. Ty do značné míry korespondují s modely městské diplomacie Rogiera van der Pluijma a regionálního rozvoje paradiplomacie. Van der Pluijm jako hlavní motivaci vidí snahu dosáhnout svých zájmů, reagovat na potřeby obyvatel a projevit solidaritu s ostatními městy. Přístup regionálního rozvoje klade důraz na lákání zahraničních investorů a pracovní síly, pomoc s exportem a propagaci regionu jako turistické destinace. Tyto kategorie lze na příklad Paříže a Londýna aplikovat mnohem snáze, než klasické státní modely kulturní diplomacie tak, jak je prostřednictvím Erika Pajtinky definuje tato práce. Rozdíl představuje především absence jazykové politiky či udržování kontaktů s emigranty ze strany měst. Z konkrétních aktivit Londýna a Paříže lze pak krom již zmíněné meziměstské spolupráce zmínit například úzkou spolupráci s Evropskou unií a její podporu a fakt, že za koordinací činnosti stojí v obou případech starosta a jeho aparát.

Analyzované teorie globálních měst tudíž tato práce do značné míry potvrzuje. Města mezi sebou intenzivně spolupracují, vykazují společné znaky, a je možné, že do budoucna se jejich kulturnědiplomatické aktivity budou podobat stejně jako určité

ekonomické procesy globálních měst. Přestože se kulturní sféra zahraničních vztahů v podání globálních měst v mnoha ohledech podobá, národní modely ale stále hrají nezanedbatelnou roli, a to především v oblastech, ve kterých se obě města rozcházejí. Relevantní vysvětlení nabízí znovu Rogier van der Pluijm, který míní, že politická scéna nabývá tak komplexního charakteru, že její jednotlivé složky nelze kompletně oddělit. Spolu s nedostatečným ukotvením kulturní diplomacie v samosprávě metropolí to znamená, že diplomová práce poukazuje spíše na trend směřující k homogenitě globálních měst nežli na její existenci v současné době. Londýn i Paříž představují unikátní světové aktéry do značné míry odlišné od svých států, definované statusem globálních měst a přispívající k formování nadnárodní urbánní sítě. Přesto ale jejich kulturnědiplomatické aktivity nadále vykazují společné rysy s národními modely a nelze je tudíž považovat za naprosto nezávislé na státu.

Summary

This Master's thesis examined the foreign cultural policies of two European global cities, London and Paris, in the years 2007-2016. By analysing and comparing international cultural activities of the cities and their respective states, the research aimed to answer three fundamental questions. What are the principal similarities and differences between the foreign cultural policies of London and Paris? What are the principal similarities and differences between the foreign cultural policies and their respective countries? And finally, do London and Paris cooperate extensively with other (global) cities? The first two questions help assess whether global cities still depend primarily on their nation states or whether they share enough similar traits between themselves to support the theories of global cities. The third question then makes it possible to evaluate Saskia Sassen's hypothesis²³⁵ that global cities are forming a network of transnational cooperation.

The comparison of the two case studies does not offer clear conclusions. The foreign cultural policies of both global cities share some characteristics, but at the same time remain distinct and in specific ways similar to their respective national models. City diplomacy represents one of the most important features that the policies of London and Paris share. Both cities engage in inter-city cooperation on a very high level and therefore support Saskia Sassen's hypothesis about transnational urban networks. Although the analysed cooperation did not occur exclusively among global cities, but instead among cities in general, this Master's thesis finds Sassen's theories not only relevant, but also applicable. City diplomacy played an important role in both case studies and even though it currently cannot rival the nation state model, it could gain more influence in the future due to globalisation and the rise of urban population.

Another dominant feature, shared by both London and Paris, is the organisation of international events that enhance the attractiveness, influence and competitive identity of the cities. These activities are closely tied to attracting specific groups of people into the capitals. The focus on highly qualified employees, artists and tourists in particular supports theories about the unique cultural functions of global cities as described by Saskia Sassen and Ulf Hannerz. However, this Master's thesis also

---

²³⁵ Ibid.

identified significant disparities between the foreign cultural diplomacy of London and Paris. First and foremost, London stresses the importance of economic benefits, while Paris pays a lot of attention to solidarity, development assistance and human rights. Consequently, the British capital assumes a more modern approach, often using innovative practices and city branding strategies. Additionally, contrary to the case of Paris, London's foreign policy is not formally institutionalised.

Regarding the similarities between the cities and their respective state models, the research has found that they often at the same time represent the traits in which the two cities differ from each other. London resembles the British model mainly because of the insufficient institutionalisation of its foreign cultural policies, their sporadic evaluation and the use of modern practices including city/nation branding. Paris, just like France, puts a lot of focus on cultural growth and (cultural) diplomacy, often targets francophone communities and evaluates its activities systematically. On the other hand, the most significant differences between the state and city policies lie in motivation, targeted areas and undergone activities. Contrary to cities, states for example pay much more attention to the spreading of their national language and cooperating with communities abroad. Furthermore, London and Paris actively engage in city diplomacy, continuously cooperate with and support the EU and their foreign cultural activities are led primarily by their respective mayors.

To summarize, this Master's thesis to a large extent supports analysed global city theories. Cities engage in intensive cooperation, their policies share similar traits and it is possible that their foreign cultural activities will one day become as convergent as their economic processes. In spite of the similarities between foreign cultural policies of global cities, states still exert considerable influence, especially when it comes to divergences between individual urban areas. This can be explained by Rogier van der Pluijm, who assumes that the current political environment is of such a complex nature, that its individual elements cannot be separated completely. Along with the insufficient institutionalisation of cultural diplomacy in urban governments, the state influence means that this Master's thesis points more to the process of homogenisation of global cities than to its existence in current conditions. London and Paris represent unique international actors to a great extent defined by their global city status, different from their respective states and contributing to the formation of transnational urban networks.

Nevertheless, their foreign cultural activities continue to be influenced by state models and therefore cannot be regarded as completely distinct.

Použitá literatura

Primární zdroje

- „A Cultural Tourism Vision for London 2015-2017“, London: Mayor of London, n.d.
- „Ambassador at Large for Human Rights“, *France Diplomatie :: Ministry of Foreign Affairs and International Development*, <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/human-rights/ambassador-at-large-for-human/> (staženo 17.4.2017).
- „Around the World | British Council“,
<https://www.britishcouncil.org/organisation/facts/around-the-world> (staženo 24.3.2017).
- „Association Internationale Des Maires Francophones - Le Réseau Mondial Des Élus Locaux Francophones“, <https://www.aimf.asso.fr/> (staženo 13.4.2017).
- „Aurélien Lechevallier, Nouveau Responsable de La Délégation Générale Aux Relations Internationales de La Ville de Paris“,
<http://www.collectiviteslocales.fr/nominations/item/1450-aurelien-lechevallier-nouveau-responsable-de-la-delegation-generale-aux-relations-internationales-de-la-ville-de-paris> (staženo 9.4.2017).
- „Convention Avec La Fondation Alliance Française: Les Saisons Culturelles Étrangères“, Paris: Mairie de Paris, 2015.
- „Corporate Reports and Documents | British Council“,
<https://www.britishcouncil.org/organisation/transparency/reports-documents> (staženo 24.3.2017).
- „Cultural Diplomacy“, *France Diplomatie :: Ministry of Foreign Affairs and International Development*, <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/cultural-diplomacy/> (staženo 25.3.2017).
- „Cultural Metropolis“, The Mayor’s Cultural Strategy - 2012 and Beyond. London: Greater London Authority, 2010.
- „Cultural Metropolis 2014“, The Mayor’s Culture Strategy. London: Mayor of London, n.d.
- Department for Culture, Media and Sport, ‘GREAT Campaign’, *Department for Culture, Media and Sport*,
http://old.culture.gov.uk/what_we_do/tourism/8442.aspx (staženo 30.10.2016).
- „Eurostat - Data Explorer“,
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (staženo 7.3.2017).
- „Fonctionnement Du Conseil de Paris“, <http://www.paris.fr/municipalite/le-conseil-de-paris/fonctionnement-du-conseil-de-paris-216> (staženo 9.3.2017).
- Foreign Affairs Committee, „FCO Public Diplomacy: The Olympic and Paralympic Games 2012“ (London: House of Commons, 2011),
<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmfaff/581/581.pdf> (staženo 13.5.2017).
- , „Public Diplomacy“ (London: House of Commons, 2006),
<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200506/cmselect/cmfaff/903/903.pdf> (staženo 13.5.2017).

- „Former Mayors of London“, *London City Hall*, 22.4.2016.
<https://www.london.gov.uk/about-us/mayor-london/former-mayors-london>
 (staženo 2.5.2017).
- „Greater London Authority Act 1999“, 1999.
- Anne Hidalgo, „Communication de La Maire de Paris Relative À L’action
 Internationale de La Ville de Paris“, Paris: Mairie de Paris, 27.5.2015.
- , „Le Schéma de Développement Touristique“, Paris: Mairie de Paris, 7.11.2016.
- „Julliard Bruno – Paris.fr“, <http://www.paris.fr/municipalite/la-maire-et-les-elus/julliard-bruno-2160> (staženo 9.4.2017).
- „Klugman Patrick – Paris.fr“, <http://www.paris.fr/municipalite/la-maire-et-les-elus/klugman-patrick-2183> (staženo 9.3.2017).
- „Label Paris Europe 2017“, <http://www.paris.fr/actualites/lancement-de-l-appel-a-projets-label-paris-europe-2016-3197> (staženo 14.4.2017).
- „Les Saisons Culturelles Étrangères“, Paris: Mairie de Paris, červen 2015.
- „Les Tandems Culturels“, Paris: Mairie de Paris, červen 2015.
- „Lifelong Learning Programme - Education and Training - European Commission“,
Education and Training, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme_en (staženo 13.4.2017).
- „London & Partners 2012-13 Review“, London: London & Partners, n.d.
- „London Datastore – Greater London Authority“, <https://data.london.gov.uk/> (staženo 7.3.2017).
- London Partners, „Higher Education“, <http://www.londonandpartners.com/what-we-do/students> (staženo 1.4.2017).
- , „How We Measure Our Impact“, <http://www.londonandpartners.com/about-us/how-we-measure-our-impact> (staženo 13.5.2017).
- , „Our Annual Results“, <http://www.londonandpartners.com/about-us/our-annual-results> (staženo 5.4.2017).
- „London the Cultural Capital“, Mayor’s Cultural Strategy, London: Greater London Authority, duben 2004.
- „London’s European Office“, *London City Hall*, 8.7.2015.
<https://www.london.gov.uk/mayor-london/public-affairs/londons-european-office>
 (staženo 2.5.2017).
- Mairie de Paris, „Rapport D’activité Des Services 2008“, 2009.
http://www.v2asp.paris.fr/commun/v2asp/v2/la_mairie/rapport_des_services_2008/DGRI.html (staženo 2.5.2017).
- , „Rapport D’activité Des Services 2009“, 2010.
http://labs.paris.fr/commun/rapport_activite_2009/P4/12f.html (staženo 2.5.2017).
- „Mobilisation Internationale À Paris Pour La COP 21“, *Rapport D’activité de La Ville de Paris*, 17.5.2016. <http://rapport2015.paris.fr/projects-phares/mobilisation-internationale-paris-pour-la-cop21> (staženo 2.5.2017).
- „Organigramme de La Ville de Paris“, <http://www.paris.fr/municipalite/l-hotel-de-ville/organigramme-de-la-ville-de-paris-2380> (staženo 9.4.2017).
- „Our Organisation | British Council“, <https://www.britishcouncil.org/organisation>
 (staženo 24.3.2017).
- „Paris“, *ICORN International Cities of Refuge Network*, <http://www.icorn.org/city/paris>
 (staženo 14.4.2017).
- „Paris International“, <http://www.paris.fr/municipalite/action-municipale/paris-a-l-international-2433> (staženo 7.4.2017).

- „Passenger Traffic 2013“, *Airports Council International*, 22.12.2014.
<http://www.aci.aero/Data-Centre/Annual-Traffic-Data/Passengers/2013-final>
 (staženo 2.5.2017).
- „Policy 2.2 London and the Wider Metropolitan Area“, *London City Hall*, 15.10.2015.
<https://www.london.gov.uk/what-we-do/planning/london-plan/current-london-plan/london-plan-chapter-two-londons-places/policy-22> (staženo 2.5.2017).
- „Population on 1 January by Broad Age Group, Sex and Metropolitan Regions“,
 Eurostat, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
 (staženo 7.3.2017).
- „Promoting London Overseas“, *London City Hall*, 7.6.2015.
<https://www.london.gov.uk/mayor-london/public-affairs/promoting-london-overseas> (staženo 2.5.2017).
- „Public Diplomacy and the UK“, *UK Parliament Website*.
<https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmfaff/581/58106.htm#note4> (staženo 24.3.2017).
- „Publications“, <http://www.worldcitiescultureforum.com/publications> (staženo 3.4.2017).
- „Qui Sommes-Nous?“, *Paris&Co*, <http://www.parisandco.paris/information/qui-sommes-nous> (staženo 10.4.2017).
- „Rapport D’activité 2014“, Paris: Mairie de Paris, 2015.
- „Rapport D’activité 2015“, Paris: Mairie de Paris, 2006.
- „Rapport D’activité Des Services 2011“, Paris: Mairie de Paris, 2012.
- „Rapport D’activité Des Services 2012“, Paris: Mairie de Paris, 2013.
- „Rapport D’activité Des Services 2013“, Paris: Mairie de Paris, 2014.
- „Relationship with the UK Government | British Council“,
<https://www.britishcouncil.org/organisation/facts/what-the-british-council-does/relationship-uk-government> (staženo 24.3.2017).
- Mark Sanford, „The Great London Authority“, Briefing paper. House of Commons Library, 31.1.2017.
- „The Institution“, *Institut Francais*, <http://www.institutfrancais.com/en/about-us>
 (staženo 13.5.2017).
- „The International Action of the City of Paris“, Communication to the Paris Council. International Relations Department, květen 2015.
- „The Mayor of London’s Annual Report 2010/11“, London: Greater London Authority, květen 2011.
- „The Mayor of London’s Annual Report 2011/12“, London: Greater London Authority, červen 2012.
- „The Mayor of London’s Annual Report 2012/13“, London: Greater London Authority, 5.6.2013.
- „The Mayor of London’s Annual Report 2013/14“, London: Greater London Authority, 18.6.2014.
- „The Mayor’s Annual Report 2005/2006“, London: Greater London Authority, Květen 2006.
- „The Mayor’s Annual Report 2006/07“, London: Greater London Authority, Květen 2007.
- „The Mayor’s Annual Report 2009/10“, London: Greater London Authority, Červen 2010.
- „UCLG at the Climate Summit for Local Leaders and COP21 | United Cities and Local Governments“,

- https://www.uclg.org/en/UCLG_at_the_Climate_Summit_for_Local_Leaders_and_COP21 (staženo 13.4.2017).
- „Un Plan En 59 Mesures Pour Le Tourisme Parisien“, <http://www.paris.fr/actualites/un-plan-en-59-mesures-pour-le-tourisme-parisien-4196> (staženo 16.4.2017).
- „Urban Europe: Statistics on Cities, Towns and Suburbs“, Statistical Books, Luxembourg: Eurostat, 2016.
- VisitBritain, „Our GREAT Story so Far – International“, *VisitBritain*, 19.3.2015. <https://www.visitbritain.org/our-great-story-so-far> (staženo 2.5.2017).
- „Visite À Prague de M. Klugman, Adjoint Aux Relations Internationales et À La Francophonie À La Maire de Paris (24 et 25 Février 2015)“, *La France En République Tchèque*, <https://cz.ambafrance.org/Visite-a-Prague-de-M-Klugman> (staženo 9.4.2017).

Sekundární zdroje

Monografie

- Michele Acuto, *Global Cities, Governance and Diplomacy: The Urban Link* (Routledge, 2013).
- Dr Mark Amen, Dr Noah J. Toly, Professor Klaus Segbers, a Professor Patricia L. McCarney, *Cities and Global Governance: New Sites for International Relations* (Ashgate Publishing, Ltd., 2013).
- Simon Anholt, *Competitive Identity* (New York: Palgrave Macmillan, 2007).
- Ari-Veikko Anttiroiko, *The Political Economy of City Branding* (Routledge, 2014).
- Benjamin R. Barber, *If Mayors Ruled the World: Dysfunctional Nations, Rising Cities* (Yale University Press, 2014).
- Manuel Castells, *The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring, and the Urban Regional Process* (Oxford: Blackwell, 1989).
- Greg Clark, *The Making of a World City: London 1991 to 2021* (John Wiley & Sons, 2014).
- Milton Cummings, *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey* (Washington: Center for Arts and Culture, 2003).
- Simon Curtis, *The Power of Cities in International Relations* (Routledge, 2014).
- Patrick Geddes, *Cities in Evolution : An Introduction to the Town Planning Movement and to the Study of Civics* (London: Williams, 1915). <http://archive.org/details/citiesinevolutio00gedduoft>.
- Jessica Gienow-Hecht a Mark C. Donfried, *Searching for a Cultural Diplomacy* (Berghahn Books, 2010).
- Peter Hall, *The World Cities* (New York: McGraw-Hill, 1966).
- Ulf Hannerz, *Transnational Connections: Culture, People, Places* (Psychology Press, 1996).
- Brian Hocking, *Localizing Foreign Policy: Non-Central Governments and Multilayered Diplomacy* (Springer, 1993).
- Václav Hubinger, *Encyklopedie Diplomacie* (Praha: Libri, 2006).
- Xiangming Chen, *Shanghai Rising : State Power and Local Transformations in a Global Megacity* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2009). <http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10326381>.

- Paul Kantor, Christian Lefèvre, Asato Saito, H. V. Savitch, a Andy Thornley. *Struggling Giants: City-Region Governance in London, New York, Paris, and Tokyo* (U of Minnesota Press, 2012).
- Philippe Lane, *French Scientific and Cultural Diplomacy* (Liverpool: Liverpool University Press, 2013).
<http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10785782>.
- Kristin Ljungkvist, *The Global City 2.0: From Strategic Site to Global Actor* (Routledge, 2015).
- James Pamment, *British Public Diplomacy and Soft Power: Diplomatic Influence and the Digital Revolution* (Springer, 2016).
- Saskia Sassen, *The Global City: New York, London, Tokyo* (Princeton University Press, 2013).
- Eliška Tomalová, *Kulturní Diplomacie. Francouzská Zkušenost* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2008).
- Martina Topić a Siniša Rodin, *Cultural Diplomacy and Cultural Imperialism : European Perspective(s)* (Frankfurt am Main: Peter Lang AG, 2012).
<http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10666128>.
- Zhenhua Zhou, *Study on Globalizing Cities : Theoretical Frameworks and China's Modes* (Singapore: WCPC, 2014).
<http://site.ebrary.com/lib/alltitles/docDetail.action?docID=10845318>.

Články

- Michele Acuto, „City Leadership in Global Governance“, *Global Governance* 19 (2013): 481–98.
- , „Global Cities: Gorillas in Our Midst“, *Alternatives* 35 (2010): 425–48.
- , „The New Climate Leaders?“, *Review of International Studies*, no. 39 (2013): 835–57.
- , „World Politics by Other Means? London, City Diplomacy and the Olympics“, *The Hague Journal of Diplomacy* 8 (2013): 287–311.
- Simon Curtis, „Global Cities and the Transformation of the International System“, *Review of International Studies* 37, no. 4 (Říjen 2011): 1923–47.
doi:<http://dx.doi.org/10.1017/S0260210510001099>.
- Vít Dostál a Michal Kořan, „Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji“, *Regionální Studia* 7, no. 2 (2013): 29–38.
- John Friedmann, „The World City Hypothesis“, *Development and Change* 7, no. 1 (1986): 69–83.
- Leanne Hoogwaerts, „Museums, Exchanges, and Their Contribution to Joseph Nye's Concept of “soft Power”“, *Museum & Society* 14, no. 2 (Červenec 2016): 313–22.
- Richard Hu, Edward J. Blakely, a Yimin Zhou, „Benchmarking the Competitiveness of Australian Global Cities: Sydney and Melbourne in the Global Context“, *Urban Policy and Research* 31, no. 4 (1.12.2013): 435–52.
doi:10.1080/08111146.2013.832667.
- Marie Chevrant-Breton, „Selling the World City: A Comparison of Promotional Strategies in Paris and London“, *European Planning Studies* 5, no. 2 (1997): 137–61.
- Mark Jayne, Phil Hubbard a David Bell, „Worlding a City: Twinning and Urban Theory“, *City* 15, no. 1 (2011): 25–41.

- Pertti Joenniemi a Alexander Sergunin, „Another Face of Integration: City Twinning in Europe“, *Research Journal of International Studies*, no. 22 (2011): 120–31.
- Bernard Jouve, „Urban Societies and Dominant Political Coalitions in the Internationalization of Cities“, *Environment and Planning C: Government and Policy*, no. 25 (2007): 374–90.
- Mihalis Kavaratzis a G. J. Ashworth, „City Branding: An Effective Assertion of Identity or a Transitory Marketing Trick“, *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie* 96, no. 5 (2005): 506–14.
- Emmanuel Négrier, „French Cultural Decentralization and International Expansion. Towards a Geometrically Variable Interculturalism?“, *International Journal of Urban and Regional Research* 21, no. 1 (1.3.1997): 63–74. doi:10.1111/1468-2427.00057.
- , „The Changing Role of French Local Government“, *West European Politics* 22, no. 4 (1.10.1999): 120–40, doi:10.1080/01402389908425336.
- Erik Pajtinka, „Cultural Diplomacy in Theory and Practice of Contemporary International Relations“, *Politické Vědy* 17, no. 4 (2014): 95–108.
- James Pammet, „“Putting the GREAT Back into Britain”: National Identity, Public-Private Collaboration & Transfers of Brand Equity in 2012’s Global Promotional Campaign“, *British Journal of Politics & International Relations* 17, no. 2 (Květen 2015): 260–83. doi:10.1111/1467-856X.12039.
- Rogier van der Pluijm, „City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics“, Netherlands Institute of International Relations Clingendael, duben 2007, http://www.uclg.org/sites/default/files/20070400_cdsp_paper_pluijm.pdf (staženo 2.5.2017).
- Burcu Gültekin Punsmann, „City Diplomacy and Istanbul“, Report. Economic Policy Research Foundation of Turkey, n.d.
- Vilém Řehák, „Paradiplomacie a Hlavní Město Praha“, *Politologický Časopis* 20, no. 1 (2013): 69–92.
- Saskia Sassen, „The Global City: Introducing a Concept“, *Brown Journal of World Affairs* 11 (2005 2004): 27.
- , „Local Actors in Global Politics“, *Current Sociology* 52, no. 4 (Červenec 2004): 649–70.
- Mariano Martín Zamorano a Arturo Rodríguez Morató, „The Cultural Paradiplomacy of Barcelona since the 1980s: Understanding Transformations in Local Cultural Paradiplomacy“, *International Journal of Cultural Policy* 21, no. 5 (2015): 554–76.
- Wilbur Zelinsky, „The Twinning of the World: Sister Cities in Geographic and Historical Perspective“, *Annals of the Association of American Geographers* 81, no. 1 (Březen 1991): 1-31.

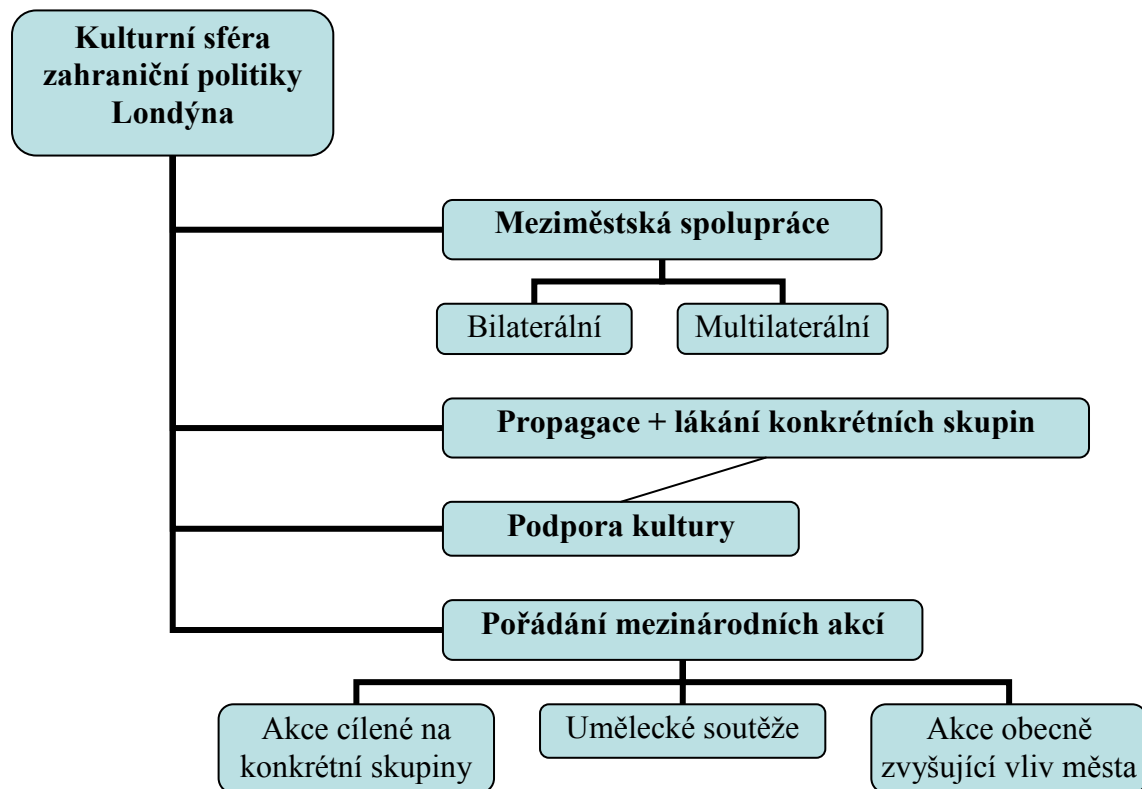
Seznam příloh

Příloha č. 1: Schéma kulturní sféry zahraniční politiky Londýna (obrázek)

Příloha č. 2: Schéma kulturní sféry zahraniční politiky Paříže (obrázek)

Přílohy

Příloha č. 1: Schéma kulturní sféry zahraniční politiky Londýna (obrázek)

Příloha č. 2: Schéma kulturní sféry zahraniční politiky Paříže (obrázek)

